

WEST-VLAANDEREN WERKT

toeristisch aktieplan voor de Kust

seniorenreizen

doelstelling 5b

Hoog Kortrijk

ontwikkeling van Westende-Bad

WES

*Jo Vanhoutte en
Veerle Baele
KMO-Account Managers*

KREDIET AAN DE NIJVERHEID : DE KMO-PARTNER

- Een volledig produktaanbod aangepast aan de grootte van uw bedrijf ...
- Een snelle en flexibele dienstverlening in uw eigen regio ...
- Actuele informatie, advies en ondersteuning ...
- Een bankier die oog heeft voor uw specifieke behoeften ...
- Een adviseur die zicht heeft op de totaliteit van uw bedrijf ...

Vragen ?

Neem vandaag nog contact op met ons : KREDIET AAN DE NIJVERHEID -
Bedrijvenzetel
KMO-cel
Godshuislaan 94 - 8800 ROESELARE
☎ 051/24.54.00 - Fax 051/24.53.58

Wie ons kent, wint

Westvlaams
Economisch
Studiebureau vzw
Baron Ruzettelaan 33
8310 Brugge-Assebroek
Telefoon: 050/35.84.42
Telefax: 050/36.31.86
Postrekening: 000-0125243-16
BTW: 408.382.668
e-mail: wes@innet.be

Abonnement 1996:
595 fr. (BTW en port
inbegrepen)
Postrekening:
000-0125243-16
WES, Baron Ruzettelaan 33,
8310 Brugge-Assebroek

Ontwerp lay-out
Johan Mahieu, Brugge
Drukkerij
Groeninghe, Kortrijk
Foto Kaft
Toerisme, Oostende

114 Redactioneel Naar een toeristisch actieplan voor de Kust	Beschermkomitee Baron P. van Outryve d'Ydewalle, <i>Ere-gouverneur,</i> <i>Ere-voorzitter WES</i> De heren H. Smislaert (†), P. Monballyu (†) en H. De fauw (†), <i>Ere-voorzitters</i> <i>Raad van Beheer WES</i> Prof. Dr. O. Vanneste, <i>Gouverneur,</i> <i>Voorzitter WES</i> De heren G. Defreyne, J. Durnez, G. Naeyaert, F. Peuteman, Mevrouw M.C. Van der Stichele-De Jaegere, de heer W. Vens <i>Leden van de</i> <i>Bestendige Deputatie</i>
117 R. De Keyser en P. Van Impe Seniorenreizen naar de Kust	Redaktiekomitee De heren L. Bockstaele (†), A. Calus, P. Claerhout G. Declercq, P. Delafontaine, P. Kerckaert, P. Meurrens, J. Pattyn, J. Theys, P. Van den Avenne, N. Vanhove
127 H. Desmyttere Europese steunprogramma's voor de Westhoek en de Kustregio	Redaktiesekretaris B. De Proost
135 K. Debaere Hoog Kortrijk. Een stand van zaken	Redaktiesekretariaat en publiciteitsvoorwaarden WES, Baron Ruzettelaan 33, 8310 Brugge-Assebroek
141 R. Van Ecnoo De ontwikkeling van Westende-Bad	Verantwoordelijke uitgever N. Vanhove, Krakkestraat 3, 8200 St.-Andries (Brugge)
144 Tabel: Zelfstandige verzekeringsplichtigen: hoofdberoep, bijberoep en helpers; per bedrijfstak; per gemeente. 30/6/1994	
146 Het verloop van de sociaal-economische indicatoren en de conjunctuur in West-Vlaanderen, toestand juni 1996	
149 Kort genoteerd	
153 Spektrum Informatievergadering GOM / Researchpark / Doorganggebouw Wingene / Investeringsseminaries USA / Brugge 21 / Westvlaamse Interkommunales / Bekaert / Barco / Krediet aan de Nijverheid / GOM-stand Mideast / Overleg parlementairen / Leiedal / WVEM / Mutoh / PTI Kortrijk / Airport Kortrijk-Wevelgem / Deceuninck / Openbare werken Zeebrugge / Gaselwest / WKK Gaselwest / Milieukontaktdag / Koramic / Dadipark / Oostende Open Stad / NSF / Huisvestingsbeleid	
157 Agenda	
160 Technologietransfer	
168 Voordrachten	
170 Op de leestafel	

Bij naamvermelding verschijnt de bijdrage onder de verantwoordelijkheid
van de auteur

Naar een toeristisch actieplan voor de Kust

De Kust is de belangrijkste as van het receptief toerisme in Vlaanderen en vormt één van de belangrijke pijlers in de Westvlaamse economie. Dit blijkt onder meer uit de vaststelling dat de totale toeristische omzet van de Kust op circa 80 miljard BEF mag worden geschat en de korresponderende tewerkstelling op 25.000 persoon/jaar ekwivalent.

In de tachtiger jaren noteerde de Kust een trager dan gemiddeld groeiritme van de overnachtingen. In de negentiger jaren manifesteerde zich een duidelijke absolute terugloop van het verblijftoerisme. Tussen 1991 en 1995 daalde de toeristische index Kust en Achterland van het WES met 8% :

- de daling situeert zich uitgesproken bij de verhuur van vakantiewoningen en -appartementen;
- de terugloop lokalizeert zich vrijwel uitsluitend op de binnenlandse markt.

Het kan niet ontkend worden dat de Kust met een aantal externe bedreigingen heeft af te rekenen zoals de sterke Belgische frank, goedkope buitenlandse bestemmingen, wijzigende familiestructuur.

Toch zijn in de eerste plaats interne factoren verantwoordelijk voor de achteruitgang.

De interne oorzaken voor de terugloop van het kusttoerisme zijn te vinden in de negatieve reacties op de stedenbouwkundige en structurele erfenissen van het verleden, onaangepaste infrastructuur, een gebrek aan gevarieerde vrijetijdsmogelijkheden zoals alle-weersvoorzieningen, sportrecreatieve voorzieningen en cultuurrecreatieve mogelijkheden. De moderne toerist wil veel meer dan vroeger zijn vakantie beleven en is veel milieubewuster. Daarenboven heeft de 'onderneming Kust' zoals alle ondernemingen behoefte aan voortdurende vernieuwing. Hierbij dient tevens gewezen op de gebrekkige, versnipperde en ontoereikende promotionele inspanningen die bovendien nauwelijks hebben ingespeeld op een gewijzigd vakantiegedrag.

Dit wil niet beduiden dat er in het jongste verleden niets is gebeurd. Zowel de privé-sektor als een aantal kustgemeenten hebben aanzienlijke inspanningen geleverd om het toeristisch produkt te verbeteren.

In het licht van voorgaande vaststellingen werd door Toerisme Vlaanderen in samenwerking met diverse bevoegde instanties in West-Vlaanderen, het idee geformuleerd om een toeristisch actieplan voor de Kust te ontwikkelen. Door de gevormde Stuurgroep voor het Kustactieplan werd in opdracht van de Minister-President recentelijk een raamwerk opgezet. Dit werd vóór enkele weken gevolgd door een werkbezoek van de Minister-President aan de Kust. Het is voorbarig om onmiddellijke toezeggingen voor concrete acties te verwachten. Hierover moet de Vlaamse regering zich mee uitspreken. Toch mag, rekening houdend met de positieve reacties van de Minister-President, de hoop worden gekoesterd dat het Kustactieplan ook tot concrete realisaties zal leiden. Dit blijkt onder meer uit het voornemen tot het vormen van een Interdepartementale Kommissie in de schoot van het Vlaams Gewest ten aanzien van de konkretisering van het Kustactieplan. Even belangrijk is de

noodzaak dat het Provinciebestuur West-Vlaanderen en de kustgemeenten financieel participeren en eendrachtig samenwerken bij de realisatie van het Kustactieplan. Positief is alvast dat het raamwerk tot een Kustactieplan tot stand kwam in overleg met en via Westtoerisme met alle kustgemeentebesturen.

De benodigde inspanningen voor de Kust zijn zo ingrijpend, dat het niet realistisch lijkt, te verhoppen dat een wezenlijke verandering van het kustprodukt in een paar jaar kan worden gerealiseerd. Er wordt dan ook geopteerd om de realisatie van het Kustactieplan te spreiden over vijf jaar.

Een Kustactieplan dient zich in principe te oriënteren op een veelheid van invalshoeken, die elk een bijdrage kunnen leveren tot de revitalizatie van het kustgebieden.

De belangrijkste domeinen lijken ons ter zake :

- de openbare ruimte;
- de wegeninfrastructuur en de verkeersleefbaarheid;
- de recreatieve voorzieningen;
- de logiesinfrastructuur;
- vorming/opleiding/tewerkstelling/onthaal en
- de marketing

Algemeen kan worden gesteld dat de verbetering van de openbare ruimte de allereerste prioriteit heeft. Hierbij wordt bedoeld op:

- de heraanleg en het verfraaien van de zeedijk;
- het verbeteren van de strandvoorzieningen;
- het verbeteren van het gebruik van de duinen als recreatief gebied, rekening houdend met de natuurlijke draagkracht;
- het visueel aantrekkelijk maken van de badplaatscentra;
- het optimaliseren van de toegankelijkheid van de badplaatsen;
- de heraanleg en/of verfraaien van de hoofdstraten van de badplaatscentra;
- heraanleg en/of verfraaien van pleinen;
- het aanleggen van bossen of parken;
- wandel- en fietsfaciliteiten in de badplaatsen en vertrekkend vanuit de badplaatsen;
- monumentenzorg.

Het verbeteren van de 'leefbaarheid' van de badplaatsen moet centraal staan. De politiek inzake de verkeersleefbaarheid dient in belangrijke mate te leiden tot het verkeersarm maken van de centra, het heraanleggen van straten en pleinen en het aanleggen en het operationeel maken van geschikte randparkeerplaatsen en/of andere parkeeroplossingen.

Vernieuwing is mede afhankelijk van structurerende toeristische projecten. Structurerende toeristische projecten zijn op plaatsen met geschikte mogelijkheden en in continuïteit met de reeds bestaande openbare ruimte op kwalitatieve wijze te ontwikkelen.

Jachthavens hebben voor het kusttoerisme een ondersteunende en revitaliserende rol, omdat ze een toeristische sfeer creëren en imagoversterkend zijn

voor de badplaats. Hun uitbreiding of nieuwe aanleg geeft een meerwaarde aan de openbare ruimte, indien dit geïntegreerd wordt in het weefsel van de badplaats.

Dezelfde rol vervullen ook de golfterreinen. De Kust noteert een duidelijk gebrek aan golfsportmogelijkheden.

Strukturerende vernieuwingsmogelijkheden worden geboden door plaatsen die behoren tot het 'kollektief geheugen' van de Kust, zoals bijvoorbeeld de renovatie (of kwaliteitsvolle vervanging) van de Pier van Blankenberge, kwalitatieve vernieuwingsprojekten voor kustcasino's en het bewaren van de groene long 'La Potinière' te De Haan, als element van een waardevolle stedenbouwkundige aanleg uit het verleden.

Nog andere plaatsen hebben strategische potenties tot uitbreiding en vernieuwing van de toeristische openbare ruimte, zoals het geïntegreerd projekt Oosteroever te Oostende. Ook de private sektor zal door de renovatie van het receptieve apparaat zijn bijdrage moeten leveren tot een verhoogde aantrekkingskracht van de kust op het buitenland en de handhaving op de binnenlandse markt.

Alhoewel de nadruk uitgesproken komt te liggen op produktverbetering en -vernieuwing, dient finaal te worden gewezen op het belang van geïntensifieerde marketinginspanningen. Deze laatste moeten bijdragen tot een duidelijk imago rond het thema 'gezondheid en sportrecreatie voor het gezin'. De Kust moet ook te allen prijze vermijden enkel goed te zijn voor weekendvakanties en dagjesmensen. Het 'kernprodukt' blijft nog steeds de vakantie.

Marketing betekent ook meer koördinatie en het samenbrengen van promotionele middelen om op een zichtbare manier adequate produkten en boodschappen, voor gerichte doelgroepen, in het medialandschap te loodsen.

SENIORENREIZEN NAAR DE KUST

R. De Keyser
Adjunkt-Direkteur WES

P. Van Impe
Stafmedewerker WES

Inleiding

De senioren hebben de voorbije jaren sterk in de belangstelling gestaan. Marketeers zijn tot het besef gekomen dat het om een bijzonder interessant marktsegment gaat. Jongere senioren staan immers financieel aan de top van hun mogelijkheden (ze hebben het hoogtepunt van hun carrière bereikt, de kinderen hebben het gezin verlaten, het huis is afbetaald, ...). Oudere senioren hebben het financieel misschien iets minder ruim, maar beschikken over een zee van tijd om te consumeren.

Senioren worden dus een essentiële doelgroep voor de dienstensektor in het algemeen en de toeristische sektor in het bijzonder, aangezien zij beschikbaar zijn om dalperiodes te helpen opvullen. Bovendien stelt men vast dat het segment van de senioren in omvang steeds belangrijker wordt.

Vanuit deze optiek werden er steeds meer studies verricht en kongressen georganiseerd over de seniorenmarkt. Allerhande acronymen zoals WOOPIES (Well Off Older People) of GRAMPIES (Growing Retired Active Monied People In Excellent State) staken de kop op om de kenmerken en behoeften van deze marktsegmenten te beschrijven. Ook trendwatchers zoals Faith Popcorn en John Naisbitt begonnen steeds meer aandacht te besteden aan dit marktsegment.

Specifieke produkten werden met sukses ontworpen voor deze markt, denken wij maar aan het magazine *Onze Tijd* of de ontwikkeling van gespecialiseerde toeroperators als SAGA in Groot-Brittannië. De sterkere gerichtheid van producenten op de seniorenmarkt blijkt ook uit de toenemende aanwezigheid van senioren in communicatieboodschappen (Mc

Donalds, schoonheidsprodukten,...), specifieke seniorenbeurzen, en dergelijke.

Naar het einde van dit millennium en het begin van het volgend millennium toe, zullen senioren steeds méér aan belangstelling winnen. In dit artikel wordt daarom dieper ingegaan op het belang van het segment van de senioren binnen de Belgische reismarkt in het algemeen en voor de Kust in het bijzonder.

een kwart (26.7%) van de Belgische bevolking of circa 2,7 miljoen personen tot de groep van de senioren.

Verdiepen wij ons iets meer in de diverse leeftijdskategorieën binnen de groep van de senioren, dan kunnen we vaststellen dat in 1995 de leeftijdskategorie van 55 tot 64 jaar (11% van de gehele Belgische bevolking) belangrijker was dan de leeftijdskategorie van 65 tot 74 jaar (9,6%) en de 75-plussers (6,1%).

De senioren vormen het snelst groeiende deel van de Belgische bevolking. Zij vertonen een stijgende vakantie- en korte-vakantieparticipatie en vormen daardoor een steeds belangrijker doelgroep voor de toeristische industrie in het algemeen en de Belgische Kust in het bijzonder.

Vooreerst wordt het segment van de senioren gesitueerd binnen de huidige en toekomstige Belgische bevolking. Vervolgens wordt de reisparticipatie van dit marktsegment bestudeerd. Tenslotte wordt het belang van de senioren voor het toerisme aan de Kust belicht en worden enkele typische kenmerken van de seniorenreizen naar de Kust geïllustreerd.

Senioren worden op diverse manieren gedefinieerd. In onderstaand artikel worden personen vanaf 55 jaar als senioren beschouwd.

Situering van het huidige en toekomstige belang van de senioren in de bevolking

Vooraleer iets dieper in te gaan op het reisgedrag van de senioren, wordt het belang van deze leeftijdsgroep gesitueerd in de totale Belgische bevolking.

Senioren vormen een aanzienlijk segment. In 1995 behoorde méér dan

Belangrijker nog dan het huidige belang zijn de vooruitzichten met betrekking tot de verdere ontwikkeling van dit segment. Uit de NIS-prognoses tot het jaar 2010 kunnen we afleiden dat het reeds aanzienlijke aandeel van de senioren nog verder zal toenemen tot iets méér dan 31%, of bijna een derde van de bevolking.

Dit hoger aandeel van de senioren gekombineerd met een lichte algemene bevolkingstoename veroorzaakt een stijging van het aantal senioren van circa 2,7 miljoen personen in 1995 tot circa 3,240 miljoen personen in 2010. In een periode van 15 jaar zal het aantal senioren dus met circa 20% of 540.000 personen groeien.

Opvallend is dat deze groei van het aantal senioren zich enkel voordoet bij de extreme leeftijdskategorieën, dus bij de jongste (55-64 jaar) en de oudste senioren (75-plussers). Deze laatste categorie wordt gekenmerkt door een zeer sterke groei (+320.000 personen). Bij de jongste senioren blijft de groei

Tabel 1

De leeftijdsstructuur van de Belgische bevolking voor de periode 1995-2010 (in aantallen en%)

	1995		2000		2005		2010	
	Aantal (*1000)	%	Aantal (*1000)	%	Aantal (*1000)	%	Aantal (*1000)	%
0-34 jaar	4.700	46,4	4.482	43,7	4.350	42,0	4.276	41,0
35-54 jaar	2.725	26,9	2.964	28,9	2.983	28,8	2.910	27,9
55-64 jaar	1.114	11,0	1.067	10,4	1.181	11,4	1.345	12,9
65-74 jaar	973	9,6	1.005	9,8	994	9,6	959	9,2
75 jaar en ouder	618	6,1	738	7,2	849	8,2	939	9,0
Totaal		100,0		100,0		100,0		100,0
Populatie	10.130		10.256		10.357		10.429	

iets beperkter (+230.000 personen). De leeftijdsgroep van 65 tot 74 jaar daarentegen laat tegen het jaar 2010 een lichte daling noteren (min 14.000 personen).

Deze voorziene veroudering van de bevolking gaat enkel ten koste van de jongere leeftijdsklassen tot 34 jaar (min 435.000 personen). Het aantal personen in de middenleeftijdsklassen daarentegen neemt net zoals de senioren toe (+185.000 personen).

Uit deze gegevens kunnen wij dus duidelijk afleiden dat de senioren nu reeds een uiterst belangrijk marktsegment vormen en dat hun belang in de toekomst nog aanzienlijk zal toenemen.

De reisparticipatie van de senioren

Bekijken we nu even het reisgedrag van dit marktsegment. Hiervoor analyseren we de belangrijkste kengetallen

of indicatoren van het reisgedrag. Deze zijn de netto en de bruto (korte-) vakantieparticipatie en de (korte-) vakantiefrekwentie.

Voor een goed begrip lichten wij deze concepten even toe. Met een **vakantie** bedoelen wij een trip voor rekreatieve doeleinden die minstens vier overnachtingen telt. Een dergelijke vakantie kan zowel doorgebracht worden in een niet commerciële logiesvorm (bijvoorbeeld een eigen tweede woning, of een gratis verblijf bij vrienden, familie of kennissen) als in een commerciële logiesvorm (hotel, huurwoning, vakantiedorp, ...).

Korte vakanties zijn trips voor rekreatieve doeleinden, die minstens één en maximaal drie overnachtingen tellen. In tegenstelling tot de vakanties wordt hier enkel rekening gehouden met korte vakanties in commerciële logiesvormen, en dus niet met korte vakanties in tweede verblijven of gratis

verblijven bij vrienden, familie of kennissen.

Rekening houdend met deze definitie, weerspiegelt de **netto (korte-) vakantieparticipatie** het aandeel van een populatie dat in de analyseperiode (in dit geval van 1 april 1994 tot 31 maart 1995) tenminste éénmaal een vakantie (respektievelijk een korte vakantie) heeft ondernomen. De **bruto (korte-) vakantieparticipatie** is het aantal gedurende de analyseperiode waargenomen (korte) vakanties op 100 personen van een populatie. De **(korte-) vakantiefrekwentie** is het aantal (korte) vakanties per (korte-) vakantieganger tijdens de analyseperiode. Men bekomt de (korte-) vakantiefrekwentie door deling van de bruto- door de netto (korte-) vakantieparticipatie.

Uit tabel 2 blijkt dat in 1994 de netto vakantieparticipatie van de Belgische bevolking 63.2% bedroeg. Dit

Tabel 2

De vakantieparticipatie van de Belgische bevolking in 1994, naar leeftijd ondervraagde persoon, WES-enquêtes 1994-95 (in%)

Leeftijd - ondervraagde persoon	Netto vakantieparticipatie (in%)	Bruto vakantieparticipatie (in%)	Vakantiefrekwentie	Aandeel in het totaal van de vakanties	Aandeel in het totaal van de respondenten (in%)	Koncentratie-index vakanties (in%)
Tot 5 jaar	61.4	93.5	1.52	6.2	6.7	92.8
6-12 jaar	77.4	130.8	1.69	7.4	5.7	129.7
13-17 jaar	78.7	139.0	1.77	11.9	8.6	138.2
18-24 jaar	70.2	107.6	1.53	10.5	9.8	107.3
25-34 jaar	67.0	100.4	1.50	16.0	16.0	99.9
35-44 jaar	67.7	100.5	1.48	15.0	14.9	100.4
45-54 jaar	60.8	98.8	1.63	11.8	12.0	98.3
55-64 jaar	59.5	98.4	1.65	10.7	10.8	98.7
65-74 jaar	48.7	80.6	1.66	7.4	9.2	80.2
75 jaar en ouder	31.6	51.5	1.63	3.1	6.3	51.0
Totaal	63.2	100.4	1.59	100.0	100.0	100.0

Tabel 3

De korte-vakantieparticipatie van de Belgische bevolking in 1994, naar leeftijd ondervraagde persoon, WES-enquêtes 1994-95 (in%)

Leeftijd - ondervraagde persoon	Netto korte- vakantie- participatie (in%)	Bruto korte- vakantie- participatie (in%)	Korte- vakantie- frequentie	Aandeel in het totaal van de korte vakanties	Aandeel in het totaal van de respondenten (in%)	Koncentratie- index korte vakanties (in%)
Tot 5 jaar	25.8	34.2	1.33	5.6	6.7	84.3
6-12 jaar	26.0	35.8	1.38	5.0	5.7	87.9
13-17 jaar	31.4	42.5	1.35	9.0	8.6	104.9
18-24 jaar	37.0	58.3	1.58	14.2	9.8	145.0
25-34 jaar	33.3	48.5	1.46	19.2	16.0	120.0
35-44 jaar	35.2	48.3	1.37	17.9	14.9	120.2
45-54 jaar	28.2	42.5	1.51	12.6	12.0	105.3
55-64 jaar	23.8	36.8	1.55	9.9	10.8	91.6
65-74 jaar	13.4	20.5	1.53	4.7	9.2	50.6
75 jaar en ouder	8.7	11.7	1.34	1.8	6.3	28.9
Totaal	27.8	39.9	1.44	100.0	100.0	100.0

wil zeggen dat 63.2% van de Belgen of circa 6,3 miljoen personen minstens één vakantie heeft genomen in 1994. Met een vakantie-frequentie van 1.59 vakanties per vakantieganger bekomen we een bruto vakantieparticipatie van iets méér dan 100% of circa 10,1 miljoen vakanties. Met andere woorden in 1994 werd er voor elke Belg gemiddeld één vakantie geteld.

Bekijken we deze vakantie-indicator in functie van de diverse leeftijdskategorieën dan kunnen we aanmerkelijke verschillen vaststellen ten overstaan van het gemiddelde.

De vakantieparticipatie bereikt haar maximum in de leeftijdskategorieën van 6 tot 17 jaar. De participatiegraad loopt verder weinig uiteen voor personen tussen 25 en 64 jaar, maar daalt daarna zeer snel. Dit komt duidelijk tot uiting in de **koncentratie-index van de vakanties**. Deze index vergelijkt het aandeel in het aantal vakanties van een bepaalde leeftijdskategorie met haar aandeel in de bevolking. Een percentage hoger dan 100% geeft aan dat het aandeel van dit segment in de vakantiemarkt belangrijker is dan haar aandeel in de bevolking. Het gaat in dat geval om een groep die méér vakanties neemt dan gemiddeld. Ligt dit percentage beneden de 100%, dan gaat het om een publiek dat minder op vakantie gaat dan gemiddeld.

Deze index toont duidelijk aan dat kinderen tussen 6 en 17 jaar beduidend intensiever met vakantie gaan dan de overige leeftijdsegmenten. Ook jongeren tussen 18 en 24 jaar nemen méér

vakanties dan gemiddeld. Tussen 25 en 64 jaar zijn de verschillen inzake vakantieparticipatie vrij beperkt te noemen en schommelt de concentratie-index steeds rond 100%. Nadien daalt de vakantieconcentratie-index tot circa 80% bij 65-tot 74-jarigen en zelfs tot circa 50% bij 75-plussers.

Met betrekking tot de korte-vakantieparticipatie kunnen gelijkaardige vaststellingen worden gemaakt (zie tabel 3). De participatiegraad neemt toe tot de leeftijdskategorie van 18 tot 24 jaar en vertoont nadien een dalende tendens. Deze dalende tendens doet zich versterkt voor bij de senioren. De korte-vakantieparticipatie is het meest ontwikkeld bij de leeftijdskategorieën tussen 18 en 44 jaar.

Wij kunnen verder vaststellen dat bij de korte vakanties de daling van de

koncentratie-index zich nog sterker voordoet dan bij de vakanties. Bij de jongere senioren (55-64 jaar) valt de concentratie-index van de korte vakanties terug tot circa 92%. Bij senioren tussen 65 en 74 jaar daalt deze tot nauwelijks nog 50%, terwijl bij de 75-plussers de kaap van de 30% niet meer wordt gehaald.

In tabel 4 wordt de evolutie van de bruto vakantieparticipatie in het voorbije decennium geanalyseerd in functie van de diverse leeftijdskategorieën. Hieruit blijkt dat de bruto vakantieparticipatie in deze periode met circa 50% is toegenomen. Deze groei heeft zich in vrij gelijke mate doorgezet binnen alle leeftijdskategorieën.

Deze tabel laat ook toe de vakantieparticipatie van een bepaalde leeftijdskategorie te volgen in de tijd. Bekijken

Tabel 4

De evolutie van de bruto vakantieparticipatie van de Belgische bevolking in de periode 1985-94, naar leeftijd ondervraagde persoon, WES-enquêtes 1985, 1988, 1991 en 1994 (in%)

Leeftijd ondervraagde persoon	Bruto vakantieparticipatie				Index 1994-1985
	1985	1988	1991	1994	
Tot 17 jaar	79.1	107.8	130.7	122.3	155
18-24 jaar	76.4	89.7	106.5	107.6	141
25-44 jaar	66.9	80.4	92.1	100.4	150
45-54 jaar	64.7	75.4	91.6	98.8	153
55-64 jaar	62.3	75.8	89.4	98.4	158
65-74 jaar	55.4	64.0	81.8	80.6	145
75 jaar en ouder	32.1	35.3	42.1	51.5	160
Totaal	67.4	83.1	97.4	100.4	149

Tabel 5

De evolutie van de bruto korte-vakantieparticipatie van de Belgische bevolking in de periode 1985-94, naar leeftijd ondervraagde persoon, WES-enquêtes 1985, 1988, 1991 en 1994 (in%)

Leeftijd ondervraagde persoon	Bruto korte-vakantieparticipatie				Index 1994-1985
	1985	1988	1991	1994	
Tot 17 jaar	16.2	25.5	36.8	38.0	235
18-24 jaar	25.8	31.2	50.1	58.3	226
25-44 jaar	20.7	32.4	39.3	48.4	234
45-54 jaar	16.4	31.0	37.2	42.5	259
55-64 jaar	11.3	22.0	29.8	36.8	326
65-74 jaar	7.0	13.1	14.5	20.5	293
75 jaar en ouder	3.0	8.1	8.3	11.7	390
Totaal	16.7	26.3	34.6	39.9	239

we bijvoorbeeld de respondenten die in 1985 behoorden tot de categorie van 55 tot 64 jaar en die in 1994, of 10 jaar later, tot de categorie 65-75 jarigen behoren. Men kan vaststellen dat binnen deze groep de bruto vakantieparticipatie is toegenomen van 62,3% tot 80,6%.

Bestuderen we dezelfde gegevens voor de respondenten die in 1985 tussen 65 tot 74 jaar oud waren, dan kunnen we vaststellen dat bij deze respondenten de bruto vakantieparticipatie er licht op achteruit gaat (van 55,4% tot 51,5%). Hieruit kunnen we dus afleiden dat de groei van de bruto vakantieparticipatie in de hoogste leeftijdscategorieën waarschijnlijk vrij beperkt zal blijven in de toekomst.

Een soortgelijke analyse met betrekking tot de evolutie van de bruto korte-vakantieparticipatie laat toe een aantal interessante verschillen te noteren. Daar waar de bruto vakantieparticipatie 'slechts' toenam met 50%, liet de bruto korte-vakantieparticipatie een toename noteren van circa 140%. Het aantal korte vakanties stijgt dus aanzienlijker sneller dan het aantal vakanties.

Bovendien blijkt dat de groeivoet in dit geval het hoogst ligt bij de senioren. Senioren worden dus aktiever op het vlak van korte trips. Men dient echter rekening te houden met het feit dat het hoofdzakelijk om een inhaalbeweging gaat. Traditioneel lagen korte vakanties immers minder goed in de seniorenmarkt.

Indien we dezelfde vergelijking in de tijd maken als bij de vakanties, of met andere woorden het korte-vakantiegedrag van een leeftijdsgroep in de tijd

volgen, dan kunnen gelijkaardige konklusies worden getrokken als bij de vakanties. We stellen immers opnieuw vast dat het aantal korte vakanties van personen die in 1985 tot de groep van

de 55- tot 64-jarigen behoorden aanzienlijk is toegenomen (van 11,3% in 1985 tot 20,5% in 1994), terwijl bij de 65- tot 74-jarigen de groeivoet beduidend lager ligt (van 7% in 1985 tot 11,7% in 1994).

Uit deze en voorgaande paragraaf kunnen wij dus besluiten dat de senioren als potentiële vakantiegangers een belangrijke groeiemarkt vormen zowel in aantal personen als in aantal reizen. Reizen wordt voor deze bevolkingsgroep, in tegenstelling tot een paar decennia terug, een steeds meer ingeburgerde gewoonte. Dit blijkt uit de sterke toename van hun aantal vakanties en korte vakanties. Blijkbaar wordt de op jongere leeftijd aangenomen vakantiegewoonte gewoon voortgezet met het ouder worden. Enkel bij de oudste bevolkingsgroep lijkt de groei van het aantal vakanties en korte vakanties een zeker plafond te hebben bereikt of in elk geval trager te groeien.

Tabel 6

De bestemming van de commerciële reizen van de Belgische bevolking in 1994, naar senioren- en niet-seniorenreizen, WES-enquêtes 1994-95 (in%)

Bestemming	55-64 jaar	65-74 jaar	75 jaar en ouder	Senioren reis	Niet- senioren- reis	Totaal
Kust	15,4	22,6	25,7	19,0	17,2	17,5
Ardennen	8,2	7,3	5,0	7,5	12,4	11,7
Groen Vlaanderen	5,8	5,0	9,0	5,9	5,6	5,4
Overig België	0,9	1,2	1,6	1,1	2,4	2,2
Binnenland	30,2	36,1	41,3	33,5	37,6	36,8
Buitenland	69,8	63,9	58,7	66,5	62,4	63,2
Frankrijk	19,9	22,1	17,4	20,3	21,5	21,1
Spanje	11,5	12,3	19,2	12,7	9,2	9,9
Oostenrijk	3,9	3,6	4,1	3,9	3,9	3,9
Italië	3,5	4,0	3,4	3,7	3,9	3,9
Duitsland	4,8	5,0	4,6	4,8	3,3	3,6
Nederland	2,9	0,8	1,7	2,1	3,6	3,3
Britse Eilanden	2,6	1,8	0,6	2,1	2,8	2,7
Zwitserland	2,6	2,2	1,4	2,3	2,3	2,3
Griekenland	1,6	1,1	0,0	1,3	1,9	1,8
Oost-Europa	3,0	2,5	0,8	2,6	1,7	1,9
G.H.-Luxemburg	3,6	2,1	1,8	2,9	1,5	1,7
Tunesie/Marokko	2,0	1,4	0,5	1,6	1,1	1,2
Portugal	0,6	0,4	2,0	0,7	0,9	0,9
Turkije	0,8	0,4	0,0	0,6	0,9	0,9
Skandinavie	0,6	0,4	0,0	0,4	0,3	0,3
Overige Europese bestemmingen	0,3	0,5	0,0	0,4	0,5	0,5
Niet-Europese bestemmingen	5,6	3,3	1,2	4,1	3,1	3,3
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vooraf in de groep van de jongere senioren (55-64 jaar) bieden zich veel mogelijkheden aan. Zij vormen immers de grootste doelgroep, zowel met betrekking tot het aantal personen als het aantal reizen. De senioren uit de leeftijdscategorie van 65 tot 74 jaar vormen een overgangsgroep. Zij reizen minder intensief dan de voorgaande categorie, maar beduidend méér dan de groep van de 75-plussers. Deze laatste groep met zeer specifieke wensen en behoeften, reist weliswaar minder, maar men zal er in de toekomst steeds meer rekening mee moeten houden.

Het belang en de kenmerken van de seniorenreizen aan de Kust

Vooraleer in te gaan op het belang van de seniorenreizen voor de Kust, dienen eerst een aantal methodologische kanttekeningen te worden gemaakt.

In deze paragraaf zullen wij steeds spreken over het begrip 'reizen'. Met reizen bedoelen wij de totaliteit van de commerciële vakanties (trips van minstens 4 nachten in een commerciële logiesvorm, dus met uitsluiting van de verblijven in een eigen tweede woning

en gratis verblijven bij vrienden en kennissen) En de korte vakanties. Gezien korte vakanties per definitie beperkt blijven tot de commerciële logiesvormen, kunnen beide categorieën worden samengeteld.

Reizen zijn dus alle commerciële verblijven voor recreatieve doeleinden met minstens één overnachting.

In de periode april 1994-maart 1995 ondernamen de Belgen 12,4 miljoen commerciële reizen, waarvan 8,4 miljoen commerciële vakanties en 4 miljoen korte vakanties. Het aandeel van de seniorenreizen daarin bedraagt circa 19%. Dit komt overeen met 2.320.000 reizen. Dit aandeel is weliswaar lager dan het aandeel van de senioren in de bevolking, maar het gaat toch om een aanzienlijk marktsegment. In tabel 6 wordt de reisbestemming van de Belgen in 1994 belicht in functie van senioren- en niet-seniorenreizen. Enkele frappante vaststellingen kunnen worden gemaakt. In tegenstelling tot wat men eigenlijk verwacht, blijken senioren iets minder (33,5%) gericht op het binnenland dan de overige leeftijdscategorieën (37,6%). Dit percentage (33,5%) is echter het gemiddelde voor alle seniorenreizen. Bij nader toezien kan men constateren dat het aandeel van het binnenland aanzienlijk toeneemt met de leeftijd. Het zijn vooral de jongere senioren (30,2%) die minder op het binnenland zijn gericht.

Bij de verschillende binnenlandse bestemmingen blijkt dat de Kust (19%) relatief méér en de Ardennen (7,5%) relatief minder in trek zijn bij de senioren. Van de circa 2,2 miljoen commerciële reizen naar de Kust (17,5% van 12,4 miljoen), worden er dus circa 440.000 gemaakt door senioren. Bovendien blijkt dat het aandeel van de Kust sterk toeneemt met de leeftijd. Vooral bij de 65-plussers is het aandeel van de Kust relatief hoog. Bij de buitenlandse bestemmingen blijken vooral Spanje, Duitsland, en het Groot-Hertogdom Luxemburg verhoudingsgewijze beter in de markt te liggen bij de 55-plussers dan bij de jongere leeftijdscategorieën. Nederland, daarentegen, doet het opvallend slechter in dit marktsegment.

In tegenstelling tot de algemene tendens van het afnemend belang van het buitenland met de leeftijd, blijkt het aandeel van Spanje toe te nemen naarmate de senioren ouder worden. Waar-

Archief Westtoerisme

Tabel 7

Motieven voor de keuze van de Kust als bestemming bij de commerciële reizen van de Belgische bevolking in 1994, naar senioren- en niet-seniorenreizen, WES-enquêtes 1994-95 (in% van het aantal reizen)

Motief	Senioren-reis	Niet-senioren-reis	Totaal
Wandelmogelijkheden	38,8	24,0	27,0
Geschikt voor kinderen	8,5	28,9	24,7
Niet te ver, dichtbij	16,3	22,0	20,8
Mooie stranden	19,4	20,2	20,0
Gewoonte, vertrouwde omgeving	20,8	15,4	16,5
Ontspannings- en uitgaansmogelijkheden	10,0	16,1	14,9
Mooie natuur	22,3	10,1	12,6
Niet te druk, rustig	19,1	11,1	12,8
Aangename vakantiesfeer	14,9	9,1	10,2
Mooi vakantieoord, mooie omgeving	14,0	9,2	10,2
Sportmogelijkheden	5,6	10,9	9,8
Niet te duur	5,7	9,9	9,0
Bezoek van familie en vrienden	5,3	9,7	8,8
Goed klimaat, veel zon	6,9	6,7	6,8
Winkelmogelijkheden	8,7	6,0	6,6
Lekker eten	10,4	3,9	5,2
Komfortabel logies	5,0	5,8	5,6
Geen taalproblemen	2,6	2,8	2,8
Gastvrije bevolking	3,3	0,3	0,9
Interessante bezienswaardigheden	2,6	0,3	0,8
Overige	8,4	10,5	10,0
Totaal	249,0	234,0	237,0

schijnlijk speelt hier het fenomeen van de overwinteringsverblijven.

Het is interessant even na te gaan in welke mate seniorenreizen naar de Kust andere karakteristieken vertonen dan niet-seniorenreizen naar de Kust.

In tabel 7 worden de motieven voor de keuze van de Kust als bestemming belicht.

Hieruit blijkt dat senioren in eerste instantie voor de Kust kiezen omwille van de wandelmogelijkheden, de mooie natuur, uit gewoonte, voor de mooie stranden en omwille van de rust. In vergelijking met de keuzecriteria van de niet-senioren komen naast de reeds geciteerde wandelmogelijkheden, de mooie natuur en de rust, ook de aangename vakantiesfeer, de aantrekkelijkheid van de omgeving en het lekkere eten verhoudingsgewijze sterker naar voor.

Bij de niet-senioren worden de geschiktheid voor kinderen en de sport- en uitgaansmogelijkheden relatief sterker naar voor geschoven.

Voor wat betreft de gekozen logiesvorm kunnen wij vaststellen dat senioren voor een verblijf aan de Kust verhoudingsgewijze iets méér gericht zijn op huurwoningen (51,4%)

en beduidend méér op sociale logies-akkommodaties (15,3%). Campings (6,2%), daarentegen blijken bij deze bevolkingsgroep veel minder aan te slaan dan bij de overige leeftijdscategorieën (16,7%) (zie tabel 8).

Een seniorenreis naar de Kust duurt ook langer (gemiddeld 10,5 nachten) dan een niet-seniorenreis (7 nachten) ten gevolge van het feit dat senioren relatief méér opteren voor verblijven van één week, twee weken en een maand. De korte vakanties zijn bij deze groep verhoudingsgewijze minder in trek (circa 25% tegenover circa 45%

bij de niet-senioren) (zie tabel 9).

Typisch voor seniorenreizen aan de Kust is dat deze reizen beduidend minder zijn gekoncentreerd in het hoogseizoen. Daar waar bij de niet-senioren circa 56% van de reizen plaatsvinden in de maanden juli (28,8%) en augustus (27%), is dit bij de senioren slechts het geval voor iets minder dan een derde van de reizen (31,5%, waarvan 11,3% in juli en 20,2% in augustus). Vooral de schouderperiodes halen een beduidend belangrijker aandeel bij de senioren dan bij de overige leeftijdscategorieën (respektievelijk 24,5% in mei-juni tegenover 12,5% en 12,7% in september tegenover 4,6%) (zie tabel 10).

Senioren zijn tevens méér geneigd om hun logies aan de Kust op voorhand te reserveren dan de jongere bevolkingsgroepen (circa 86% bij de senioren tegenover 75% bij de niet-senioren). Hierbij maken senioren beduidend méér gebruik van bemiddelende organisaties (39% tegenover 22%). Vooral het ziekenfonds (21%) en de socio-kulturele verenigingen (10,7%) blijken hierin, naast het verhuurkantoor (35,2%), een relatief belangrijker rol te spelen (zie tabel 11).

Senioren boeken hun logies aan de Kust tevens iets langer op voorhand (gemiddeld 3,4 maanden) dan niet-senioren (gemiddeld 2,9 maanden).

In tabel 12 tenslotte, worden de activiteiten van de senioren tijdens een verblijf aan de Kust belicht. Passieve recreatie (rusten, zonnen, winkelen) komt ook bij de senioren op de eerste plaats. Het valt op dat senioren verhoudingsgewijze méér tijd besteden aan wandelen, het bezoeken van bezienswaardigheden, gastronomie en kulturele activiteiten (musea, teater, festivals, ...) dan niet-senioren. Bij

Tabel 8

De logiesvorm bij de commerciële reizen van de Belgische bevolking in 1994 naar de Kust, naar senioren- en niet-seniorenreizen, WES-enquêtes 1994-95 (in%)

Logiesvorm	Senioren-reis	Niet-seniorenreis	Totaal
Hotel, pension, motel	21,3	23,1	22,7
Huurwoning	51,4	45,8	47,0
Vakantiedorp	5,8	7,5	7,1
Camping	6,2	16,7	14,6
Sociaal toerisme	15,3	5,8	7,7
Overige	0,0	1,1	0,9
Totaal	100,0	100,0	100,0

Tabel 9

De verblijfsduurstructuur en de gemiddelde verblijfsduur bij de commerciële reizen van de Belgische bevolking in 1994 naar de Kust, WES-enquêtes 1994-95 (in%)

Verblijfsduur	Seniorenreis	Niet-seniorenreis	Totaal
Verblijfsduurstructuur			
1-3 nachten	25,4	44,7	40,8
4-5 nachten	10,2	11,5	11,2
6-7 nachten	27,3	14,7	17,3
8-11 nachten	4,6	8,7	7,8
12-15 nachten	16,3	11,6	12,6
16-19 nachten	6,0	3,7	4,2
20-23 nachten	1,3	1,6	1,5
24-27 nachten	0,5	0,4	0,4
28-31 nachten	6,7	2,4	3,3
32 nachten en meer	1,7	0,7	0,9
Totaal	100,0	100,0	100,0
Gemiddelde verblijfsduur (in nachten)			
	10,5	7,0	7,7

Tabel 10

De maand van afreis bij de commerciële reizen van de Belgische bevolking in 1994 naar de Kust, naar senioren en niet-seniorenreizen, WES-enquêtes 1994-95 (in%)

Maand van afreis	Seniorenreis	Niet-seniorenreis	Totaal
Januari-februari	3,2	5,8	5,2
Maart-april	18,0	11,7	13,0
Mei-juni	24,5	12,5	14,9
Juli	11,3	28,8	25,3
Augustus	20,2	27,0	25,6
September	12,7	4,6	6,2
Oktober tot december	10,2	9,6	9,8
Totaal	100,0	100,0	100,0

Tabel 11

De logiesreservatie bij de commerciële reizen van de Belgische bevolking in 1994 naar de Kust, naar senioren- en niet-seniorenreizen, WES-enquêtes 1994-95 (in%)

Logiesreservatie	Seniorenreis	Niet-seniorenreis	Totaal
Logiesorganisatie			
Niet gereserveerd	13,6	25,2	22,8
Rechtstreeks gereserveerd bij eigenaar/uitbater	47,2	52,6	51,5
Gereserveerd via bemiddelende organisatie of instelling	39,2	22,2	25,7
Totaal	100,0	100,0	100,0
Aard logies- Bemiddelende organisatie			
Verhuurkantoor	35,2	39,0	37,8
Reisbureau	16,3	30,4	26,1
Ziekenfonds	20,8	5,8	10,4
Socio-kulturele vereniging	10,7	4,3	6,3
Jeugdgroepering/school	1,5	4,8	3,8
Overige	15,5	15,7	15,6
Totaal	100,0	100,0	100,0

deze laatste groep vindt men verhoudingsgewijze méér actieve sportbeoefening en uitgaan terug.

Besluit

Uit dit alles kunnen we besluiten dat het segment van de senioren nu reeds en nog méér in de toekomst een uitzonderlijk belangrijk marktsegment zal vormen. Specifiek voor de reissektor blijkt dat het reizen bij senioren, in tegenstelling tot vroeger, steeds meer ingeburgerd geraakt. De vroegere reisgewoonten worden dus grotendeels meegenomen met het ouder worden.

Seniorenreizen naar de Kust hebben een aantal typische en soms interessante kenmerken zoals een langere verblijfsduur, een geringere concentratie in het hoogseizoen, een gevarieerder pakket aan activiteiten waarbij bezienswaardigheden en cultuur verhoudingsgewijze sterker aan bod komen en specifieke distributiekanaalen zoals ziekenfondsen en het verenigingsleven.

Voor de Kust wordt het een uitdaging om dit segment nog méér naar zich toe te trekken. Dit zal géén evidentie zijn, gezien ook de concurrerende bestemmingen zich méér en méér zullen toelagen op dit marktsegment. Bovendien is gebleken dat jongere senioren zich relatief vaak afwenden van het binnenland als reisbestemming en aangezien vroegere reisgewoonten worden meegenomen met het ouder worden kan dit een potentiële bedreiging inhouden.

Het komt er op aan een marketingaanpak te ontwikkelen die specifiek gericht is op dit veelbelovende doch specifieke eisen stellende marktsegment. Dit houdt een aantal acties in op het vlak van produkt, prijs, distributie en communicatie.

Zonder in detail hierop te willen ingaan, kunnen toch enkele ideeën worden gesuggereerd. Zo kan men op het vlak van het produkt denken aan het verbeteren van de natuurlijke omgeving, de algemene aantrekkelijkheid en de sfeer binnen de badplaatsen, aangezien dit voor senioren essentiële keuze-elementen vormen. Daarnaast kunnen aangepaste arrangementen worden aangeboden die rekening houden met de brede interessesfeer van senioren op het vlak van bezienswaardigheden en cultuur en hun voorliefde voor gastronomie.

Tabel 12

Aktiviteiten tijdens de commerciële reizen van de Belgische bevolking in 1994 aan de Kust, naar senioren- en niet-seniorenreizen, WES-enquêtes 1994-95 (in% van het aantal commerciële reizen)

Aktiviteiten reis	Senioren-seniorenreis	Niet-seniorenreis	Totaal
Passieve recreatie	99,6	112,0	109,5
Sportbeoefening	55,3	76,6	72,2
Wandelen	47,6	37,1	39,3
Bezoek bezienswaardigheden	25,5	12,4	15,1
Gastronomie	15,3	11,7	12,5
Uitgaan	0,6	12,8	10,3
Bezoek vrienden, familie, kennissen	7,2	7,7	7,6
Kultuur	10,0	4,2	5,4
Overige hobby, studie	4,8	2,9	3,3
Overige	7,1	5,6	5,9
Totaal	273,0	283,0	281,1

Op het vlak van de prijs kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een veel sterkere prijsdifferentiatie teneinde de senioren daadwerkelijk te overhalen om een verblijf door te brengen tijdens de week of buiten het seizoen. Speciale reducties zouden kunnen worden uitgewerkt voor dit segment.

Op het vlak van de distributie dient men rekening te houden met de specifieke kanalen voor senioren zoals het verenigingsleven en ziekenfondsen. Bij

directe verkoop kan men méér gebruik maken van seniorenbladen als bijvoorbeeld *Onze Tijd*, maar tevens van andere publikaties die zich specifiek richten op dit marktsegment. De jongste jaren zijn bovendien specifieke seniorenbeurzen uit de grond gerezen, etc.

Ook op het vlak van de communicatie kan vrij veel gebeuren. In de communicatie-boodschappen kan bijvoorbeeld méér de nadruk worden gelegd op die aspecten die voor senioren

belangrijk zijn, zoals de wandelmogelijkheden, de natuur en de rust. Aangezien de gewoontevorming een belangrijke rol speelt bij de keuze van de Kust, zou men kunnen proberen de senioren nog méér te fidelizeren door hen bijvoorbeeld uit te nodigen zich te laten registreren en hen op dat moment een voordeelpas te verstrekken, gekoppeld aan een abonnement op een specifiek Kustmagazine. Gericht marketingacties kunnen dan worden overwogen in het licht van de interessesfeer van elke senior.

Het marktsegment van de senioren biedt voor de Kust duidelijk opportuniteiten. De mate waarin de Kust in de toekomst succes zal boeken binnen dit marktsegment hangt in aanzienlijke mate af van haar daadkracht. Enkel met een goed actieplan, gekaderd binnen een gepast strategisch en operationeel beleid, kan de Kust succesvol bepaalde markten aanboren of verder ontwikkelen. De seniorenmarkt vormt hierop geen uitzondering.

TIV

Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen vzw Gemeenschappelijke Cel van de Vlaamse GOM's

Als **innoverende KMO** wenst U: een goed produkt, een geschikte partner,
een klare kijk op de nieuwste technologische ontwikkelingen,
een passende strategie, de juiste informatiekanalen, een snel resultaat

TIV: uw rechterhand voor een suksesvolle innovatiestrategie

Tot uw beschikking staan:
een multidisciplinair team
jarenlange ervaring in het opsporen van de
nieuwste produkten, processen of projekten
toegang tot databanken, instituten, federaties, ...
waar ook ter wereld
een flexibele, uitgeteste methodiek
technologie-monitoring
geleide workshop voor het initiëren van produktideeën

TIV biedt U een volledig gepersonaliseerd programma aan

startbespreking en formulering van uw
interesseprofiel
wereldwijde prospektie en kontaktnaam
analyse van de respons
evaluatie van de voorstellen
rapportering van de resultaten
opvolging van de kontakten

**De Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen vzw
werd opgericht door de vijf Vlaamse GOM's en
wordt door hen en de Vlaamse Executieve gesteund.**

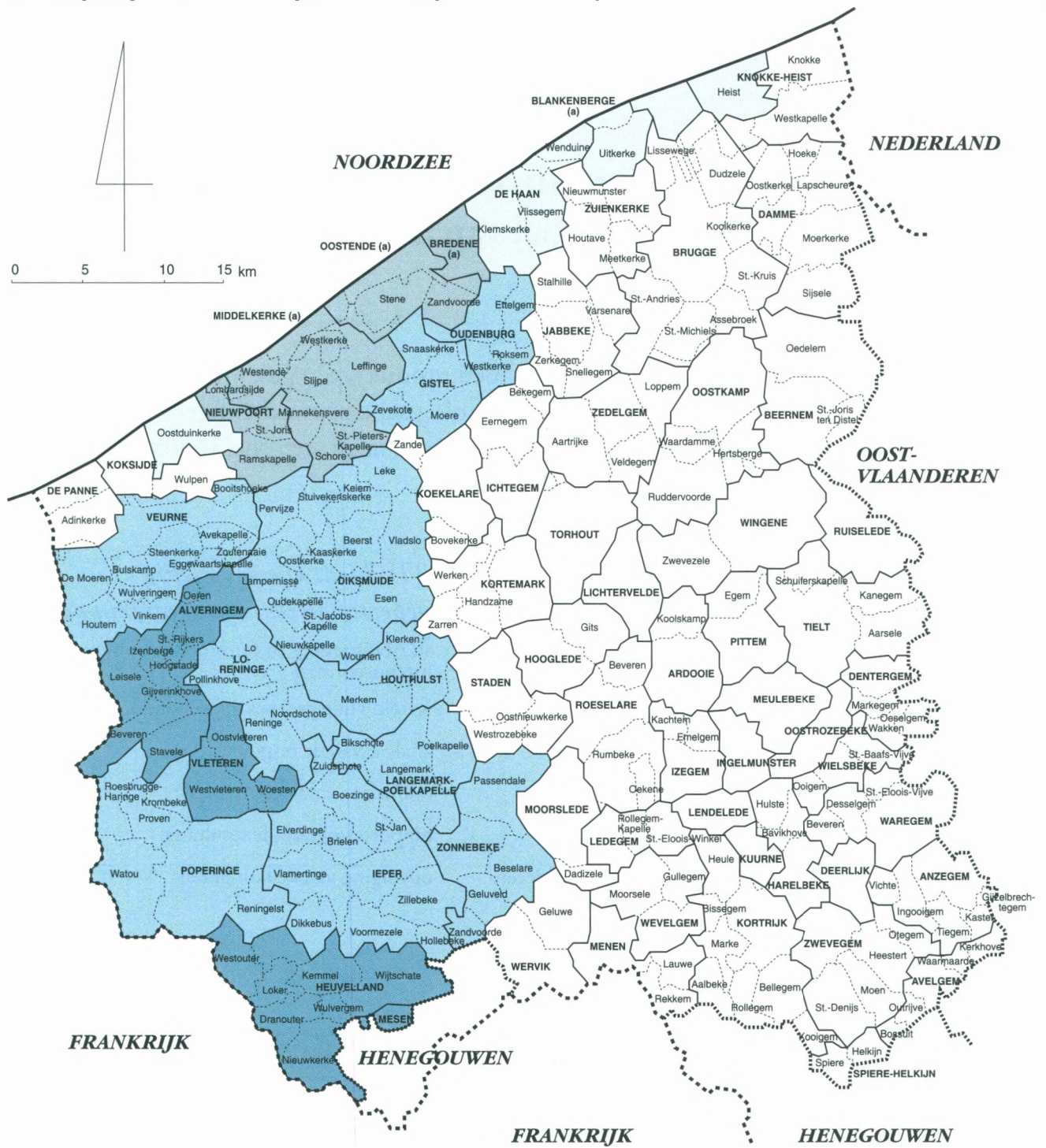
Kontaktadressen:

GOM-West-Vlaanderen
Baron Ruzettelaan 33, 8310 Brugge-Assebroek
Tel. 050/35.81.31. - Fax 050/36.31.86

TIV
Bisschoffsheim 25, 1000 Brussel
Tel. 02/219.56.10 - Fax 02/219.82.27

Kaart

Afbakening 5b-gebied, Leader II-gebied, Pesca-gebied en Retex-gebied.

- Westhoek - plattlandsgebied (doelstelling 5b)
- visserijprobleemgebied (doelstelling 5b)
- Gemeenten behorend tot de Leader II-zone "Westhoek", aanvullend op het 5b-plattlandsgebied (voorstel)
- Gemeenten behorend tot de Pesca-zone, aanvullend op het 5b-visserijprobleemgebied

(a) gedeeltelijk

toepassingsgebied Retex-programma

EUROPESE STEUNPROGRAMMA'S VOOR DE WESTHOEK EN DE KUSTREGIO

H. Desmyttere

Stafmedewerker GOM - West-Vlaanderen

INLEIDING

De Westhoek was tot voor kort heel duidelijk een achtergebleven plattelandsgebied. Uit evaluaties¹ blijkt dat de diverse inspanningen ten voordele van de Westhoek, die werden gekoördineerd door de GOM - West-Vlaanderen (voorheen WER), een belangrijke inhaalbeweging op gang hebben gebracht. Het laatste programma ten voordele van de Westhoek liep van 1987 tot 1993 en had als benaming 'het Geïntegreerd Aktieprogramma voor de Westhoek' (GAP-Westhoek).

Om de volledige resultaten van een jarenlang beleid te kunnen consolideren en verder te laten uitdeinen, was de GOM - West-Vlaanderen van mening dat de Westhoek behoefte heeft aan verdere stimuli gedurende een volgende planningsperiode. De GOM - West-Vlaanderen heeft dan ook de nodige motiveringselementen aangebracht met het oog op een verdere erkenning als Europees steungebied. De GOM-voorstellen ter zake werden ondersteund door de Vlaamse regering. Voor de programmeringsperiode 1994-1999 heeft de Westhoek op 26 januari 1994 van de Europese Commissie een erkenning gekregen als doelstelling 5b-gebied. Net zoals doelstelling 1 (bevorderen van de ontwikkeling en de structurele aanpassing van regio's met een ontwikkelingsachterstand) en doelstelling 2 (omschakeling van regio's die zwaar getroffen worden door achteruitgang van de industrie) betreft doelstelling 5b een doelstelling die enkel in een daarvoor erkend gebied van toepassing is. De algemene doelstelling van een 5b-programma voorziet in: 'de bevordering van de ontwikkeling van het platteland door de ontwikkeling en de structurele aanpassing van het platteland te vergemakkelijken'. Gezien de struktu-

rele problemen in de visserijsector werd doelstelling 5b uitgebreid voor gelijkaardige akties in de visserijprobleemgebieden. Het doelstelling 5b-gebied in West-Vlaanderen, genaamd 'Westhoek-Middenkust-Zeevisserijge-

over de periode van 1 november 1994 tot en met 31 december 1999. De hoofddoelstelling is het behouden en desgevallend het creëren van arbeidsplaatsen in de visserijsector en haar nevensektoren, gepaard gaande met

---

Voor de uitvoering van en het toezicht op het doelstelling 5b-programma werden twee komitees opgericht, namelijk een Komitee van Toezicht en een Managementkomitee. De komitees worden bijgestaan door een Programma Management Eenheid, waargenomen door de GOM-West-Vlaanderen. Deze eenheid staat in voor het sekretariaat van het Komitee van Toezicht en van het Managementkomitee, en is verantwoordelijk voor de dagelijkse administratie en koördinatie van het programma.

---

bied', omvat de gemeenten Poperinge, Ieper, Zonnebeke, Langemark-Poelkapelle, Houthulst, Lo-Reninge, Diksmuide, Veurne, Gistel, Oudenburg en Nieuwpoort, en een gedeelte van Middelkerke, Oostende en Bredene (zie kaart)². Het doelstelling 5b-programma Westhoek-Middenkust-Zeevisserijgebied werd uiteindelijk op 31 maart 1995 goedgekeurd door de Europese Commissie.

Als aanvulling op de erkenning van een gedeelte van de Westvlaamse kuststrook als 5b-gebied is er een programma in het kader van het communautair initiatief PESCA van toepassing. Naast de kustgemeenten die behoren tot het 5b-gebied werden tevens de (deel)gemeenten Oostduinkerke, De Haan, Blankenberge (gedeeltelijk), Zeebrugge en Heist opgenomen in het Vlaams PESCA-gebied. Het PESCA-programma werd goedgekeurd door de Europese Commissie op 27 december 1994 en loopt

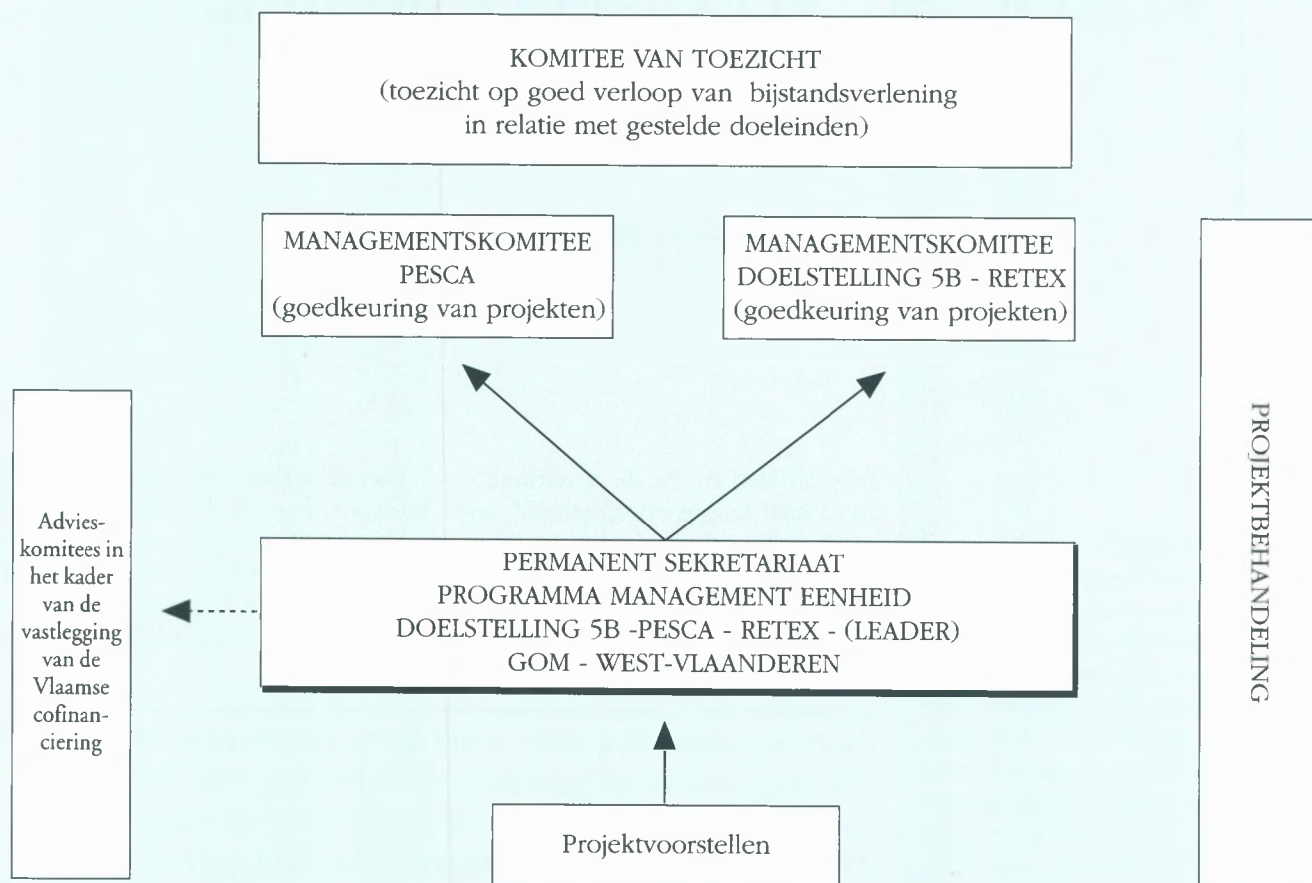
een stabilisatie of verhoging van het globale inkomen. Dit moet worden bekomen door een opwaardering van de ganse visserijsector, een versterking van de structuur door verbeterde cohesie, opleiding en informatie.

Met het oog op de ondersteuning van de levensvatbare activiteiten in de textiel- en kledingsector en de economische diversifikatie van de regio werd op 3 april 1996 door de Europese Commissie een bijkomend steunprogramma goedgekeurd voor het doelstelling 5b-gebied 'Westhoek-Middenkust' in het kader van het

¹ Zie onder meer: 'De Westhoek, een economische evaluatie', rede door dr. ec. O. Vanneste, Gouverneur van West-Vlaanderen uitgesproken in zitting van 1 oktober 1991.

² Enkel de visserijkwartieren, de bedrijven-terreinen en de agrarische gebieden behoren tot het 5b-gebied.

DOELSTELLING 5B

communautair initiatief RETEX (programmaperiode : 16 mei 1995 tot en met 31 december 1997).

Momenteel zijn de besprekingen met de Europese Commissie nog lopende inzake de goedkeuring van een derde programma in het kader van de communautaire initiatieven, namelijk het communautair initiatief LEADER II. Binnen dit programma zullen projecten worden ondersteund van lokale initiatiefnemers, waarbij vooral het aksent ligt op het innovatieve karakter en de voorbeeldfunctie van de ondernomen

akties, op de uitwisseling van ervaringen (binnen 5b-gebieden en met andere 5b-gebieden) en op transnationale samenwerking.

Hierna zal in hoofdzaak verder worden ingegaan op de konkrete uitvoering (uitvoeringsorganen, projecten) van het doelstelling 5b-programma. Tevens zal de nodige aandacht worden gegeven aan de reeds goedgekeurde programma's van de communautaire initiatieven PESCA en RETEX. Tot slot dient te worden benadrukt dat de hierna vermelde opsommingen van

potentiële projecten louter ter illustratieve titel worden opgenomen en zeker geen limitatief karakter hebben.

UITVOERINGSORGANEN VAN HET DOELSTELLING 5B-PROGRAMMA

In het hierbij opgenomen schema wordt de organisatie van het doelstelling 5b-programma weergegeven. Voor de uitvoering van en het toezicht op het doelstelling 5b-programma werden twee komitees opgericht,

Tabel 1 :

Financieringstabel doelstelling 5b-programma Westhoek-Middenkust-Zeevisserijgebied (× 1.000 BEF)

Zwaartepunt	Totale kosten	Europese bijdrage				Cofinanciering Lidstaat	Private inbreng
		EFRO	ESF	EOGFL	Totaal		
A.1. Economisch weefsel	911.512	251.812	19.500	0	271.312	596.642	43.558
A.2. Toerisme	193.714	48.428	0	0	48.428	48.428	96.858
A.3. Land- en tuinbouw	1.801.534	135.599	0	261.513	397.112	455.226	949.196
A.4. Visserij	353.937	63.026	19.500	39.000	121.526	135.609	96.802
A.5. Opleiding en vorming	210.750	19.371	68.803	0	88.174	105.375	17.201
B.1. Leefbaarheid plattelandskernen	212.346	74.321	0	0	74.321	138.025	0
Technische bijstand	30.026	5.085	4.359	5.085	14.529	15.497	0
Totaal	3.713.819	597.642	112.162	305.598	1.015.402	1.494.802	1.203.615

namelijk een Komitee van Toezicht en een Managementkomitee. De komitees worden bijgestaan door een Programma Management Eenheid. Algemeen kan gesteld worden dat het Komitee van Toezicht het goede verloop bewaakt van de bijstandsverlening in het kader van het doelstelling 5b-programma met het oog op het bereiken van de gestelde doelstellingen. Het Komitee van Toezicht voor het 5b-programma is tevens bevoegd voor de in het gebied erkende programma's in het kader van de communautaire initiatieven PESCA en RETEX (en op termijn ook LEADER II). Het Managementkomitee 5b is onder meer verantwoordelijk voor de goedkeuring van de individuele projectvoorstellen.

Voor de uitbouw van de Programma Management Eenheid wordt een beroep gedaan op de diensten van de GOM - West-Vlaanderen. Deze eenheid neemt het sekretariaat waar van

het Komitee van Toezicht en het Managementkomitee, en is verantwoordelijk voor de dagelijkse administratie en coördinatie van het programma.

In het kader van de vastlegging van de Vlaamse cofinanciering voor 5b-landbouw- en visserijprojecten doet de betrokken minister een beroep op adviescomitees (Landbouwadvisgroep en Vlaams Visserijkomitee). Deze adviesorganen zijn een initiatief van de betrokken minister en staan los van de uitvoeringsorganen van het 5b-programma. Aangezien bepaalde projecten slechts uitvoerbaar zijn met cofinanciering van het Vlaamse Gewest (naast de Europese betoelaging) en dat Europese steun pas definitief kan worden toegekend nadat de cofinanciering is vastgelegd, is er bijgevolg een samenwerking tussen enerzijds voormelde adviesorganen en anderzijds de Programma Management Eenheid 5b en het Managementkomitee.

STAND VAN UITVOERING VAN HET DOELSTELLING 5B-PROGRAMMA

In het kader van het doelstelling 5b-programma Westhoek-Middenkust-Zeevisserijgebied zijn Europese middelen voorzien voor een totaal bedrag van circa 1.015 miljoen BEF, waarvan 59% is voorzien van het Europees Fonds voor Regionale ontwikkeling (EFRO), 11% van het Europees Sociaal Fonds (ESF) en 30% van het Europees Oriëntatie- en Garantie-fonds voor de Landbouw. Tabel 1 geeft een globaal overzicht van de financiële tabel van het 5b-programma zoals oorspronkelijk goedgekeurd door de Europese Commissie. De ver-

³ De Europese middelen zijn in het programmeringsdocument en de Europese Beschikking vastgelegd in ECU.

Poperinge Sappenleen Uitbreiding I: een uitbreiding van 12 ha wordt voorzien binnen het doelstelling 5b-programma.

melde bedragen worden uitgedrukt in Belgische frank en zijn louter indicatief³.

De doelstelling van het 5b-programma valt uiteen in twee zwaartepunten :

- a) het behoud en het versterken van de tewerkstelling in de regio (doelstelling A);
- b) het verhogen van de leefbaarheid van de plattelandskernen (doelstelling B).

Voor elk van deze zwaartepunten worden hierna de vooropgestelde maatregelen en de reeds goedgekeurde projecten besproken.

Doelstelling A: het behoud en het versterken van de werkgelegenheid in de regio

Teneinde de doelstelling 'het behoud en het versterken van de tewerkstelling in de regio' te bereiken worden vijf zwaartepunten voorzien in het 5b-programmeringsdocument :

- het versterken van het economisch weefsel;
- de verdere toeristische uitbouw aan de Middenkust en de Westhoek;
- het bestendigen van de land- en tuinbouwactiviteit;
- het bestendigen van de zeevisserij-activiteit;
- opleiding en vorming.

Zwaartepunt A.1. : het versterken van het economisch weefsel

Binnen het zwaartepunt 'het versterken van het economisch weefsel' zijn voor de eerste maatregel 'het verder ontwikkelen van de economische bedrijfsinfrastructuur' (A.1.1.) EFRO-middelen door het Managementcomitee toegewezen (à rato van 35% steun) aan de uitrustingswerken van regionale bedrijventerreinen in de Westhoek, aangevuld met de aanpassing en uitbreiding van het bedrijven-centrum te Ieper. Konkreet zal in Veurne ten noord-oosten van het bestaande regionaal bedrijventerrein Veurne I circa 12 ha worden uitgerust. Met de beslissing van de Vlaamse regering van 11 juni 1996 is de bestemming van deze gronden definitief vastgelegd als regionaal bedrijventerrein. Op dezelfde datum werd eveneens de bestemming vastgelegd van circa 24 ha te Ieper als een regionaal bedrijventerrein specifiek bestemd voor de in-

planting van technologische bedrijven en in het bijzonder met het oog op de vorming van een cluster rond spraaktechnologie. Voor de eerste fase van 10 ha worden de uitrustingswerken gesubsidieerd via het 5b-programma. Tevens te Ieper wordt circa 26 ha met 5b-steun uitgerust op het bedrijventerrein 'Ieperleekanaal - Uitbreiding III - fase 1'. In de overige regionale kernen van de Westhoek, namelijk Diksmuide en Poperinge, wordt de uitrusting van respectievelijk 15 ha (Diksmuide-Kaaskerke) en 12 ha (Poperinge Sappenleen - Uitbreiding I) voorzien binnen het doelstelling 5b-programma. Voormelde projecten betekenen een belangrijke bijdrage in de economische ontwikkeling van de regio. Een adequaat en permanent aanbod van gronden op bedrijventerreinen is immers een noodzakelijke economische infrastructuur. Tot slot wordt binnen de maatregel 'economische onthaalinfrastructuur' de noodzakelijke aanpassing en uitbreiding van het bedrijventercentrum te Ieper ingepast. Deze aanpassingen moeten betere akkommodaties en een polyvalente dienstverlening aanreiken aan starters en bedrijven die hun project een vluggere en efficiëntere start wensen te bezorgen.

Binnen de tweede maatregel 'ondersteuning van het ondernemersklimaat' (A.1.2.) zijn er op heden nog geen 5b-projecten goedgekeurd. Het maximale subsidiepercentage bedraagt voor deze maatregel 25% EFRO-steun. De GOM - West-Vlaanderen is van mening dat binnen deze maatregel de nodige aandacht moet worden besteed aan de promotie van het 5b-gebied als geheel (aangevuld met specifieke promotie maatregelen voor de luchthaven van Oostende) en het uitwerken van een bedrijfsfonds voor de regio.

Via dit 'bedrijfsfonds' moet kunnen worden voorzien in een financiële tussenkomst voor bedrijven die bijvoorbeeld op een professionele manier een bepaalde bedrijfsproblematiek laten doorlichten door een externe konsultant of die deelnemen aan bepaalde beurzen.

In de derde maatregel 'bedrijfsgerichte opleidingen' (A.1.3.) zijn conform het 5b-programmeringsdocument in eerste instantie opleidingsprojecten voorzien in nieuwe bedrijven en in bedrijven die uitbreiden naar nieuwe productieprocessen en -tech-

nologieën te situeren in bedrijfstakken met reële toekomstmogelijkheden. Tot op heden werden in deze maatregel nog geen 5b-projecten goedgekeurd. De opleidingsprojecten kunnen in aanmerking komen voor 40,5% ESF-steun. Indien het project uitgaat van een private instantie is een minimale eigen inbreng van 10% noodzakelijk. Daarnaast dient de nodige cofinanciering worden gegarandeerd. Een samenwerking tussen bedrijven en bestaande opleidingsinstanties biedt binnen deze maatregel mogelijkheden.

Een laatste maatregel binnen het zwaartepunt 'versterken van het economisch weefsel' betreft 'de verdere ontwikkeling van de infrastructurale omgevingsfactoren van strategisch economisch belang' (A.1.4.). Steun van EFRO is binnen deze maatregel voorzien à rato van 25%. Op korte termijn worden aan het Managementcomitee de eerste projecten voorgesteld. De GOM - West-Vlaanderen wenst ook hier de reeds in het verleden opgestarte acties (zie GAP-Westhoek) verder te stimuleren. De (drink)watervoorzieningswerken in de Westhoek zijn noodzakelijk om de verdere ontwikkeling van de industriële sektor, maar ook de andere sectoren, verder te ondersteunen. Verder worden onder meer projectvoorstellen verwacht inzake het aanbrengen van een tweede instrumentlandingsstelsel (ILS) voor de luchthaven van Oostende en het operationeel maken van het luchthavengebonden bedrijventerrein te Oostende.

Zwaartepunt A.2. : de verdere toeristische uitbouw aan de Middenkust en de Westhoek

Het tweede zwaartepunt voorziet in steunmaatregelen ten gunste van de verdere toeristische uitbouw aan de Middenkust (maatregel A.2.1.) en de Westhoek (maatregel A.2.2.). Voor beide maatregelen samen is nagenoeg 50 miljoen BEF EFRO-steun beschikbaar. EFRO-steun kan worden toegekend tot maximum 25% van de betoelagbare kostprijs.

Voor de uitbouw van het Kusttoerisme (maatregel A.2.1.) werden nog geen projecten ter goedkeuring voorgesteld aan het Managementcomitee. De GOM - West-Vlaanderen dringt erop aan dat gezien de beperkte middelen prioriteit wordt gegeven aan belangrijke projecten met hefboom-

effekten, zoals bijvoorbeeld de toeristische uitbouw van het Oud Militair Hospitaal rond het thema Vlaamse Kust en de Zee. Voor de ondersteuning van het toerisme op het platteland (maatregel A.2.2.) heeft het Managementcomitee twee belangrijke projecten goedgekeurd die beide een cultuurhistorische attractiewaarde hebben. Het betreft het museum 'In Flanders Fields' te Ieper en de cultuur-toeristische herinrichting van de IJzertoren te Diksmuide. De projecten maken deel uit van een netwerk 'Regionaal Vredespark', een initiatief van het Provinciebestuur van West-Vlaanderen, waar het thema 'oorlog (1914-1918) en vrede' centraal staat.

Zwaartepunt A.3. 'het bestendigen van de land- en tuinbouwactiviteit'

In het zwaartepunt A.3. 'Het bestendigen van de land- en tuinbouwactiviteit' wordt de konsolidering beoogd van de tewerkstelling in de land- en tuinbouwsector, in de toeleveringssectoren en in de sectoren inzake verwerking en commercialisatie van de land- en tuinbouwprodukten. Voor zowel de zandleemstreek als voor het poldergebied binnen het 5b-gebied worden maatregelen vooropgesteld teneinde een oplossing te kunnen bieden aan de structurele problemen in de landbouwsector. Een diversifikatie in de landbouwproductie en een versterking van de agro-industrie moeten compenserend werken ten aanzien van het (dreigend) verlies aan arbeidsplaatsen. Binnen dit zwaartepunt wordt grotendeels EOGFL-steun toegekend met een steunpercentage dat varieert van 15 tot 50%.

In de maatregel A.3.1. 'inventarisatie en waardering van het agrarisch productiepotentieel en van de interne en externe infrastructuur' werd een gelijknamig project goedgekeurd. De resultaten van deze inventarisatieopdracht moeten als basis dienen voor andere projecten die zich situeren onder het zwaartepunt A.3. 'het bestendigen van de land- en tuinbouwactiviteiten'. Met betrekking tot maatregel A.3.2.) 'demonstratie en voorlichting inzake diversifikatie' werden reeds vijf projecten goedgekeurd inzake de bevordering van de groente- en kruidenteelt, de pootgoedteelt, de graszaadproductie en de sier-teelt, en de ontwikkeling van een teelt-

advizeringssysteem voor de vollegrondsgroenten. Buiten de reeds goedgekeurde projecten zijn er projectvoorstellen onder meer inzake non-foodproductie, kleinfruitplantgoed en teeltbegeleiding fruitteelt. Zes 5b-projecten werden tot op heden goedgekeurd in het kader van de maatregel A.3.3. 'praktijkgericht onderzoek en bedrijfsvoorlichting'. In deze projecten spitst het onderzoek en de begeleiding zich toe op maatregelen inspelend op de verstrengde milieunormen en de bedreigde economische leefbaarheid in de melkveehouderij, op de ontwikkeling van een bodemonitoringssysteem in relatie tot kwaliteitsaspecten van de suikerbietenteelt, het stimuleren van de diversifikatie en milieuvriendelijke teelt in grondgebonden glastuinbouw, de diversifikatie van de produktiemogelijkheden bij de consumptie-aardappelteelt en de kwaliteitsverbetering bij de hopteelt en de stimulering van de hopteelt op lage stelling. Projectvoorstellen in voorbereiding betreffen onder meer nieuwe tabaksoorten, geïntegreerde akkerbouw, zuivering en hergebruik van afvalwater in de tuinbouw, reststoffen (plastic en fytoverpakking), mineralenbalans, kwaliteitscontrole industriegroenten, enzovoort. Voor de maatregel A.3.4. 'uitbouw en ondersteuning van hoevetoerisme en natuuredukatieve elementen' dient te worden benadrukt dat een belangrijk deel van de voor deze maatregel voorziene acties (privé-initiatieven met betrekking tot kleinschalige verblijfsakkommodaties op bestaande landbouwbedrijven) zal worden ondergebracht onder het (sectorieel) doelstelling 5a-programma. Dit doelstelling 5a-programma heeft een toepassingsgebied in gans Vlaanderen. Andere 5b-projectvoorstellen betreffen onder meer initiatieven inzake 'open bedrijven' en landbouw- en natuurleerpaden. De concrete uitwerking van de maatregel A.3.5. 'kreatie van een landbouwcentrum' kwam tot stand met de goedkeuring van het project 'Eerste fase van de uitbouw van een landbouwcentrum'. Dit landbouwcentrum is gericht op ondersteuning en begeleiding van concrete acties binnen het zwaartepunt A.3. (land- en tuinbouw). Het project voorziet ook in het periodisch publiceren van het 'Land- en Tuinbouwmagazine 5b Westhoek-Middenkust'. Binnen deze maatregel A.3.5. wordt

tevens door de GOM - West-Vlaanderen een onderzoek verricht ter verkenning van de mogelijkheid tot uitbouw van een agro-voedingscluster. De studie zal de agro-industriële activiteiten in kaart brengen, met specifieke aandacht voor de technologische behoeften van de sector die zich in belangrijke mate situeert in de Westhoek. De studie wil de mogelijkheden onderzoeken om een agro-voedingscluster op te richten gericht op toegepast technologisch onderzoek in functie van de voedingsindustrie.

Binnen de maatregel A.3.6. 'agro-bedrijvencampus - industrieel mestverwerkingsbedrijf' zijn nog geen projecten goedgekeurd. Voorbereidende besprekingen lopen momenteel inzake één of meerdere verzamelpunten voor de diepvriessector en de verse markt, het gemeenschappelijk sorteren en bewaren van pootgoed, het drogen van groenten en verwerken van suikermaïs, en industriële mestbewerking. De mogelijke oprichting van een toegepast technologisch onderzoekscentrum in het kader van de uitbouw van de agro-voedingscluster is tevens te situeren binnen deze maatregel.

Zwaartepunt A.4.: 'het bestendigen van de zeevisserij-activiteit'

Teneinde de zeevisserij-activiteiten te bestendigen, de tewerkstelling in de zeevisserij en de aanverwante sectoren te ondersteunen worden binnen het doelstelling 5b-programma vier maatregelen voorzien :

- ondersteunen van het toegepast visserij-onderzoek en -ontwikkeling (maatregel A.4.1.);
- de herstructurering van de scheepswerven voor vissersvaartuigen (maatregel A.4.2.);
- visserij-opleidingen en herscholing (maatregel A.4.3.);
- visserijtoerisme (maatregel A.4.4.).

Voor de maatregel A.4.1. 'ondersteunen van het toegepast visserij-onderzoek en ontwikkeling' worden de mogelijkheden van diverse projectvoorstellen onderzocht. Vanuit de sector worden voorstellen gedaan inzake onderzoek naar nieuwe visstechnieken, verhoging van de viskwaliteit door eventuele sortering en weging aan boord, en onderzoek naar de haalbaarheid van aquakultuurprojecten. Acties binnen deze maatregel kunnen een beroep doen op 40%

EOGFL-steun. Projecten vallend onder maatregel A.4.2. 'herstructurering van de scheepswerven voor vissersvaartuigen' kunnen steun genieten van EFRO à rato van 25% van de totale subsidiabele kostprijs. Mogelijke projectvoorstellen hebben betrekking op het ontwikkelen van een nieuw type vaartuig die de kustvisserij polyvalenter en rendabel moet maken. **Visserij-opleidingen en herscholingsinitiatieven (maatregel A.4.3.)** komen in aanmerking voor ESF-steun (steunpercentage : 45%). De te ondersteunen projecten kunnen zich situeren in het kader van het aanleren van nieuwe visserijtechnieken, alsook marketing- en managementtechnieken voor bedrijfsleiders in de betrokken sektor. Ook herscholingen binnen de sektor (van visser tot vishandelaar of visverwerker) komen in aanmerking. Met de bestaande opleidingsinstanties worden momenteel concrete projectvoorstellen voorbereid.

Ter ondersteuning van het kusttoerisme worden binnen de maatregel A.4.4. 'visserijtoerisme' EFRO-middelen voorzien voor visserijgebonden attracties en waarbij de steunverlening maximaal eenderde van de kostprijs kan bedragen. Een aantal projectvoorstellen zijn momenteel in voorbereiding waar tema's als bijvoorbeeld 'de Noordzee' (renovatie en modernisering van het Noordzee-aquarium te Oostende), 'oesterkweek' (oesterputten te Oostende) centraal staan.

Zwaartepunt A.5.: opleiding en vorming

Naast de opleidingsprojecten voorzien in maatregel A.1.3. 'bedrijfsgerichte opleidingen' en maatregel A.4.3. 'visserij-opleiding en herscholing' is ESF-steun voorzien voor 'arbeidsmarktonderzoek en specifieke opleidingen in de potentiële groeisektoren' (maatregel A.5.1.). De opleidingskosten zijn subsidiabel voor zover de cursisten wonen en/of werken in het 5b-gebied. De ESF-projecten worden - in tegenstelling tot de EFRO- en EOGFL-dossiers - op jaarbasis behandeld. Voor 1995 werden door het Managementkomitee vijf projecten goedgekeurd. In de opleiding 'Integratie Distributietechnologie Oostende (INDISTO)' van de VDAB-Oostende worden werkzoe-

kenden in een geïntegreerd logistiek opleidingscentrum opgeleid tot gekwalificeerd heftruckchauffeur, magazijnmedewerker en distributiechauffeur-koerier. Via een bedrijfsgerichte theorie- en praktijkopleiding wordt in de ondernemersopleiding 'Toerisme en Handelspromotor' van het Vormingsinstituut voor KMO West-Vlaanderen gepoogd de kandidaat toerisme- en handelspromotor een veelzijdige kennis te verschaffen inzake toerisme, vrijetijdsbesteding, cultuur, geschiedenis, communicatie, marketing, promotie, management, enzovoort. De opleiding 'Bereider van vis- en schelpdierproducten' van het Vormingsinstituut voor KMO West-Vlaanderen betreft een bijscholings- en vervolmakingskursus, waarin verwerking van verse visserijproducten (vis, schelp- en schaaldieren) tot gastronomische bereidingen in keuken, restaurant, feestzaal, tafelhouderszaken en vishandel centraal staat. In de ondernemersopleiding 'Mechanici voor scheepsdieselmotoren' van het Vormingsinstituut voor KMO West-Vlaanderen wordt een gespecialiseerde theorie- en praktijkopleiding georganiseerd voor herstelling en onderhoud van scheepsdieselmotoren in vissersschepen en pleziervaartuigen. Tot slot richt de ondernemersopleiding 'Beheerder Partikuliere Kinderopvanginstelling' (Vormingsinstituut voor KMO West-Vlaanderen) zich tot personen die verantwoordelijkheid willen dragen over een kinderopvanginstelling als personeelslid of zelfstandige.

Binnen het zwaartepunt A.5. 'opleiding en vorming' is specifiek voor de **opleidingsinfrastructuur (maatregel A.5.2.)** EFRO-steun voorzien (à rato van 50%) voor de uitbreiding van opleidingscentra in functie van nieuwe opleidingen in groeisektoren. EFRO-middelen werden toegewezen voor de verbouwing van een voormalig bedrijfsgebouw te Veurne tot een opleidingscentrum dat zowel door de VDAB als door het Vormingsinstituut zal worden gebruikt voor opleidingen.

Doelstelling B : het verhogen van de leefbaarheid van de plattelandskernen

Rekening houdend met de beperkte aanwezigheid van voorzieningen in plattelandskernen en het bereikbaarheidsprobleem ten aanzien van de

bestaande voorzieningen wordt in het 5b-programmeringsdocument een tweede algemene doelstelling geformuleerd waarbij het verhogen van de leefbaarheid van de plattelandskernen centraal staat. Konkrete maatregelen worden evenwel niet verder vermeld in dit document. Teneinde een optimale aanwending van de middelen te realiseren heeft het Managementkomitee het project 'Ondersteuning, visievorming en toetsing tot het verhogen van de leefbaarheid van de plattelandskernen in de Westhoek' goedgekeurd. In dit leefbaarheidsonderzoek zal op basis van woonvoorkemotieven een visie worden gevormd ten aanzien van een gedifferentieerde en integrale strategie voor de plattelandskernen in de Westhoek. Dit onderzoek zal worden gevolgd door een toetsing van de resultaten, het genereren van konkrete projecten en de participatie van de bewoners. Naast dit goedgekeurde project worden momenteel konkrete projectvoorstellen voorbereid in het kader van de mobiliteitsproblematiek.

STAND VAN UITVOERING VAN HET PESCA-PROGRAMMA

De aanvragen tot het bekomen van steun via het PESCA-programma worden behandeld door een apart Managementkomitee PESCA. Het toezicht op het goed verloop van de uitvoering van het programma wordt waargenomen door het Toezichtskomitee 5b. De Europese Commissie heeft circa 78 miljoen BEF Europese middelen voorzien voor het Vlaams PESCA-programma. Deze Europese steun betreft steun van het Financieringsinstrument ter Oriëntatie van de Visserij (FIOV). Tabel 2 geeft een overzicht van de financiële tabel van het PESCA-programma zoals goedgekeurd door de Europese Commissie. Ook hier zijn de bedragen ter indicatieve titel uitgedrukt in Belgische frank.

Het programmeringsdocument PESCA voor het Vlaams visserijgebied voorziet konkreet in twee soorten maatregelen :

- maatregel 1 : de oprichting van een overleg-, informatie- en begeleidingscentrum;
- maatregel 2 : specifieke begeleidende acties die via voormeld centrum zullen worden opgezet, waarbij in

Tabel 2 :
Financieringstabel PESCA-programma Vlaams visserijgebied ($\times 1.000$ BEF)

Maatregel	Totale kosten	Europese bijdrage (FIOV)	Cofinanciering Lidstaat	Private inbreng
1. Informatie en begeleidingscentrum	78.000	39.000	39.000	0
2. Specifieke akties	87.750	39.000	39.000	9.750
Totaal	165.750	78.000	78.000	9.750

eerste instantie de creatie van arbeidsplaatsen voor de visserijgebonden bevolkingsgroep prioritair is.

Voor alle PESCA-projecten geldt dat onroerende investeringen niet in aanmerking komen voor FIOV-steun.

Door het Managementkomitee PESCA werd reeds een principiële goedkeuring gegeven inzake de toewijzing van circa 9,5 miljoen BEF voor de eerste fase van de uitbouw van het Vlaams Visserijcentrum, zijnde een overleg-, informatie- en begeleidingscentrum voor de Vlaamse visserij. Het project beoogt in een eerste fase de aanwerving van een visserij-koördinator (met omkadering) die concreet gestalte moet geven aan de oprichting en uitbouw van een overleg-, informatie- en begeleidingscentrum voor de Vlaamse visserijsector. Ook de uitgifte van een info-blad is voorzien binnen dit project. Dit basisproject moet de aanzet geven tot de concrete uitvoering van de tweede maatregel, waarvoor in het programmeringsdocument akties zijn vooropgesteld inzake het opzetten van een overleg- en informatiesysteem tussen de vismijnen, het uitbrengen van een Vlaams label voor verse visserijproducten, innovatieve experimentele zeevisserijprojecten en begeleiding en reconversie naar visserijtoerisme. Wat dit laatste betreft wordt binnenkort het reconversieproject 'van vismijn naar visserijtoerisme' te Zeebrugge ter definitieve goedkeu-

ring voorgelegd aan het Managementkomitee PESCA. Het PESCA-dossier maakt deel uit van een totaalproject dat de reconversie beoogt van de oude vismijnsite in de voorhaven van Zeebrugge. Door het inbouwen van kwalitatieve elementen wil het project zowel de traditie van de oude vismijn levend houden als onderdak bieden aan een aantal specifieke kulturele, historische en documentaire activiteiten in directe relatie met de visserij en de zee. Dit gebeurt onder meer via de realisatie van een temapark 'Aquastrap', de integratie van de garnaalvisserij en een permanente openlucht tentoonstelling met merkwaardige schepen.

DOELSTELLING VAN HET RETEX-PROGRAMMA 'WESTHOEK-MIDDENKUST'

Voor de financiering van het RETEX-programma 'Westhoek-Middenkust' heeft de Europese Commissie middelen voorzien van EFRO (circa 33,930 miljoen BEF) en ESF (20,670 miljoen BEF). Gezien de recente goedkeuring van het RETEX-programma door de Europese Commissie werden tot op heden nog geen projecten voorgelegd. Het Toezichtskomitee 5b heeft ook het RETEX-programma onder zijn bevoegdheid. Het RETEX-programma valt uiteen in twee zwaartepunten :

- de ondersteuning van de levensvatbare activiteiten in de textiel- en kledingsector;
- de economische diversifikatie van de regio.

Tabel 3 geeft per zwaartepunt een overzicht van de verdeling van de financiële middelen. Terug wordt benadrukt dat de bedragen (vermeld in BEF) louter een indicatieve waarde hebben gezien de middelen door de Europese Commissie in ECU zijn vastgelegd.

Zwaartepunt 1 : ondersteuning van de levensvatbare activiteiten in de textiel- en kledingsector

De levensvatbare activiteiten in de textiel- en kledingsector dienen vooreerst te worden ondersteund via de **bevordering van het wetenschappelijk-technologisch onderzoek ten voordele van KMO's, technische adviesverlening, stimulering van technologie-transfer en commerciële herstructurering (maatregel 1.1.)**. De ondersteuning van de KMO's zullen concreet gebeuren op het vlak van produktverbetering (kwaliteitsniveau, optimalizatie van de produktie, produktiediversifikatie met aandacht voor samenwerkingsverbanden en cluster-vorming) en bescherming van het leefmilieu. In het verlengde van voormelde maatregel zullen via maatregel

Tabel 3 :
Financieringstabel RETEX-programma Westhoek-Middenkust ($\times 1.000$ BEF)

Zwaartepunt	Totale kosten	Europese bijdrage			Cofinanciering Lidstaat	Private inbreng
		EFRO	ESF	Totaal		
1. Textiel- en kledingsector	40.092	13.143	4.017	17.160	18.018	4.914
2. Economische diversifikatie	75.153	19.773	16.029	35.802	39.351	0
Technische bijstand	3.276	1.014	624	1.638	1.638	0
Totaal	118.521	33.930	20.670	54.600	59.007	4.914

1.2. initiatieven kunnen worden genomen inzake **vorming, opleiding en begeleiding**. Kwalitatieve vaktechnische opleidingen zijn noodzakelijk, aangezien de werknemers snel en flexibel moeten kunnen inspelen op de nieuwe specifieke evoluties onder meer inzake kwaliteitsvereisten en nieuwe toepassingen.

**Zwaartepunt 2 :
economische diversifikatie
van de regio**

Naast de ondersteuning van de levensvatbare activiteiten in de textiel- en kledingsector moet - rekening houdend met de gedaalde activiteiten in deze sector - ook aandacht worden besteed aan de (volledige of gedeeltelijke) omschakeling naar toekomstgerichte activiteiten buiten de sector. In dit kader zal steun kunnen worden toegewezen aan projecten inzake **doorlichting en begeleiding van de bedrijven met het oog op de ontwikkeling van nieuwe activiteiten met groei- en toekomstperspektieven (maatregel 2.1.)**. Deze begeleiding kan diverse facetten omvatten, zoals onder meer het ter beschikking stellen van externe deskundigen, investeringsbegeleiding, begeleiding inzake marktverkenning, hulp inzake onderzoek en productie-ontwikkeling. Ook binnen dit zwaartepunt zijn middelen voorzien voor de **omscholing van de personeelsleden werkzaam in de textiel- en kledingsector (maatregel**

2.2.) in het kader van de omschakeling naar activiteiten buiten de sector (in enge zin). Binnen het RETEX-programma moeten de inspanningen zich concentreren op economische activiteiten (bijvoorbeeld woningtextiel) waarbij maximaal gebruik kan worden gemaakt van de bestaande kennisvoorraden van de (ex)werknemers.

Tot slot dient erop te worden gewezen dat specifiek voor het RETEX-programma levensvatbare ondernemingen uit alle industriële sectoren in aanmerking komen voor bijstand. Er wordt evenwel voorrang gegeven aan projecten die bijdragen tot de diversifikatie van de industrie in het RETEX-gebied waardoor dit gebied minder afhankelijk wordt van de textiel- en kledingindustrie. Fysieke investeringen die bijdragen tot een vergroting van de produktiekapaciteit van ondernemingen uit gevoelige sectoren komen niet in aanmerking voor RETEX-steun.

**PROCEDURE VOOR HET
INDIENEN VAN PROJECTEN**

Alle aanvragen voor het bekomen van Europese steun (EFRO, ESF, EOGFL en FIOV) in het kader van doelstelling 5b, PESCA en RETEX (en later ook LEADER) moeten worden ingediend bij de GOM - West-Vlaanderen dat het Permanent Sekretariaat organiseert van deze programma's. Dit Permanent Sekretariaat

is gehuisvest in het Bedrijvencentrum Veurne (Ondernemingstraat 3, 8630 Veurne, tel. 058/31.59.69, fax : 058/31.10.39). De aanvragen dienen te gebeuren aan de hand van concrete aanvraagformulieren die te bekomen zijn op het Permanent Sekretariaat.

Nadat het dossier volledig is bevonden wordt het project voorgelegd aan het betrokken Managementkomitee, en indien nodig aan de betrokken adviescomitees voor het verkrijgen van de noodzakelijke cofinanciering.

Bij de beoordeling van de dossiers wordt rekening gehouden met onder meer de bijdrage tot de ontwikkeling van de regio (en specifiek tot de uitwerking van de maatregelen van het betrokken programma), de inpasbaarheid binnen de voorzieningen van het programmeringsdocument, de complementariteit met andere (steun)maatregelen, additionaliteit en uitvoerbaarheid.

CARL ADAMS N.V.

ERKEND SELECTIEBUREAU
SELECTIE, TRAINING EN ADVIES
VG. WS. 032

PERSONEELSRECRUTERING
ORGANISATIE & MANAGEMENT ADVIES

ARDOOISESTEENWEG 25, 8800 ROESLARE
TELEFOON: (051) 24 16 56 / 24 19 98
FAX (051) 24 02 06

HOOG KORTRIJK EEN STAND VAN ZAKEN

ir. K. Debaere

*stafmedewerker intercommunale Leiedal
projectleider Hoog Kortrijk*

Inleiding

Eind 1990 werd het project Hoog Kortrijk opgestart.

De ambities van Hoog Kortrijk werden toen als volgt geformuleerd:

– Hoog Kortrijk is de toekomstige ontwikkelingspool in de regio Kortrijk voor tertiaire activiteiten en diensten, gelegen in een grensoverschrijdende metropool van 1,7 miljoen inwoners.

– Hoog Kortrijk is een concept voor de ontwikkeling van een hoogwaardig stedenbouwkundig project naar een ontwerp van professor Bernardo Secchi.

– Hoog Kortrijk is een publiek-privaat samenwerkingsverband, dat het forum is voor discussie over dit gebied, dat de realisatie begeleidt en het concept bewaakt.

Vijf jaar later is het goed even stil te staan en te zien wat er van deze ambities is terecht gekomen.

Situering

Hoog Kortrijk = naam voor zuidelijk deel van de stad Kortrijk

Hoog Kortrijk is de naam voor het deel van de stad Kortrijk gelegen ten zuiden van de E17.

Het is een gebied dat zich in de jongste 30 jaar ontwikkeld heeft als een gebied voor grootschalige stedelijke en regionale functies.

Wij vinden er onder meer:

– De Hallen, een 35000 m² complex van expohallen, kongres- en feestzalen.

– de KULAK, de afdeling van de Katholieke Universiteit Leuven met een 1000-tal studenten.

– de KATHO die een hele reeks scholen van niet-universitair hoger onderwijs groepeerd.

In totaal gaan er meer dan 4000 mensen naar school.

– het Vormingsinstituut waar op jaarbasis ongeveer 15000 mensen een of andere cursus volgen.

– het Kennedypark: een zone van 26 ha voor kantoren en diensten en research, waar binnen afzienbare tijd 2000 tot 3000 personen zullen werken.

Wij vinden er ook de brandweerkazerne, gebouwen van de rijkswacht en het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, een rust- en verzorgingstehuis, het Vlasmuseum, het belangrijkste sportcomplex van Kortrijk (de Lange Munte) en 1500 woningen.

Hoog Kortrijk = de ontwikkelingspool voor de tertiaire sektor van onze regio

Leiedal legt sedert een aantal jaren een sterke klemtoon op de uitbouw van de tertiaire sektor als onderdeel van de strategie van streekontwikkeling en werkt dan ook aan de realisatie van specifieke terreinen ten behoeve van deze ontwikkeling (transportzone

aansluitend bij de E17 en de ring rond Kortrijk, samen met de reeds bestaande activiteiten, maakt van Hoog Kortrijk de aangewezen plaats om in de toekomst verschillende nieuwe, (grootschalige) tertiaire activiteiten te bundelen.

De behoefte aan ruimte voor de ontwikkeling van tertiaire activiteiten is op verschillende niveaus aanwezig.

– op stedelijk niveau is er de vraag vanuit de binnenstad om ruimere en beter bereikbare vestigingen voor handel en recreatie ;

– op regionaal niveau is er een groeiende ruimtebehoefte voor de tertiaire sektor en is er een uitbreiding van de bestaande regionale functies (tentoonstellingshallen, onderwijs-instellingen, ...) te verwachten.

– op nationaal en internationaal niveau heeft de ontwikkeling van Lille tot metropool met de uitbouw van een uitzonderlijk belangrijk verkeersknooppunt (Kanaaltunnel, autowegen, TGV) – met de uitgroei tot belangrijk

---

Belangrijke stedenbouwkundige ontwikkelingen gebeuren niet meer met de instrumenten zoals wij die tot voor kort gebruikten, maar worden projecten waarbij een permanent overleg wordt gepleegd tussen de overheid en de privé-sektor en waarbij 'stedenbouwkundig management' zijn intrede doet. Dit vraagt een nieuwe ingesteldheid en aangepaste structuren.

LAR, Kennedypark, researchpark, ...). Bij die ontwikkeling wordt er gezocht naar de meest aangewezen lokatie voor een bepaalde activiteit. De ligging van Hoog Kortrijk, in het stedelijk gebied van de centrumstad Kortrijk (op 3 km van de Grote Markt),

zakelijk dienstencentrum – ook zijn weerslag op Kortrijk (dat op nauwelijks 25 km afstand van Lille gelegen is).

Dit was dan ook de reden waarom het stadsbestuur van Kortrijk en Leiedal in 1990 samen het initiatief hebben genomen het gebied Hoog

Kortrijk te promoten tot de centrale ontwikkelingspool van de regio voor grootschalige tertiaire activiteiten.

Hoog Kortrijk = een perifeer gebied dat structurerende vraagt

Hoog Kortrijk heeft alle positieve en negatieve kenmerken van een perifeer gebied dat zich ongestructureerd ontwikkelt.

Het is langs de ene kant een volwaardig functioneel onderdeel van de stad (door de vele hoogwaardige functies die er zich bevinden) maar het heeft geen stedelijke allure en geen ruimtelijke samenhang: het is een gebied waar men naar toe komt maar niet verblijft, de verschillende functies die er aanwezig zijn hebben zeer weinig onderlinge interacties.

Hoog Kortrijk = een stedenbouwkundig concept

Eind 1990 werd er door het stadsbestuur van Kortrijk en Leiedal een meervoudige stedenbouwkundige op-

dracht voor Hoog Kortrijk uitgeschreven. De basisopdracht die de deelnemers, Stéphane Beel, Rem Koolhaas, Bernardo Secchi en Bob Van Reeth, meekregen was ervoor te zorgen dat de nieuwe investeringen die in de volgende jaren in het gebied zouden worden gerealiseerd, een bijdrage zouden leveren tot een meer samenhangende, stedelijke structuur en een betere relatie met de stadskern te realiseren.

Professor Bernardo Secchi (Milaan) werd de laureaat van deze wedstrijd. In een nieuwe opdracht heeft het stadsbestuur van Kortrijk in mei 1991 aan Bernardo Secchi gevraagd de plannen voor Hoog Kortrijk verder uit te diepen, om een structuurplan te maken voor de binnenstad en om ideeën uit te werken over de globale structuur van de stad.

Het publiek-privaat samenwerkingsverband Hoog Kortrijk v.z.w.

Begin 1991 werd de v.z.w. Hoog Kortrijk opgericht. Hierin participeren afgevaardigden uit het stads-

bestuur, de intercommunale Leiedal, de Kamer voor Koophandel en Nijverheid, het NCMV en de Hallen C.V. Deze v.z.w. is het platform voor alle discussies in verband met het plangebied, begeleidt de projecten en bewaakt het stedenbouwkundig concept. De v.z.w. krijgt een eigen gezicht door de huisvesting in het paviljoen Hoog Kortrijk gelegen naast de Hallen.

Het globaal stedenbouwkundig ontwikkelingsplan voor (Hoog) Kortrijk

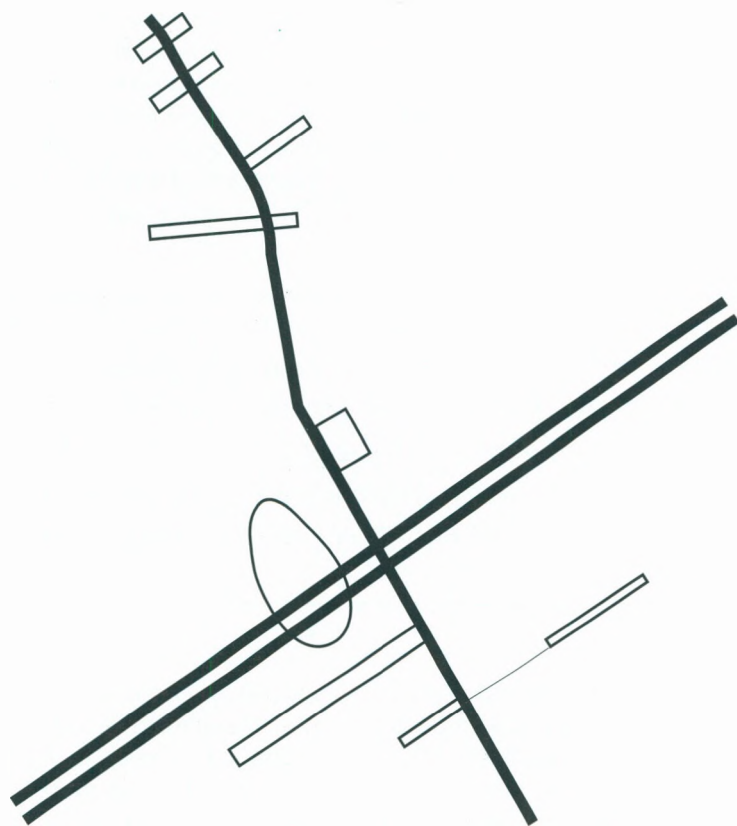
Bernardo Secchi, de laureaat van de meervoudige stedenbouwkundige opdracht Hoog Kortrijk, heeft ontwerpen gemaakt voor Hoog Kortrijk, voor het stadscentrum en voor de globale structuur van de stad. De ontwerpen hadden betrekking op de structuur van de stad en Hoog Kortrijk, op specifieke ontwikkelingszones, op de openbare ruimte, ... Uit zijn voorstellen bespreken wij hier alleen zijn voorstellen over de stedelijke structuur.

De structuur van de stad

De essentie van zijn voorstel over de stadsstructuur komt hier op neer dat hij voorstelt om het traditionele stadsbeeld van een radioconcentrische stad met één enkel centrum (de binnenstad) te ruilen voor een ander stadsbeeld: een stad met verschillende deelcentra, gestructureerd rond een centrale as (de noordzuid as) (figuur 1). De toekomstige ontwikkeling van de stad moet gebeuren op basis van dit nieuwe stadsbeeld. Dit nieuwe beeld geeft nieuwe mogelijkheden voor de uitbouw van de stad. De tegenstelling tussen de 'binnenstad' en de rest van de stad, wordt er mee opgeheven. Het geeft andere interessante delen van de stad (delen buiten de 'binnenstad') een nieuwe (hogere) status. De bundeling van activiteiten, die de essentie van het stedelijk leven vormt, wordt op een nieuwe, realistischer manier mogelijk gemaakt. Op die manier krijgt de stad kansen om zich in de toekomst op een gestructureerde manier te ontwikkelen en ontstaat de mogelijkheid om centrumfuncties (waarvan een deel nu meestal buiten de stedelijke kernen worden gesitueerd) in een duidelijke stedelijke structuur op te vangen.

Figuur 1

De noord-zuidas als drager voor de stedenbouwkundige ontwikkeling: via deze as worden de verschillende centrumzones van de stad met elkaar verbonden.

Bron: 'Uit de ban van de ring', uitg. door Langzaam Verkeer vzw, Atelier Urban Design vzw en KVTV-genootschap planologie, 1994

De structuur van Hoog Kortrijk

De structuur van Hoog Kortrijk laat zich op de volgende manier samenvatten (figuur 2):

- een stedelijke as (noordzuid as - Doorniksesteenweg), met prioriteit voor openbaar vervoer en langzaam verkeer.
- een regionale as (aansluitend op de verkeerswisselaar tussen E17 en grote ring) voor het autoverkeer.
- drie dwarse hoofdstraten die alle belangrijke functies in het gebied Hoog Kortrijk ontsluiten.

Op deze drie hoofdstraten worden in het gebied tussen de stedelijke en de regionale as stedelijke ruimtes gecreëerd die de 'levendige' centrumplekken van het gebied moeten worden.

De projecten

Hoog Kortrijk wordt onderverdeeld in verschillende zones, elk met hun eigen specifiek project. Daarnaast zijn er ook nog verschillende projecten over het geheel van het gebied.

1. De omgeving van de Hallen wordt uitgebouwd tot een **multi-funktionele zone voor grootschalige activiteiten in de sektor tentoonstellingen, beurzen, film, congressen en evenementen.**

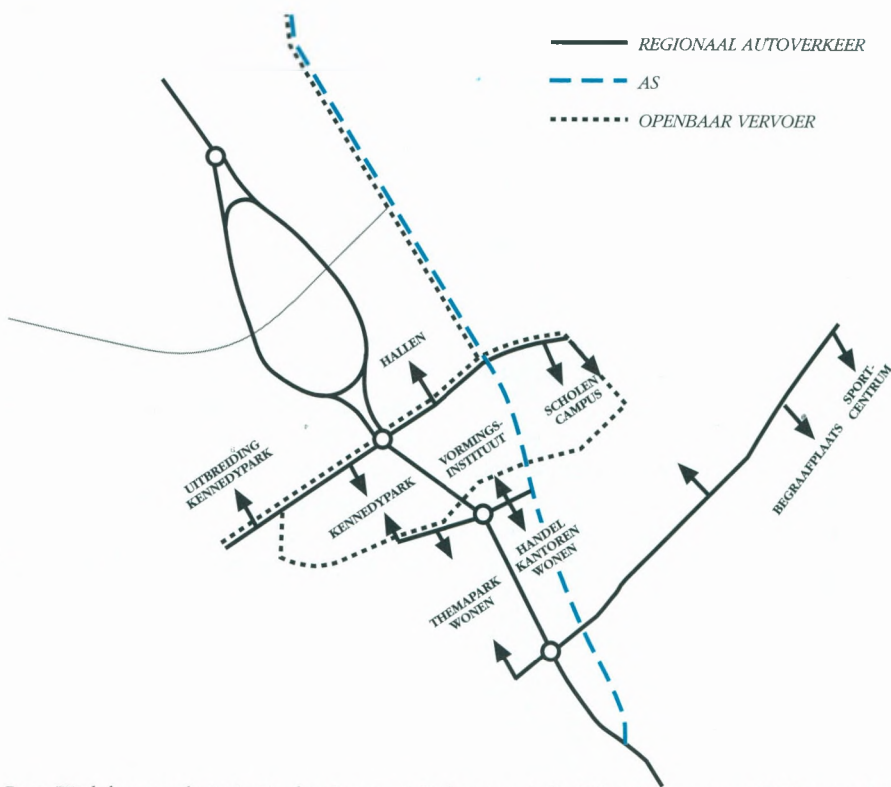
Dit betekent concreet dat naast de Hallen een filmzalen- en congressencomplex met 10 zalen zal gebouwd worden, een evenementenhalle en een gebouw met ondersteunende functies. (horeca, hotel, kleine winkels, ...). Daarbij zal het totale parkeeraanbod van 2000 naar 4000 plaatsen worden vergroot. Het samengaan van deze verschillende functies zal een unieke accommodatie creëren, die men in Vlaanderen in vergelijkbare steden niet aantreft.

De bouwaanvraag voor het filmzalencomplex (groep Bert) is goedgekeurd, er is een principieel akkoord voor de bouw van de evenementenhalle met de groep Roularta-Music Hall (1998). In aansluiting met deze gebouwen zullen de ondersteunende functies en de parkings worden uitgebouwd (1998-1999).

2. De omgeving van de Beneluxlaan wordt uitgebouwd tot een **handelscentrum voor de lokaliteit van tema-**

Figuur 2

De belangrijkste weginfrastructuur in het gebied Hoog Kortrijk wordt ingedeeld in drie soorten wegen: de stedelijke as, de regionale ontsluiting en dwars daarop de drie hoofdstraten van het gebied

Bron: 'Uit de ban van de ring', uitg. door Langzaam Verkeer vzw, Atelier Urban Design vzw en KVVV-genootschap planologie, 1994.

tische zones en voor de herlokalisatie van bepaalde middenstandszaken en een zone voor kantoren en diensten (uitbreiding van het Kennedypark).

Voor het bouwen van een tematisch handelscentrum van 50000m² rond het thema wonen (temapark wonen), door de groep Romeyn, was er een principieel akkoord van het stadsbestuur, doch het voorstel werd afgewezen door het socio-ekonomisch komitee. Een alternatief voorstel is op vandaag in onderzoek.

Aangezien alle gronden op het Kennedypark uitverkocht zijn, is er dringend nood aan verdere uitbreiding van de kantoren- en dienstzone. De infrastructuurwerken voor een eerste uitbreiding zijn gepland voor 1997.

3. Tussen het Kennedybos en de Cannaeertstraat werd in het programma van de meervoudige stedenbouwkundige opdracht een **gemengde zone voorzien voor kantoren en diensten.**

Omdat bij de wijziging van het gewestplan in 1994 de bestemming voor dit gebied niet werd aangepast is

er niet verder gewerkt aan concrete plannen voor dit gebied. Er loopt opnieuw een aanvraag voor wijziging van het gewestplan.

4. Naast de universiteit wordt het **researchpark** uitgebouwd (figuur 3).

Het was de Vlaamse regering die op 6/7/94 besliste dat naast Brussel, Gent en Leuven ook een researchpark kon worden gerealiseerd in Antwerpen, Hasselt en Kortrijk.

Dit 10 ha gebied is bestemd voor de vestiging van innoverende bedrijven, laboratoria, onderzoekscentra, pilootprojecten en de ermee samenhangende kantoren en diensten. Om aan het researchpark een kwalitatieve omgeving te geven, wordt er tussen de universiteit en het researchpark, een park gecreëerd met een oppervlakte van 8 ha. Dit park wordt gezamenlijk aangelegd door het stadsbestuur van Kortrijk en Leiedal.

Het bijzonder plan van aanleg researchpark werd recent door de bevoegde minister goedgekeurd. De plannen voor de infrastructuur en de omgevingsaanleg zijn klaar. De infrastructuurwerken starten nog in

1996 en de omgevingsaanleg (met de aanleg van het park) is voorzien voor 1997.

Als eerste investeringen komen er in 1997 het onderzoekscentrum voor kunststof-verwerkende nijverheid samen met het innovatie- en incubatiecentrum. Het beheerskomitee, samengesteld uit vertegenwoordigers van de GOM, de KULAK, Leiedal, het stadsbestuur en de industriële Hogescholen, beslist binnenkort over de eerste aanvragen tot vestiging van privé-bedrijven.

5. Langs de andere kant van de universiteit wordt de **nieuwe begraafplaats** van Kortrijk gesitueerd.

Bernardo Secchi tekende er zelf de plannen voor. Het wordt een unieke begraafplaats, die inspeelt op het omringende landschap. De uitvoeringsplannen zijn goedgekeurd door

de gemeenteraad en de aanbesteding is in mei 1996 uitgeschreven.

6. In het gebied tussen de wijk de Lange Munte en de Oudenaardsesteenweg voorzag Secchi de mogelijkheid voor de inplanting van een algemeen ziekenhuis in Kortrijk. Omdat het evenwel onzeker blijft of er in Kortrijk al dan niet een algemeen ziekenhuis zal worden gebouwd zijn de plannen voor dit gebied niet verder ontwikkeld.

7. In de omgeving van de Oudenaardsesteenweg-Luipaardstraat (aan de afrit Kortrijk-Oost) wordt een **hoogwaardig bedrijventerrein** uitgebouwd (figuur 4).

De realisatie van dit bedrijventerrein is op twee punten innoverend voor de streek: ten eerste is het de bedoeling het bedrijventerrein te realiseren in

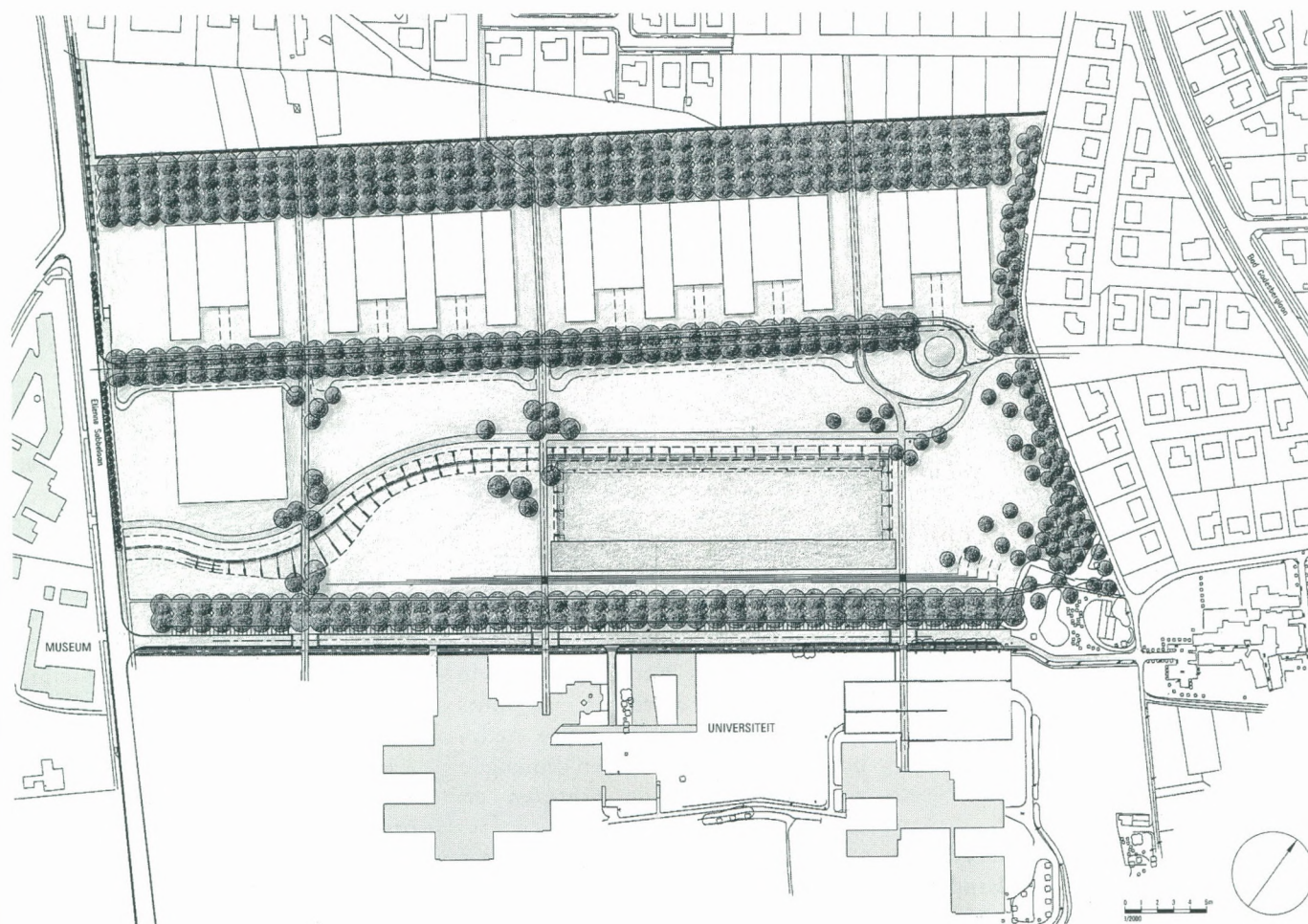
een samenwerkings-verband tussen de groep Koramic, de intercommunale Leiedal en het stadsbestuur van Kortrijk. Ten tweede is het de bedoeling een 'hoogwaardig' bedrijventerrein te maken. 'Hoogwaardig' op verschillende vlakken: een selectie van bedrijven, een goede integratie in de omgeving, een aansprekende vormgeving, een hoge ekologische kwaliteit, intelligente infrastructuur, een terrein dat 'goed verouderd', een veilig terrein ...

De stedenbouwkundige en technische voorstudie voor de aanleg van dit bedrijventerrein is klaar. De realisatie is voorzien voor 1997.

8. Langs de Doorniksesteenweg, in de omgeving van het goed Ten Houte, wordt een grote **residentiële verkaveling** ontwikkeld.

Omwille van de ligging aan de rand van het bebouwde gebied, op een

Figuur 3
Researchpark Hoog Kortrijk

glooiend terrein in een mooi landschap, is hier geopteerd voor het realiseren van een woonpark, met grote kavels maar ook met ruime openbare groenzones en strikte voorschriften voor de groenaanleg op de kavels.

De realisatie is begin 1996 gestart.

9. Hoog Kortrijk wil ook het centrum voor telekommunikatie worden voor de regio.

Een glasvezelkabelnetwerk is er reeds aanwezig maar moet nog verder worden uitgebreid. Het project voor de realisatie van een demonstratiecentrum voor telekommunikatie (tele-droom) is inhoudelijk en organizationeel afgerond, maar kan slechts starten zodra de financiële middelen voor de werking definitief verworven zijn.

Over de realisatie van telewerkplaatsen wordt voorbereidend studiewerk geleverd.

10. Op Hoog Kortrijk moet de aanleg van het openbaar domein worden bijgestuurd (in de geest van de voorstellen van Secchi) om het gebied een duidelijke leesbare structuur te geven.

De realisatie van drie ronde punten op de Beneluxlaan is toegezegd door de Administratie Wegen en Verkeer. De realisatie van de nieuwe openbare ruimtes die de herkenbaarheid van het gebied moeten verhogen gebeurt samen met de investeringen in de omgeving van de Hallen, van de universiteit en het kerkhof (1997).

11. De ontwikkeling van een bijzondere lijn van openbaar vervoer over de stedelijke as binnenstad-Hoog Kortrijk (Doorniksesteenweg), is een basisvoorwaarde voor de ontwikkeling van de nieuwe stadsstructuur zoals voorgesteld door Bernardo Secchi.

De directie van De Lijn heeft zich hier principieel mee akkoord verklaard. De verdere studie en uitvoering moet gebeuren in het kader van een mobiliteitsconvenant die wordt afgesloten met de Vlaamse Regering. Deze overeenkomst werd goedgekeurd in de gemeenteraad van mei 1996.

Evaluatie

Toen in 1990 de stedenbouwkundige plannen voor Hoog Kortrijk aan het beleid en het publiek werden voorgesteld wekte dit grote verwachtingen maar soms ook wat schrik of onrealistische verwachtingen. Sommigen

dachten dat er naast de Hallen een volledig nieuw 'centrum' zou verrijzen dat de stadskern zou leegzuigen en doodmaken. Anderen dachten in de eerstvolgende maanden na de wedstrijd de bouwkranen en bulldozers massaal naar Hoog Kortrijk te zien trekken. Ondertussen is de echte betekenis van Hoog Kortrijk verduidelijkt:

Hoog Kortrijk is geen bouwproject dat zich op enkele jaren realiseert, maar een stedenbouwkundig project dat de lijnen uitzet voor de ontwikkeling over een periode van 20 jaar. Hoog Kortrijk is geen project dat zich tegen de bestaande stad keert maar integendeel een project voor de versteviging van de stad, voor het verstevigen van de centrumpositie van Kortrijk in de regio.

Is Hoog Kortrijk geslaagd in zijn ambities? Het is uiteraard te vroeg om daar een definitief antwoord op te geven. De eigenlijke realisatie neemt nu pas een aanvang. Maar laat ons toch proberen een eerste evaluatie te maken door te kijken wat er van onze drie uitgangspunten uit 1990 (zie inleiding) terecht gekomen is.

Hoog Kortrijk als ontwikkelingspool van de regio voor tertiaire activiteiten en diensten, gelegen in een grensoverschrijdende metropool

– Deze idee heeft zich in de voorbije jaren bevestigd en is in de regio aangenomen.

Het project Hoog Kortrijk wordt op vandaag als een belangrijke hefboom beschouwd voor stad en streek. In de beleidsnota van het Regionaal Beleidscomité van het Arrondissement Kortrijk (REBAK) wordt Hoog Kortrijk omschreven als een van de zes hefboomprojecten van het arrondissement Kortrijk.

– het project Hoog Kortrijk heeft aanleiding gegeven tot een discussie, inzichten en uitspraken over grootchalige nieuwe (handels)activiteiten in deze regio en over de rol van de stad Kortrijk hierin. Er liggen verschillende projecten voor die een versterking van de regio en van Kortrijk als centrumstad kunnen betekenen en die zonder een discussie rond Hoog Kortrijk niet mogelijk zouden geweest zijn

– de positie van (Hoog) Kortrijk tot het Rijselse is niet uitgeklaard. Maar waarschijnlijk lag hier de verwachting te hoog: deze vraagstelling overstijgt duidelijk het project.

De ontwikkeling van Hoog Kortrijk tot regionale ontwikkelingspool voor de tertiaire sector wordt onderschreven in de studie die Professor Wim Vanhaverbeke in 1994 in opdracht van Charter 99 maakte.

'Het ontwikkelen van een streekstrategie ten opzichte van Nord-Pas-de-Calais en vooral ten opzichte van de Métropole Lilloise is niet alleen noodzakelijk maar ook onvermijdelijk voor het zuiden van West-Vlaanderen.

Het niet ontwikkelen van zo'n strategie zou geen keuze voor het status-quo zijn, maar zou een economische achteruitgang van de subregio met zich mee brengen...

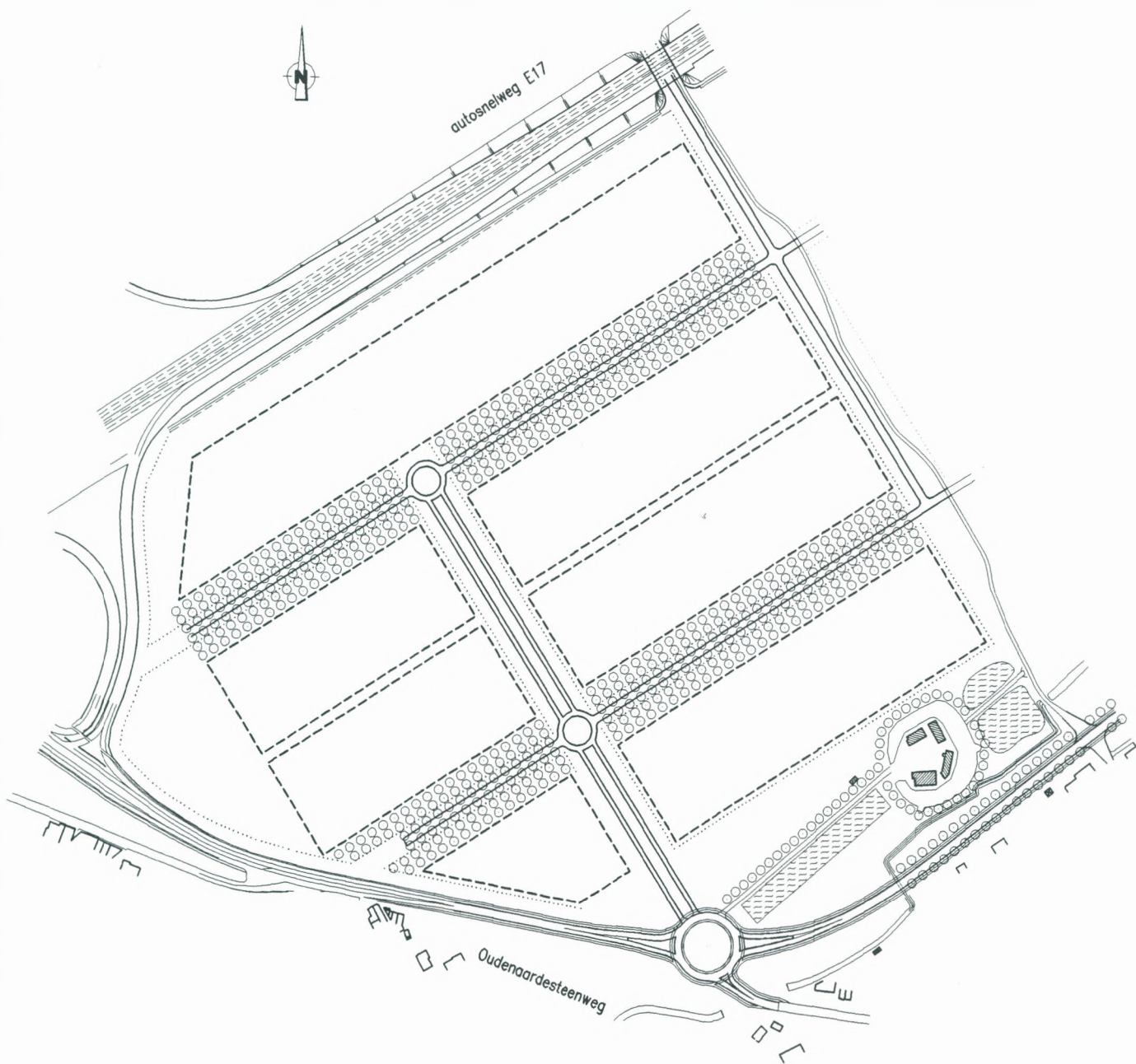
De ontwikkeling van de Noord-Franse metropool als een belangrijk zakelijk dienstencentrum en de concentratie van kantooractiviteiten in de metropool zal automatisch een vraag naar gespecialiseerde diensten doen ontstaan. Gegeven de flexibiliteit, meertaligheid en snelle, klantgerichte service van de bedrijven in het zuiden van West-Vlaanderen en de snelle opkomst van de diensten in deze subregio (vooral dan in het Kortrijkse) zou dit wel eens de grootste troef kunnen zijn ten opzichte van de metropool in de toekomst. Daarom dient deze regio de ontwikkeling van hoogwaardige locaties voor dienstverlenende bedrijven met een vlotte toegankelijkheid – zoals Hoog Kortrijk – hoog in het vaandel te voeren, en een bewuste inplantingsstrategie in die richting uit te bouwen...'

Hoog Kortrijk als hoogwaardig stedenbouwkundig project

– De projecten die nu voor Hoog Kortrijk verder worden uitgewerkt zijn uiteraard niet perfect conform met de gedetailleerde tekeningen die Secchi toen maakte maar respecteren allemaal de geest van zijn voorstellen.

– De aanwezigheid van een basisvisie over de principes van stedenbouwkundige ordening heeft zonder enige twijfel aanleiding gegeven tot een kwaliteitsverhoging van het stedenbouwkundig ontwerp. Dit blijkt uit alle tot nu toe gemaakte ontwerpen.

Figuur 4
Algemeen plan hoogwaardig bedrijventerrein Luipaardstraat.

– Een groot verschil met de gangbare stedenbouwkundige praktijk is het zoeken naar de samenhang der dingen. Verkeersafwikkeling, architectuur, functionaliteit, inrichting van de openbare ruimten, zijn op Hoog Kortrijk geen losstaande dingen. Ze worden samen ontworpen en spelen op mekaar in.

Hoog Kortrijk als publiek-privaat samenwerkingsverband

– De v.z.w. heeft behoorlijk gewerkt als forum voor discussie.

– Het bestaan van een eigen structuur, het eigen huis, de permanente aanwezigheid heeft aan Hoog Kortrijk een duidelijkheid en een eigen gezicht gegeven.

– Hoog Kortrijk is een v.z.w. waarin mensen zitten ten persoonlijke titel.

In het begin is er geprobeerd een formeel publiek-privaat samenwerkingsverband (zoals in Frankrijk, Engeland of Nederland) op te richten. Dit kon echter niet volgens de Administratie van Binnenlandse Zaken. Dan werd maar gekozen voor de v.z.w.-formule, met de hoop die later om te vormen tot een intercommunale. Maar deze laatste formule lijkt te zwaar voor één project. De v.z.w. structuur echter is duidelijk te licht. Men heeft geen echte bevoegdheid, er is geen macht gedelegeerd. Dit is voelbaar in de beslissingskracht. Maar op vandaag kan het niet anders.

Slotbedenkingen

Belangrijke stedenbouwkundige ontwikkelingen gebeuren niet meer met de instrumenten zoals wij die tot voor kort gebruikten, maar worden projecten waarbij een permanent overleg wordt gepleegd tussen de overheid en de privé-sektor en waarbij 'stedenbouwkundig management' zijn intrede doet. Dit vraagt een nieuwe ingesteldheid en aangepaste structuren. Vijf jaar werken aan het project Hoog Kortrijk heeft ons daarover één en ander geleerd.

DE ONTWIKKELING VAN WESTENDE-BAD

Prof. Dr. R. Van Eenoo

Fakulteit Letteren en Wijsbegeerte, Universiteit Gent

De eerste fase in de ontwikkeling van Westende-Bad (1896-1914)¹

Het ontstaan van Westende-Bad is onlosmakelijk verbonden met fascinerende problemen die historici, sociologen en antropologen meer en meer beginnen te boeien, met name de vraag naar de wortels van het toerisme, de vraag naar de factoren die zijn razendsnelle verspreiding hebben bepaald, de vraag naar de mate waarin het toerisme onze maatschappij heeft omgewoeld.

Er zijn immers weinig fenomenen die onze omwereld zo ingrijpend hebben gewijzigd als het toerisme. Het volstaat om zich daarvan te vergewissen om het gewoon bij de evolutie van de Belgische kust te houden. Gezien

beducht voor zijn onvoorspelbaar geweld.

Momenteel associeert men een gebruide huidskleur spontaan met ontspanning en vakantie, met energie en gezondheid, maar nauwelijk enkele decennia geleden schermde elke 'dame van stand' zorgvuldig haar huid af tegen de zonnestralen. Wit was elitair en het kenmerk van niet-werkenden, alleen boeren en arbeiders zagen er gebruid uit. Vandaag is de hunker naar de zon en het strand uitgegroeid tot de meest onweerstaanbare magneet van de toeristische industrie.

Het toerisme in onze streken werd ingevoerd door de Engelsen. Eerst in Oostende, dan te Brugge en van daaruit verschoof het naar Blankenberge. Op het ogenblik dat in Westende-Bad

ken op dezelfde wijze als waarop men vandaag in Frankrijk skistations ontwerpt.

Edouard Otlet, die Bredene-Bad uit het niets zou doen ontstaan, mag men wel als een proto-type van die generatie beschouwen². Hij had geen uitstaans met de kust en bracht er ook geen bovenmatige belangstelling voor op. Bredene-Bad vormde voor hem een investering net als een andere. Hij was in 1842 te Brussel geboren en zijn ouders baatten er een textielzaak uit. In zeer weinige jaren zou hij uitgroeien tot één van de allergrootste projectontwikkelaars van België. De lijst van de ondernemingen waarin hij rechtstreeks of via familieleden betrokken was, is indrukwekkend en lijkt eindeloos. Op het moment dat hij een partij duinen te Westende-Middelkerke aankocht, had hij reeds de aanleg van de regionale spoorlijn Oostende-Armentières, de spoorlijn Lille-Valenciennes-Verdun en de spoorlijn 'les Chemins de fer Normands' op zijn naam geschreven. Hij was bezig of zou kort

---

Het ontstaan van Westende-Bad is onlosmakelijk verbonden met fascinerende problemen die historici, sociologen en antropologen meer en meer beginnen te boeien, met name de vraag naar de wortels van het toerisme, de vraag naar de factoren die zijn razendsnelle verspreiding hebben bepaald, de vraag naar de mate waarin het toerisme onze maatschappij heeft omgewoeld.

---

vanuit de zee vormt de Belgische kust vandaag één lange en vrijwel ononderbroken muur van hoge appartementsgebouwen waartussen hier en daar nog een wig van zeldzame villa's gaapt of waartussen enkele beschermde duinen als museumstukken zijn blijven voortbestaan. Nauwelijks 150 jaar geleden was van die intensieve kustbewoning geen spoor te bemerken. Vele eeuwen lang had niemand, behoudens havenbewoners en vissersfamilies, ooit de behoefte gevoeld om zich in de nabijheid van de zee te komen vestigen. De bevolking schuwde de zee en was

de eerste villa's oprezen, nu honderd jaar geleden, telde Oostende reeds 38.000 toeristen, Blankenberge 24.500 en Heist 9.500.

In de aanloopperiode was het toerisme in handen van en werd het bedreven door individuen die door hun tijdgenoten als zonderlingen werden nagewezen. Rond 1880 sloeg die afwijzende houding helemaal om en begon men te beseffen dat op dat vlak een ader geopend was waaruit goud zou kunnen geboord worden. Speculanten begonnen koortsachtig aan de uitbouw van lukratieve plages te den-

¹ Rede gehouden n.a.v. de viering van het feestjaar '100 jaar Westende-Bad' op 13 april 1996.

² Voor meer biografische gegevens over deze boeiende figuur, zie: Dumoulin (Michel). 'Otlet Edouard, Barthélemy, Lucien', in: *Biographie Nationale*, suppl. XIII, afl. 2, Brussel 1980, kol. 601-612; Constandt (Marc). 'Invloed van Waals en Brussels kapitaal op de Oostendse hotelsector voor Wereldoorlog I', in: *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, XIV, 1983, 3-4, p. 408; en vooral het onuitgegeven doctoraatsproefschrift van De Ryck (Luc). *Otlet en zonen, projectontwikkelaars en bouwheren van een internationaal imperium in het openbaar vervoer (1864-1914)*. Brussel, VUB, 1988 (Promotor Prof. E. Witte).

daarop beginnen met de aanleg van tramlijnen in Den Haag, München, Düsseldorf, Napels, Firenze, Praag, Odessa, Moskou, Tiflis, Madrid, Valladolid en Zaragoza. Hij voegde aan die imposante rij even later toe: Algiers, Alexandrië, Parijs en Montpellier.

Dat hij weinig tijd voor het afgelegen Westende-Bad kon opbrengen wordt duidelijk wanneer men bedenkt dat hij inmiddels onder meer ook nog participaties beheerde in de hoogovens en elektriciteitsbedrijven in Rusland en Spanje.

Terwijl de badstad traag uit de steigers rees, legde hij de hoofdspoorweglijn aan in Iran, de hoofdlijn in Spanje en de hoofdlijn die van Noord naar Zuid het Zuid-Amerikaanse continent dwars.

Het zou echter verkeerd zijn uit dat overzicht af te leiden dat Westende-Bad hem onverschillig liet of als een soort buitenissig tijdverdrijf werd beschouwd. Zoals alle tyconen van zijn tijd volgde hij de opgang en de afwerking van elk initiatief op de voet. Onvermoeibaar reisde hij in de meest onmogelijke omstandigheden doorheen drie continenten om al zijn ondernemingen permanent te controleren of bij te sturen.

Voor wat Westende-Bad betreft stonden hem duidelijk twee hoofdobjectieven voor de geest. Vooreerst moesten zijn medewerkers proberen de fine-fleure van de West-Europese high society naar Westende-Bad te lokken. En dat publiek moest dan ondergebracht worden in zijn eigen luxueuze hotels waarvan zijn eigen personeel de uitbating zou verzekeren. Verder voorzag hij dat na verloop van tijd zijn duinenbezit verkaveld zou kunnen worden en dat het via eigen immobilienkantoren met een stevige winst zou kunnen doorgesluisd worden aan gegoeden die blijvend hun intrek aan de kust wilden nemen.³

In tegenstelling met wat het liberaal tijds kader zou doen vermoeden, stelde hij alles in het werk opdat dat proces niet op wilde wijze zou verlopen. Om uitwassen te voorkomen, liet hij vooraf een gedetailleerd structuurplan opmaken waaraan men streng de hand moest houden en dat elke potentiële koper moest respekteren. Er werd een bepaald terrein voorzien voor de bouw van villa's en een ander voor het optrekken van cottage's. Niet alleen de rechten maar vooral de plichten van de

eigenaars werden er precies omschreven. De reglementen waren niet zo streng en zo minutieus uitgewerkt als bv. die van de Compagnie du Zoute in Knokke maar het was absoluut uitgesloten dat een bouwheer monsterachtige of schabouwelijke villa's op zijn terrein zou neerpotten of er zijn eigendom zou laten verkommeren.⁴

Het is evident dat een dergelijk project tijd vergde en niet onmiddellijk kon gerealiseerd worden. Het was voortdurend aan aanpassingen toe. Otlet ervaarde snel dat het beheer van een vakantieoord niet gelijkstond aan het beheer van een tram- of spoorwegmaatschappij. Na zeer korte tijd verkocht hij een belangrijk onderdeel aan Brusselse vrienden. De goede verhoudingen tussen beide groepen hielden niet lang stand.

Een van de eerste problemen waarmee zij gekonfronteerd werden hield uiteraard verband met de ligging van het vakantieoord. De duinenpartij strekte zich uit over twee kleinere lokaliteiten Middelkerke en Westende en was niet gemakkelijk bereikbaar. Dat afgelegen karakter schrikte de tram- en spoorwegbouwer niet af. Van zodra er zich een woonkern begon te vormen, voorzag hij die van een voorlopige tramhalte en even later wist hij de elektrische tramlijn van Oostende te doen verlengen tot in Westende.

Ietwat moeilijker lagen de verhoudingen met de gemeentelijke overheden. Een aantal problemen konden de promotoren niet op eigen houtje aanvatten of in eigen beheer uitvoeren. De meest dringende waren de voorziening in gas, water en elektriciteit, de bouw van een zeedijkwering op de plaatsen waar de duinen afgegraven werden, de veiligheidsdiensten, de riolering, de verlichting, de ruiming van het huishoudelijk afval. Liefst van al nog hadden zij gezien dat Westende-Bad zich zou afscheuren van de bestaande administratieve structuren en een eigen entiteit zou gaan uitmaken. Sommige wetten lieten dat echter niet toe en bovendien staken de betrokken gemeenteraden, die met ontzag naar die financiële geweldenaar opkeken, een voorzichtig vingertje in de lucht. Het bestuur van Middelkerke dacht aan de uitgaven en regaeerde afwijzend, Westende lonkte naar de inkomstenzijde en voelde wel voor samenwerking. Het duurde vrij lang vooraleer er tussen beide partijen bevredigende afspraken werden gemaakt.

Ondertussen behield de Societeit een grote mate van autonomie. Op het religieuze vlak had de Societeit minder succes: de bisschop was niet geneigd om Westende-Bad als zelfstandige parochie te erkennen.

De realisatie van de basisobjectieven van Otlet verliep evenwel niet naar wens of plan. Rond de eeuwwisseling was slechts een klein stukje van de dijk aangelegd, was er van ernstige bestrating geen sprake en beperkte de villabouw zich vooral tot woningen voor de betrokkenen. Wel had een dochtermaatschappij 'La Westendaise' die een imposant hotel had gebouwd dat 60 kamers telde en 92 toeristen kon herbergen, geen moeite om de bescheiden toeristenstroom op te vangen.

Tijdens het decennium dat de Eerste Wereldoorlog voorafging zou Westende-Bad een indrukwekkende metamorfose ondergaan. Alle denkbare troeven werden uitgespeeld om het de vakantiegangers zo aantrekkelijk mogelijk te maken. Ditmaal met succes. Er werd een kunstcentrum gebouwd, er kwam een bescheiden kuraal tot stand dat evenwel niet kon wedijveren met dat van Oostende, er werden uitstekende tennisvelden aangelegd, er werden aan het strand kinderspelen georganiseerd. De bekendheid van het badplaatsje groeide gelijkmatig. Wie er het plan opvatte een villa of een cottage op te trekken, en dat waren aanvankelijk in hoofdzaak Brusselse vrienden en zakenrelaties van de Otlet's, namen meestal de meest bekende architecten in binnen- of buitenland onder de arm. Op de

³ De konkrete gegevens omtrent de ontwikkeling van Bredene-Bad werden uiteraard ontleend aan een studie van Marc Constandt die bij de gelegenheid van de viering verscheen: *De verdwenen badplaats. De geschiedenis van Westende-Bad van 1896 tot 1918*. Westende, Graningate, 147 p.

⁴ 'La S.A. Compagnie immobilière le Zoute' dateert van 1908. Het idee van een 'cité-jardin' dat aldaar werd uitgewerkt was afkomstig van Joseph Stübgen die getrouwd was met de 'Gartenstädte'-beweging in Duitsland. Meer daarover bij: Beussart (Benny). *De ontwikkeling van Knokke als badplaats: de aanleg van de nieuwe woon- en villawijken (1887-1940). Een inleidende studie*. Gent, RUG, 1985, onuitgegeven licenciaatsverhandeling (Promotor R. Van Eenoo.)

duur deed er zich een ware wedijver tussen hen voor. De Jugend-Stil en de Art-Nouveau beweging waren volop in trek. Het uitzicht van elke villa werd het symbool van de status en het totaalbeeld van het villacomplex werd het visitekaartje van Westende-Bad. Men nam zijn intrek in Westende-Bad om zijn maatschappelijk succes te etaleren, om gelijkgestemden te zien en om er gezien te worden. Uit de lijsten van hotelgangers blijkt dan ook dat Westende-Bad een zeer internationaal publiek aantrok. Het is typerend dat de directeur van het meest prestigieuze hotel 'Grand hôtel belle Vue' terzeldertijd uitbater was van een hotel in Cannes.

De eerste Wereldoorlog stelde een einde aan deze steile opgang: Westende-Bad werd omzeggens met de grond gelijk gemaakt.

Terwijl men in andere steden achteraf opteerde voor een systematische wederopbouw volgens de oude plannen, zoals dat het geval was in Ieper, leek de veer in Westende-Bad gebroken. De verbinding met de initiatiefnemers was afgeknakt, men had de weg naar de kust verloren, de autochtone bevolking van Westende of van Middelkerke weigerde nog langer een ondergeschikte rol te spelen.

Het Westende-Bad dat uit het samenspel van nieuwe krachten oprees, was

niet meer schatplichtig aan zijn stichters maar wist de aspecten die het vakantieoord zo aantrekkelijk hadden gemaakt voor de vroeg-twintig eeuwse mens op een intelligente wijze te integreren in een meer eigentijdse formule.

De eerste historische fase in de ontwikkeling van Westende-Bad werd definitief afgesloten.

ISO 9002 CERTIFICAAT

Inzet
en **energie,**
met
waarborg.

GASELWEST

Imewo

ELECTRABEL

MENS, MILIEU EN ENERGIE

Zelfstandige verzekeringsplichtigen: hoofdberoep, bijberoep en helpers; per bedrijfstak; per gemeente. 30/6/1994

Bron: Rijksdienst voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen

	Hoofdbezigheid		Bijkomende bezigheid		Helpers		Bedrijfstak						Algemeen totaal	
	M	V	M	V	M	V	Landbouw	Visserij	Nijverheid	Handel	Vrije beroepen	Diensten		Diverse beroepen
<i>Arrondissement Brugge</i>														
Beernem	703	268	141	30	192	36	435	0	312	390	118	89	26	1.370
Blankenberge	772	383	88	29	137	47	52	10	228	898	128	114	26	1.456
Brugge	4.662	2.178	957	259	660	208	387	58	1.826	4.084	1.687	688	194	8.924
Damme	628	210	113	28	210	33	386	4	205	390	127	84	26	1.222
Jabbeke	627	280	113	25	213	25	281	1	264	454	165	95	23	1.283
Knokke-Heist	2.092	873	241	70	386	102	203	47	777	1.927	495	225	90	3.764
Oostkamp	995	426	198	48	284	48	418	5	474	737	189	152	24	1.999
Torhout	849	365	187	40	226	50	284	2	427	650	195	127	32	1.717
Zedelgem	925	413	225	40	266	39	368	1	469	686	204	146	34	1.908
Zuienkerke	204	70	27	7	82	12	150	3	63	139	27	11	9	402
Totaal	12.457	5.466	2.290	576	2.650	600	2.964	131	5.045	10.355	3.335	1.731	484	24.045
<i>Arrondissement Diksmuide</i>														
Diksmuide	876	353	131	39	453	73	658	0	334	625	144	119	45	1.925
Houthulst	432	172	68	15	204	34	331	0	169	304	59	51	11	925
Koekelare	400	145	58	17	155	28	268	3	166	247	60	48	11	803
Kortemark	655	240	97	19	262	46	388	0	303	388	80	115	45	1.319
Lo-Reninge	234	82	27	5	175	31	312	0	66	123	26	18	9	554
Totaal	2.597	992	381	95	1.249	212	1.957	3	1.038	1.687	369	351	121	5.526
<i>Arrondissement Ieper</i>														
Heuvelland	408	178	69	13	305	55	441	1	148	306	56	58	18	1.028
Ieper	1.465	679	232	80	583	125	676	3	633	1.148	395	259	50	3.164
Langemark-Poelkapelle	374	158	58	11	219	33	361	0	149	220	34	69	20	853
Mesen	29	19	1	0	17	1	18	0	20	18	3	6	2	67
Poperinge	913	380	134	33	487	85	715	0	356	614	165	133	49	2.032
Vleteren	188	84	24	9	151	24	232	1	70	118	27	28	4	480
Wervik	609	287	87	29	213	55	279	0	268	461	127	117	28	1.280
Zonnebeke	535	229	116	35	318	86	513	0	232	379	74	98	23	1.319
Totaal	4.521	2.014	721	210	2.293	464	3.235	5	1.876	3.264	881	768	194	10.223
<i>Arrondissement Kortrijk</i>														
Anzegem	620	279	163	22	184	49	274	2	378	398	128	111	26	1.317
Avelgem	343	195	72	14	103	26	126	1	173	281	75	74	23	753
Deerlijk	543	208	128	25	119	34	119	2	306	413	95	98	24	1.057
Harelbeke	1.041	461	249	58	208	44	156	6	645	776	225	215	28	2.061
Kortrijk	3.604	1.623	739	179	595	175	398	9	1.736	2.818	1.210	610	134	6.915
Kuurne	529	267	124	27	120	21	54	2	326	441	117	121	27	1.088
Lendelede	253	118	58	13	99	14	109	0	147	182	50	52	15	555
Menen	1.179	623	231	55	241	74	197	3	672	934	276	270	51	2.403
Spiere-Helkijn	81	38	16	3	17	7	40	0	25	68	11	16	2	162
Waregem	1.682	699	351	92	402	90	272	10	1.006	1.233	413	288	94	3.316
Wevelgem	1.213	544	296	63	235	63	213	5	690	952	270	240	44	2.414
Zwevegem	867	432	246	49	273	55	322	1	492	645	242	181	39	1.922
Totaal	11.955	5.487	2.673	600	2.596	652	2.280	41	6.596	9.141	3.112	2.276	517	23.963

	Hoofdbezigheid		Bijkomende bezigheid		Helpers		Bedrijfstak							Algemeen totaal
	M	V	M	V	M	V	Landbouw	Visserij	Nijverheid	Handel	Vrije beroepen	Diensten	Diverse beroepen	
<i>Arrondissement Oostende</i>														
Bredene	404	225	80	19	81	22	36	2	163	466	82	68	14	831
De Haan	599	307	82	22	114	32	102	3	181	606	145	97	22	1.156
Gistel	448	210	91	18	169	29	193	1	200	392	90	71	18	965
Ichtegem	616	250	98	20	221	41	316	3	311	415	81	104	16	1.264
Middelkerke	819	361	117	20	203	53	272	1	273	765	121	106	35	1.573
Oostende	2.521	1.292	382	123	268	105	84	40	818	2.569	703	400	77	4.691
Oudenburg	349	133	72	26	107	19	143	0	156	279	60	48	20	706
Totaal	5.756	2.778	922	248	1.163	301	1.146	50	2.102	5.492	1.282	894	202	11.168
<i>Arrondissement Roeselare</i>														
Hoogdele	472	179	87	24	224	44	340	2	227	293	73	75	20	1.030
Ingelmunster	500	189	88	21	177	33	144	1	309	348	73	103	30	1.008
Izegem	1.191	525	236	54	277	85	211	2	645	967	245	244	54	2.368
Ledegem	450	215	87	18	183	40	213	0	251	340	76	97	16	993
Lichtervelde	387	171	79	19	153	28	228	1	186	282	56	68	16	837
Moorslede	487	242	92	16	239	47	300	0	238	393	77	99	16	1.123
Roeselare	2.392	1.134	496	113	517	131	411	6	987	2.091	627	562	99	4.783
Staden	596	233	85	23	351	67	513	2	270	374	79	101	16	1.355
Totaal	6.475	2.888	1.250	288	2.121	475	2.360	14	3.113	5.088	1.306	1.349	267	13.497
<i>Arrondissement Tielt</i>														
Ardoorie	487	200	101	24	240	29	326	2	216	317	88	105	27	1.081
Dentergem	399	177	77	18	147	28	202	1	202	299	60	63	19	846
Meulebeke	481	216	96	14	244	53	288	0	261	386	72	84	13	1.104
Oostrozebeke	387	132	86	11	133	20	148	0	210	265	62	59	25	769
Pittem	385	138	59	10	218	31	316	0	194	221	47	47	16	841
Ruiselede	294	102	64	9	136	17	237	0	123	156	48	47	11	622
Tielt	943	399	200	35	427	69	538	0	429	710	210	136	50	2.073
Wielsbeke	374	144	72	20	140	21	117	0	229	278	61	62	24	771
Wingene	755	316	116	22	364	40	605	2	335	441	97	101	32	1.613
Totaal	4.505	1.824	871	163	2.049	308	2.777	5	2.199	3.073	745	704	217	9.720
<i>Arrondissement Veurne</i>														
Alveringem	322	121	34	9	238	37	384	0	95	198	34	34	16	761
De Panne	482	279	58	16	113	26	50	0	193	556	89	63	23	974
Koksijde	1.047	417	156	36	196	64	122	5	388	981	264	113	43	1.916
Nieuwpoort	502	241	66	21	123	41	98	10	195	522	81	72	16	994
Veurne	502	211	95	21	255	40	338	1	207	378	111	63	26	1.124
Totaal	2.855	1.269	409	103	925	208	992	16	1.078	2.635	579	345	124	5.769
Totaal provincie	51.121	22.718	9.517	2.283	15.052	3.220	17.711	265	23.047	40.735	11.609	8.418	2.126	103.911

Het verloop van de sociaal-ekonomische indicatoren en de conjunctuur in West-Vlaanderen, toestand juni 1996

Werkloosheid

In mei 1996 bedroeg het aantal werklozen¹ in West-Vlaanderen 35.868 personen (grafiek 1). In vergelijking met een jaar geleden is dit een aangroei met 0,3%. Sedert oktober van vorig jaar was er een kentering in de werkloosheidstrend en volgde een fase van stijgende werkloosheid. Toch evolueert de werkloosheid in gunstige zin. De aangroei is immers sedert het begin van dit jaar maand na maand kleiner. Men kan dan ook verwachten dat een dalende trend van de werkloosheid niet meer veraf is.

Binnen de provincie zijn er verschillen in de evolutie van de werkloosheid. De arrondissementen Brugge (+5,5%), Ieper (+2,7%) en in mindere mate Veurne (+1,2%) en Roeselare (+0,3%) noteerden een toename van de werkloosheid op jaarbasis. In de arrondissementen Diksmuide (-6,5%), Kortrijk (-3,6%) en in mindere mate in Oostende (-1,5%) en Tielt (-0,7%) was er een afname.

In het Vlaamse Gewest als geheel was er in april een toename van de werkloosheid met 5,2%. Dit is meer dan hetgeen in april in West-Vlaanderen geregistreerd werd (+2,7%).

Het aandeel van de jeugdwerkloosheid daalde in mei 1996 tot 21,7%. In vergelijking met een jaar terug is dit een toename met 1,8 procentpunt. Het aandeel van de jeugdwerkloosheid ligt sedert oktober vorig jaar op een hoger peil. Toch moet die evolutie gerelativeerd worden. Het aandeel van de jeugdwerkloosheid daalde tijdens de maanden daarvoor immers tot een vrij laag niveau.

Lopende werkaanbiedingen

Er werden bij de VDAB op het einde van mei 1996 4.055 lopende werkaanbiedingen geregistreerd. Dit is circa 3% meer dan een jaar terug. Deze indicator blijft goede prestaties neertekenen.

Bouwnijverheid

Er werden in de provincie 606 vergunningen voor woningen afgeleverd in januari. Dit is 1,5% meer dan in januari 1995². Het is reeds circa een half jaar geleden dat er nog een toename was van deze statistiek. De volgende maanden zullen uitwijzen of er inderdaad een gunstige evolutie is in het aantal bouwvergunningen (deze indicator vertoont immers nogal wat schommelingen maand na maand).

Omzet van de bedrijven

De grote bedrijven met zetel in West-Vlaanderen³ realiseerden een omzet van 117,4 miljard frank in februari 1995 (grafiek 2). In nominale termen is dit een groei van slechts 1,5% op jaarbasis. Sedert het einde van vorig jaar is er sprake van een afzwakking van deze indicator.

Investerings van de bedrijven

De investeringen van de grote bedrijven met zetel in West-Vlaanderen⁴ bedroegen circa 3,8 miljard frank in februari. Dit is in nominale termen een daling met zo maar even 14%. Hoewel de maandelijkse schommelingen bij deze indicator vrij groot kunnen zijn liggen de investeringen sedert september 1995 telkenmale op een lager niveau. Deze indicator laat dan ook minder goed nieuws zien.

Het elektriciteitsverbruik van de bedrijven

Het elektriciteitsverbruik van de West-vlaamse bedrijven bedroeg in het vierde kwartaal van 1995 1.065.448 MWh. In vergelijking met hetzelfde kwartaal van 1994 betekent dit een groei met 1,6%. Sedert begin 1995 is er sprake van een geleidelijke verzwakking van de groei van deze indicator.

Konjunctuurindicator Nationale Bank

De bruto syntetische conjunctuurcurve haalt een waarde van -16,2 in april 1996 (grafiek 3). Dit is een vrij forse verbetering ten opzichte van de maand voordien (het is 14 maanden geleden dat nog dergelijke lage waarden bereikt werden). Deze verbetering is vooral in de industrie en in de handel merkbaar. In de sektor van de ruwbouw is er een minieme daling van de brutowaarde ten opzichte van de maand voordien. Positief is ook dat de afgevlakte syntetische curve (die met vier maanden vertraging kan berekend worden) een kentering doormaakt en opnieuw opwaarts gericht is.

Ook de conjunctuurcurve voor heel het Rijk kende een verbetering in april jongstleden. Dit is voornamelijk te wijten aan de evolutie van de curve in de industrie.

¹ Onder werklozen wordt verstaan: het aantal niet-werkende werkzoekenden. Dit komt overeen met de EG-definitie. Een nadeel is wel dat de oudere werklozen (55+ of 50+ met verminderde arbeidsgeschiktheid) niet zijn opgenomen.

² Vergunde woningen in woongebouwen en in niet-woongebouwen.

³ Het feit dat de registratie gebeurt naar vestiging van de hoofdzetel betekent dat men niet noodzakelijk de ekonomische aktiviteit in het betrokken arrondissement meet. Dit nadeel wordt afgezwakt doordat het hierover een evolutie doorheen de tijd gaat. Maandelijkse procentuele veranderingen zijn dan belangrijker dan absolute gegevens.

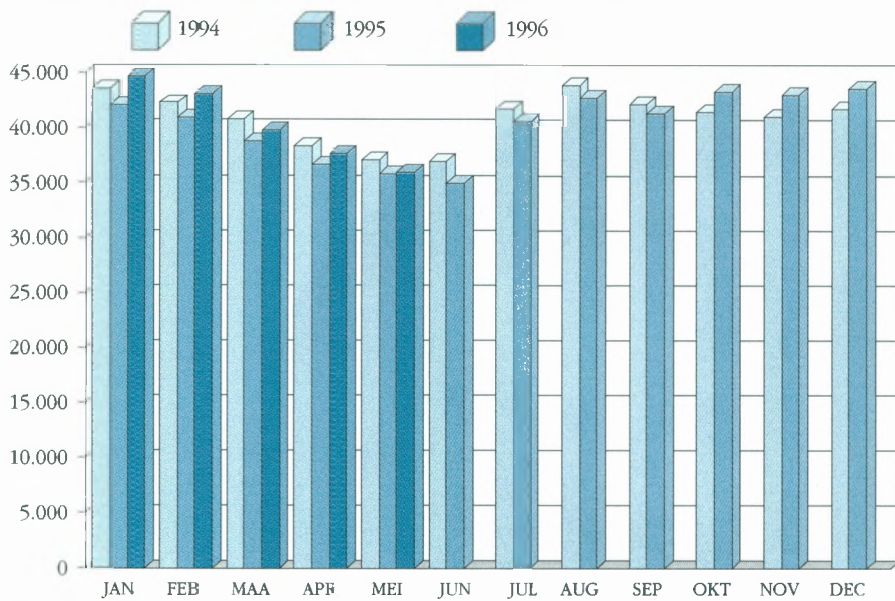
Een tweede nadeel is dat enkel bedrijven met een omzet van 20 miljoen of meer aangifte doen op maandbasis. Het kan zijn dat een bedrijf nu eens wel en dan weer niet beantwoordt aan dit criterium. Om dit nadeel te ondervangen is het aangewezen op provinciaal niveau te werken. 'Toetreders' en 'uittreders' vallen dan minder op en kunnen elkaar misschien meer compenseren dan als men werkt op het arrondissementele niveau.

⁴ zie voetnoot 3.

Grafiek 1

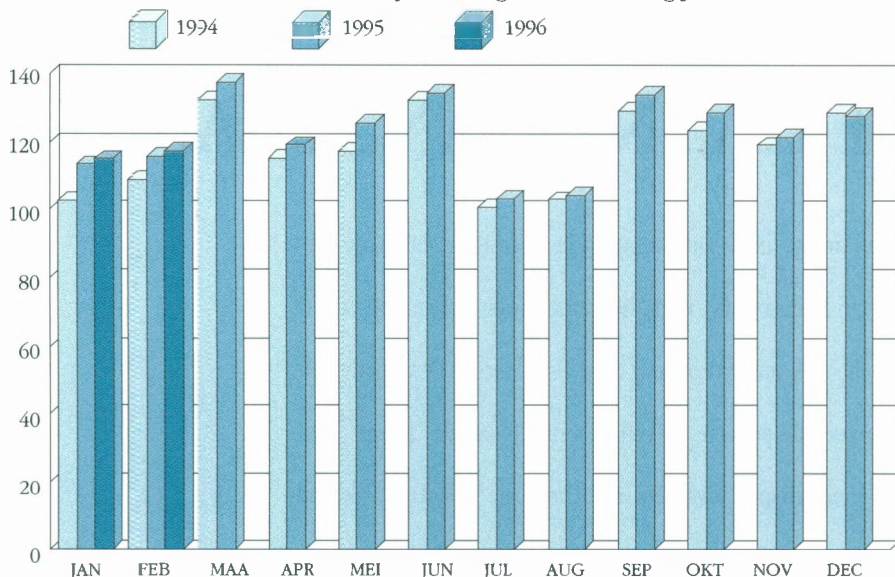
Evolutie van het aantal niet-werkende werkzoekenden in West-Vlaanderen

Bron : VDAB

Grafiek 2

Evolutie omzet Westvlaamse bedrijven (volgens BTW-aangiften)

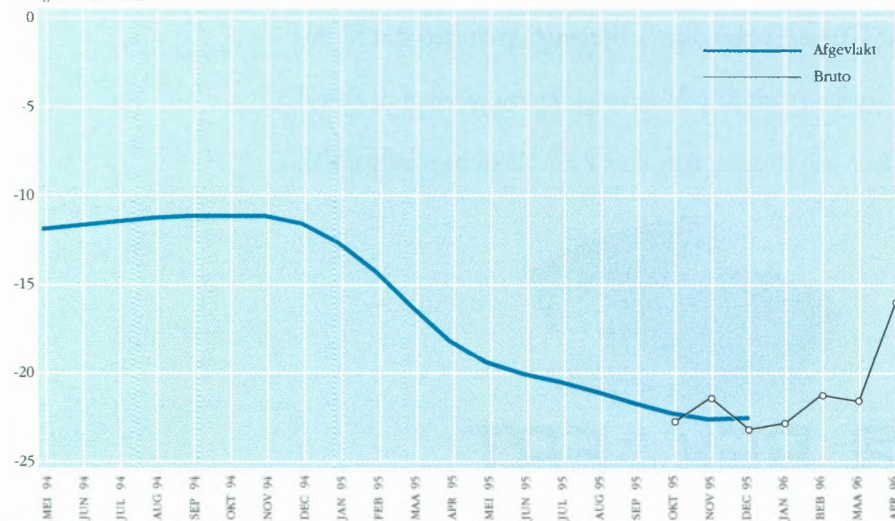

Bron : NIS

Grafiek 3

Synthetische conjunctuurcurve voor West-Vlaanderen

Saldo van de positieve en de negatieve antwoorden

Bron : NBB

Konklusie

De werkloosheid is in mei weliswaar nog hoger dan een jaar terug, doch de toename zwakt gestaag af. Binnenkort zou de werkloosheid opnieuw lager kunnen zijn op jaarbasis.

De lopende werkaanbiedingen bij de VDAB zijn nog steeds hoger dan een jaar eerder.

De statistiek van de vergunde woningen presteerde in januari beter dan de voorgaande maanden.

De omzet van de bedrijven evolueert de laatste maanden minder gunstig. De investeringen zijn in februari nog steeds lager dan een jaar eerder.

Het elektriciteitsverbruik laat zien dat de conjunctuur sedert begin 1995 tekenen van verzwakking begint te vertonen. Er is nood aan recente waarnemingen om de toestand begin 1996 te kennen.

Het goede nieuws komt voornamelijk van de conjunctuurcurve van de Nationale Bank. In april was er immers een vrij sterke verbetering van de bruto-indikator. De afgevlakte indikator is opnieuw opwaarts gericht. Er zijn weliswaar verdere waarnemingen vereist om te weten of de stijgende trend zal aanhouden.

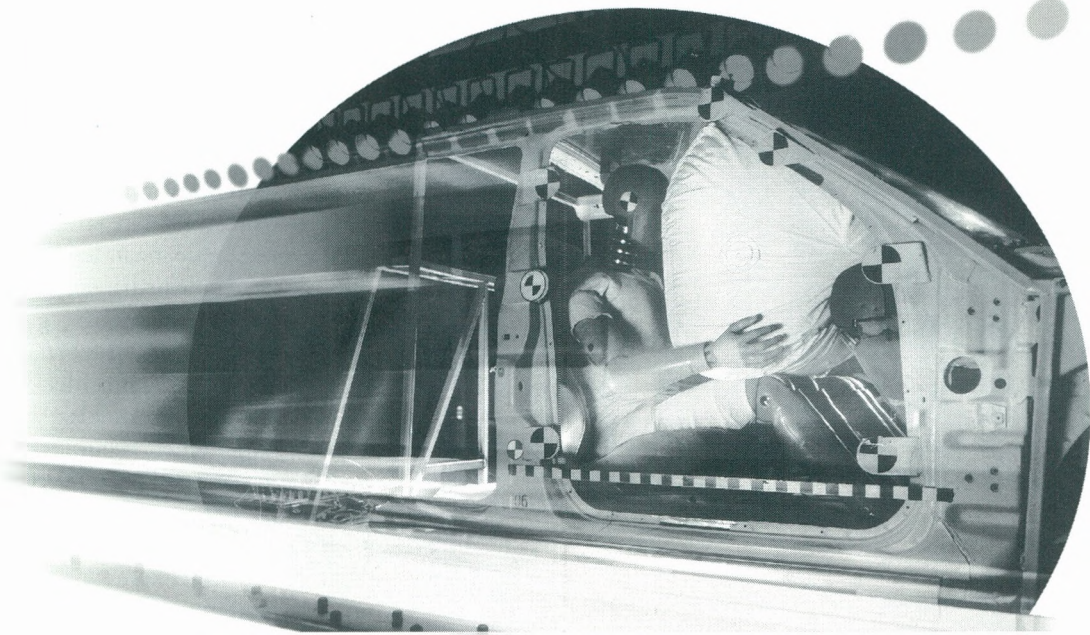
Vanaf het begin van 1995 waren er indicaties dat de conjunctuurheropleving van 1994 vertraagde. De gegevens van de omzet en de investeringen wijzen erop dat de conjunctuur in het begin van 1996 nog tekenen van een verzwakking vertoonde. De indicatoren waarvan recentere gegevens beschikbaar zijn tonen echter dat de conjunctuur verbetert. Vooral de curve van de Nationale Bank stemt hoopvol, te meer daar deze een voorlopend karakter draagt. Dit wil zeggen dat deze indikator een beeld geeft van hoe de economische toestand er binnen een paar maanden zal uitzien.

⁵ De konstruktie van de indikator van de Nationale Bank verloopt als volgt: er wordt maandelijks een enquêteformulier aan bedrijfsleiders verzonden. Daarin gaat men na hoe het gesteld is met een aantal facetten van de activiteit, de vraag en de vooruitzichten. Er zijn drie antwoordmogelijkheden: stijgend (positief), gelijkblijvend of dalend (negatief). De indikator is het saldo van de positieve en de negatieve antwoorden op deze vragen, en dit voor alle ondervraagden. In tegenstelling tot de nationale indikator worden de antwoorden hier niet gewogen.

De maandelijkse resultaten van de enquête worden op een grafiek uitgezet. De curve wordt afgevlakt. Zo kan men de trend gemakkelijker onderkennen.

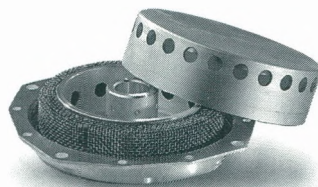

BEKAERT STAALDRAAD

TELKENS ALS JE LEVEN ERVAN AFHANGT

Het luchtkussen of de "airbag" die de autopassagiers beschermt bij een fatale klap is uiteraard een zaak van levensbelang. Rond het ontstekingsmechanisme van de "airbag" is een filter gebouwd, gemaakt uit zeer dunne staalvezels. Deze staalvezel-filter staat mede borg voor de perfecte en veilige werking van de "airbag". Een staaltje van Bekaerts leiderschap in kwaliteit en technologie. Bekaert staaldraad is zeer opvallend aanwezig zoals in aftasteringen, maar meestal verborgen en toch van vitaal belang zoals staalkoord voor de versterking van radiaalbanden, wapening van pijpleidingen in zee, gebruik in computers of in kritische filtratieprocessen... De 16.000 medewerkers van de Bekaertgroep uit meer dan 50 productiecentra in 18 landen en uit de vele verkoopkantoren geven in de wereld van staaldraad de toon aan en staan borg voor kwaliteit en betrouwbaarheid.

 BEKAERT

W E K N O W H O W

- *Textielgroep Concordia uit Waregem, producent en verwerker van polyester en nylongaren, opende op 20 juni jongstleden officieel haar nieuwe vestiging Concordia Yarns aan de Brabantstraat in Waregem. Concordia zette met deze nieuwe produktie-eenheid voor garens een belangrijke stap in de verticale integratie van textielproduktie. De investering in Concordia Yarns bedroeg 700 miljoen fr. Concordia heeft naast zijn beide Waregemse vestigingen ook een textieldrukkerij in Zele en een participatie van 43% in de Ronsese katoenspinnerijgroep Utexbel. Samen realiseren zij een omzet van 7 miljard fr. en stellen 1.600 mensen tewerk.*
- *Belgacom beschikt te Oostende over de grootste digitale telefooncentrale van het land. In maart 1996 werden 10.000 nieuwe lijnen toegevoegd aan de bestaande capaciteit van 29.000 lijnen.*
- *Eerste minister Jean-Luc Dehaene heeft op 28 juni jongstleden officieel de eerste fase van het maritiem tempark 'Seafront' geopend. Het projekt is een eerste realisatie in de oude vissershaven van Zeebrugge, die nu een nieuwe recreatieve functie krijgt. De Westhinder, het laatste lichtschip dat voor onze kust dienst deed, en de Russische Foxtrot duikboot zijn de belangrijkste attracties die nu voor het publiek toegankelijk zijn. Seafront hoopt tegen Pasen 1997 de 2e fase van het projekt te realiseren, namelijk de renovatie van de oude vismijn. Maritieme attracties, een dertigtal winkels en restaurants, zullen hierbij op een oppervlakte van 10.000 m² worden gerealiseerd.*
- *Harinck, een hout-, pvc- en aluminium verwerkend bedrijf opende op 10 mei jongstleden officieel haar nieuwe gebouwen in de Bossenstraat in Wielsbeke. De firma investeerde 95 miljoen BEF in 250 m² toonzaal, 1.000 m² kantoren en een opslagloods van 2.400 m². Europa blijft het belangrijkste afzetgebied voor Harinck. Sinds kort beschikt de firma ook over een verkoop- en distributiecentrum te Polen. Bij Harinck werken 25 personeelsleden. De jaarlijkse omzet bedraagt 250 miljoen fr.*
- *Westimex, producent van chips en snacks uit Veurne, lanceerde een spektakulaire kampanje voor zijn nieuw produkt 'Crocky bubble chips'. Deze nieuwe chips hebben als basisgrondstof maïsgries in plaats van aardappel en bevatten maar 24 procent vet in vergelijking met de 35 procent bij gewone chips. Voor het nieuwe produkt werd een volledig nieuwe lijn geïnstalleerd in Veurne. De investering bedroeg 150 miljoen fr. Er werd een extra tewerkstelling van 40 man gecreëerd.*
- *Pieters Visbedrijf, gevestigd op het bedrijventerrein Blauwe Toren te Brugge blijft groeien ondanks de moeilijke marktomstandigheden. De activiteiten in de zalmkweek op de Schotse Hebriden worden uitgebreid met de overname van Tobson Fishfarms. In IJsland wil Pieters de aanvoer van verse en diepgevroren vis versterken. Voor de periode 1994-1997 loopt een investeringsprogramma van 500 miljoen fr. waarvan de hoofdbrok de bouw wordt van een nieuwe produktie-eenheid voor de bereiding van eindprodukten op basis van vis. Eind vorig jaar werd voor deze nieuwe activiteit een pilootinstallatie gebouwd met een kostprijs van 18 miljoen fr. In 1995 bedroeg de gekonsolideerde omzet van de Pieters Groep 3,5 miljard fr. De tewerkstelling groeide in 1995 aan met 10 eenheden tot 305 medewerkers. De totale Pietersgroep stelt in Europa 465 mensen tewerk.*
- *De NMBS heeft vanaf 2 juni 1996 drie rechtstreekse treinen aangelegd in elke richting op de verbinding Oostende-Rijsel met stops te Brugge, Torhout, Roeselare, Izegem, Kortrijk en Moeskroen. Deze treinen geven te Rijsel aansluiting op de hogesnelheidstreinen naar Parijs of Londen. Dit is een eerste aanzet van een sinds jaren door de GOM voorgestelde verbinding in West-Vlaanderen naar het HST-net te Rijsel.*
- *BN Brugge heeft een belangrijke bestelling ontvangen van de stad Rotterdam voor de bouw van 18 metrostellen. BN moet de bestelling, ter waarde van 2 miljard fr. wel delen met 2 Nederlandse groepen, maar haar aandeel zou minstens 50% bedragen.*
- *Het familiepark Meli investeert dit jaar 60 miljoen fr. in een nieuw bedrijfsgebouw en in nieuwe attracties. Meli brengt de produktie van honing over van Brussel naar een nieuw bedrijfspand te Veurne. Het doel is de produktie van 2.000 ton honingprodukten te verdubbelen. Het pretpark in De Panne ontving het voorbije jaar 708.000 bezoekers. Dit is een stijging van 12% ten opzichte van 1994. In het park zijn het hele jaar door vijftig mensen tewerkgesteld. In het seizoen (april tot november) komen daar nog eens 100 mensen bij, samen met 80 jobstudenten in juli en augustus. In 1995 realiseerde Meli een nettowinst van 5,2 miljoen fr.*
- *De aanvoer van vis in de vismijnen van Zeebrugge, Oostende en Nieuwpoort door Vlaamse vissersvaartuigen is tijdens het eerste kwartaal van 1996 met 790 ton gestegen. Dit is 15 procent meer dan dezelfde periode vorig jaar. Tijdens het eerste kwartaal van 1996 werd er 330 ton of 50 procent meer kabeljauw aangevoerd. De aanvoer van tong verbeterde met 300 ton tot 1.306 ton of een stijging met 28 procent. In de sektor vermoedt men dat het gaat om een tijdelijk fenomeen. De koude van de voorbije winter zou grote hoeveelheden vis gekoncentreerd hebben in het warme noordzeewater.*
- *Op 16 april jongstleden meerde aan Flanders Container Terminals te Zeebrugge het eerste schip aan van de Taiwanese rederij Evergreen. De 'Ever Racer' een megacontainer-carrier met een capaciteit van 4.229 containers is het grootste containerschip dat Zeebrugge ooit aandeed. Evergreen zal de komende zes maanden elke dinsdag Zeebrugge aanlopen op haar 'rond-de-wereld'-lijndienst. Het gaat hier om een proefperiode. Zeebrugge krijgt deze kans nadat Evergreen gedurende zes maanden de Antwerpse aanlopen van zijn dienst had vervangen door Rotterdam. Het stuwadoorskontraakt blijft in handen van het Antwerpse Hessenatie dat een overeenkomst van onderaanneming sloot met Flanders Container Terminals om Hessenatie-klienten als nog in Zeebrugge te ontvangen.*

- **Het metaalkonstruktiebedrijf Geldof te Harelbeke** is in 25 jaar tijd uitgegroeid tot een van de grote Europese specialisten in opslagprojecten en transportinstallaties. Geldof beschikt over een eigen team van ontwerpers en ingenieurs die transportsystemen, opslagtanks en metalen konstrukties, alle op maat van de Europese klant op computer uittekenen. Zo bouwde Geldof in Antwerpen een suikerterminal voor Noord Naties. Voor Volvo Gent werd een verfmengsysteem ontworpen. Het bedrijf werkte ook mee aan de bouw van de rookgaswaster van Imog te Harelbeke. Begin 1996 nam Geldof het Mechelse bedrijf G en G over dat wereldwijd gespecialiseerd is in dezelfde technieken. In 1995 behaalde de Harelbeekse firma een omzet van 850 miljoen fr. Er zijn 140 werknemers tewerkgesteld.
- **Slachthuis De Rese te Zedelgem** investeerde voor 50 miljoen fr. in een termofiele digester met warmtekrachtkoppeling en geïntegreerde waterzuiveringsinstallatie. Met deze installatie, die uniek is in Vlaanderen, komt De Rese tegemoet aan de nieuwe milieuwetgeving. Het pilootproject kwam tot stand met de medewerking van de GOM-West-Vlaanderen. Bij het slachthuis worden er wekelijks 7.500 varkens en 250 runderen geslacht. Er zijn 55 mensen tewerkgesteld.
- **De Vlaamse minister van Economie en Landbouw** heeft een aantal investeringsdossiers goedgekeurd in verband met de visserijsector voor een totaalbedrag van 1,5 miljard fr. De Vlaamse Overheid subsidieert hierin voor 170 miljoen fr., de Europese Gemeenschap voor 180 miljoen fr. De projecten kunnen worden onderverdeeld in vier categorieën: modernisering van de vloot, uitrusting van de vissershavens, promotie en investeringen van de visverwerkende nijverheid. De meeste dossiers slaan op de laatste categorie waar in totaal negentien bedrijven worden betoelaagd die samen voor 950 miljoen fr. investeren.
- **Picanol**, producent van weefgetouwen te Ieper, realiseerde in 1995 een nettowinst van 165 miljoen fr. Dit is een stijging van 69 procent ten opzichte van het voorgaande jaar. De omzet steeg met 4,5 procent tot 10,5 miljard fr. De groep Picanol, die ook de gieterij Proferro en matrijzenbouwer Meloite omvat boekte een omzet van 11,3 miljard fr.
- **Biscuiterie Destrooper te Lo** bestaat 110 jaar. Destrooper produceert 'lukken' (roomboterwafels), Veurnse kletsoppen, florentinnes en chocoladevarianten, alle gemaakt met natuurlijke ingrediënten. In de koekjesfabrieken te Lo werken 45 mensen. De omzet bedroeg vorig jaar 420 miljoen fr. Destrooper beschikt ook over een produktieeenheid op het bedrijventerrein te Ieper waar 35 mensen zijn tewerkgesteld. Tevens wordt aldaar de bouw van een nieuwe produktiehal en een opslageenheid voor deegprodukten van samen 8.000 m² gepland. Destrooper hoopt met deze investering van 50 miljoen fr. het aantal arbeidsplaatsen te Ieper te verhogen tot 40. Met de overname in 1995 van de Antwerpse firma Bruinhart is Destrooper nu ook actief op de markt van suikervrije koeken en dieetkoekjes. Bruinhart realiseerde in 1995 een omzet van 40 miljoen fr. met zes medewerkers. Voor dit segment van de koekjesmarkt investeerde Destrooper in het Oostvlaamse Melsele in een nieuwe produktieeenheid ten belope van 50 miljoen fr.
- **Computerbedrijf Optar uit Wevelgem** is de eerste firma die zich zal vestigen in het nieuwe Doorgangsgebouw, gelegen naast het Bedrijvensentrum Regio Kortrijk te Wevelgem. Het Doorgangsgebouw, een complex van drie modules van elk 650 m², is specifiek bedoeld voor startende ondernemers en kandidaat-investeerders die de bouw van een eigen vestiging nog even willen uitstellen. De GOM-West-Vlaanderen, Leiedal en het Bedrijvensentrum Kortrijk investeerden ieder 33 miljoen fr. in het nieuwe complex.
- **Stow International uit Wevelgem**, producent van industriële rekken, automatische opslag- en voorraadsystemen investeerde 90 miljoen fr. in een nieuwe fabriek in de Chinese havenstad Sjanghai. De produktie werd in maart 1996 opgestart en er zijn 27 mensen tewerkgesteld. Voor dit jaar wordt een omzet van 120 miljoen fr. verwacht. In vier jaar tijd hoopt de direktie de omzet van deze Chinese vestiging uit te bouwen tot vijfhonderd miljoen fr.
- **Eind april startte te Zeebrugge op de Canadaterminal van Sea-Ro Terminal** een nieuwe uitvoertrafiek. Het betreft de export van nieuwe Volvo wagens, geassembleerd te Gent en bestemd voor Australië. Tot nu toe liep deze uitvoer over de haven van Rotterdam.
- **Roomijsfabrikant Ysco te Langemark** heeft een jointventure aangegaan met de Russische ijsfabrikant Morros in Rostov. Ter plaatse zal Ysco samen met Morros cornets en chocoladesticks produceren met 'verouderde' machines uit de Langemarkse fabrieken. Het is de bedoeling om met de winst te investeren in gemoderniseerde installaties voor de produktie van roomijs naar Westers model. Het exportcijfer naar Rusland bedroeg vorig jaar 35 miljoen fr. In Langemark zelf werd geïnvesteerd in een nieuwe produktielijn van 60 miljoen fr. voor de aanmaak van de Jumbo Tropical en de Jumbo Forrest (ijssticks met een laagje vruchtensorbet). Met deze nieuwe produktielijn hoopt Ysco op termijn 20 nieuwe jobs te creëren. Op heden zijn bij Ysco Langemark 300 mensen tewerkgesteld. In de zomer komen er daar 120 bijkomende krachten bij. De firma produceert jaarlijks 64 miljoen liter ijs waarvan 130 miljoen cornets, 170 miljoen chocosticks en 8 miljoen ijstaarten.
- **In de Zeebrugse vestiging van glasproducent Glaverbel** wordt 270 miljoen fr. geïnvesteerd in een nieuwe produktielijn voor geveerd glas. De lijn moet begin 1997 operationeel zijn. Bij Glaverbel Zeebrugge werken 350 mensen. De jaarproduktie bedraagt 400 ton vlakglas en 450.000 m² isolatieglas voor woningen.
- **Het Centrum voor Kwaliteitszorg (CKZ)** vierde op 26 maart jongstleden zijn 25-jarig bestaan tijdens een academische zitting. Met twintig werknemers en een omzet van 80 miljoen fr. is het CKZ het grootste centrum voor kwaliteitszorg in de Vlaamse provincies. De jongste jaren is vooral de afdeling 'consulting' snel gegroeid. De elf consultants begeleiden meer dan honderd bedrijven uit heel Vlaanderen op individuele basis en daarnaast ook nog 25 groepen.
- **Microsoft**, producent van programma's voor persoonlijke computers, kiest de technologie van het Ieperse spraaktechnologiebedrijf **Lernout en Hauspie** voor videokonferentie-systemen die nog dit jaar op de markt zullen komen. Bij de kodeertechnologie van Lernout en Hauspie worden grote hoeveelheden digitale gegevens van spraak samengedrukt, zodat een gesprek sneller kan worden doorgestuurd via modems en telefoonlijnen. Zo worden 'live' videokonferenties tussen gewone pc's mogelijk.

- De firma **Siersack** uit Brugge, gespecialiseerd in het maken van kinderkledij voor meisjes, investeerde 50 miljoen fr. in een nieuwe vestiging op het bedrijventerrein Herdersbrug te Brugge. Het nieuwe bedrijfsgebouw zal 2.400 m² beslaan op een terrein van 6.500 m². De firma behaalde vorig jaar een omzet van 190 miljoen fr. Meer als 50% van de produktie wordt geëxporteerd naar Frankrijk. Siersack beschikt ook over een produktie eenheid in Tunesië.
- **Pidy**, producent van bladerdeeg-produkten uit Ieper, investeerde voor 30 miljoen Franse fr. in een nieuwe fabriek te Saint-Quentin in Frankrijk. Pidy zal daar een volledig nieuw gamma produkten maken zoals bava-rois, charlottes en andere banket bakkershalffabrikaten. Met 30 personeelsleden aldaar wil Pidy dit jaar een omzet realiseren van 12 miljoen Franse frank. Pidy heeft nog twee andere Franse vestigingen te Halluin en Mougins. In Amerika heeft de firma twee vestigingen in New York en in New Jersey. Pidy Ieper realiseerde in 1995 een omzet van 680 miljoen fr.
- **New Holland Belgium**, producent van landbouwmachines te Zedelgem, investeert 300 miljoen fr. in een aanpassing van de fabrieksgebouwen en in de omvorming van het klassieke produktiesysteem naar vier autonome produktieeenheden (Managing Business Units). Deze MBU's hebben als doelstelling de typische zwakheden van een traditioneel massaproduktiesysteem op te heffen. Binnen de MBU wordt iedereen, van arbeider tot bediende, betrokken bij het produktieproces. Zo zullen er nieuwe ideeën ontstaan om de kosten te verlagen en de flexibiliteit te verhogen. In de Zedelgemse vestiging werken 1.800 vaste arbeidskrachten. In 1995 steeg de omzet van New Holland Belgium van 10 naar 17,7 miljard fr.
- **Prins Filip** bracht op 24 april jongstleden een werkbezoek aan de firma **Savaco** gevestigd op het Kennedypark te Kortrijk. Savaco is gespecialiseerd in Cad-Cam Systemen voor de mechanische sektor. Het informaticabedrijf werd in 1991 opgestart in het Bedrijvensentrum te Wevelgem. In 1995 is het uitgegroeid tot een KMO met een jaaromzet van 140 miljoen fr. in binnen- en buitenland.
- De spiegelabriek van **Glaverbel** te Zeebrugge investeerde dit jaar 210 miljoen fr. in een nieuwe produktielijn voor geveerd spiegelglas. De spiegelproduktie is de hoofdactiviteit van Glaverbel Zeebrugge. Hiernaast beschikt Glaverbel ook over een aparte produktie-eenheid voor architecturaal glas. Bij Glaverbel Zeebrugge worden jaarlijks 10 miljoen m² aan spiegels geproduceerd en 450.000 m² aan isolerende beglazing. Van de produktie van spiegels is ruim 95% bestemd voor het buitenland. Het huidige personeelsbestand van Glaverbel bestaat uit 310 arbeiders en 60 bedienden.
- De **Barco-groep** heeft twee Amerikaanse systeemintegratoren overgenomen. Beide bedrijven uit New York en Los Angeles realiseren een gezamenlijke omzet van 700 miljoen fr. Deze akquisities worden binnen Barco Projection Systems (één van de vier strategische pijlers van de Barcogroep) in een nieuwe divisie ondergebracht onder de naam Barco Visual Systems. Deze divisie wil projektoren integreren in complexe visualizatiesystemen. Zo zal Barco Visual Systems instaan voor de volledige installatie van controlezalen, zoals die gebruikt worden voor telekommunikatie, elektriciteit, gas- of waterdistributie.
- **Machineproducent Haco** uit Rumbeke heeft de werktuigendivisie van de Duitse groep Muhe und Bender (Mubea) overgenomen. Deze divisie staat voor een omzet van 400 tot 500 miljoen fr. In het verleden was Mubea een konkurrent van Kingsland die in 1991 door Haco werd overgenomen. Haco investeert ook voor 100 miljoen fr. in de bouw van een fabriek in Slovakije die in september 1996 operationeel zal zijn. In het boekjaar 1995-1996 behaalde de Hacogroep een omzet van meer dan 4 miljard fr. Voor het lopende jaar wordt een omzetsijging van 5 tot 6% verwacht. De Belgische activiteiten van de Hacogroep vertegenwoordigen 250 jobs.
- **Drukkerij Lannoo** uit Tielt ontving in Barcelona samen met drie andere grafische bedrijven uit Europa een bronzen verermerking voor het boek 'Wonen en Leven in Vlaanderen'. Aan de wedstrijd namen 600 grafische bedrijven deel uit 18 Europese landen, waarvan 31 uit België en 22 uit Nederland.
- **Tapijtenproducent Balta** uit Sint-Baafs-Vijve zal 70 nieuwe jobs realiseren met de bouw van een nieuwe produktielijn voor vinylvloerbekleding naast de bestaande vestiging op het bedrijventerrein van Avelgem. Ook het moederbedrijf te Sint-Baafs-Vijve breidt uit met een nieuwe opslagruimte van 20.000 m². Deze investering van 100 miljoen fr. zal vijftien bijkomende arbeidsplaatsen opleveren.
- **Aluvan**, de Brugse producent van koetswerkonderdelen in aluminium voor vrachtwagens, opleggers en aanhangwagens behoort niet meer tot de Canadees-Europese transportgroep Bombardier-Eurorail. De directie van Aluvan heeft de activiteiten overgekocht en ondergebracht in de vennootschap International Van. Bij International Van werken 125 personeelsleden; de omzet bedraagt 700 miljoen fr.
- Op 27, 28 en 29 mei 1997 gaan in de Eeuwfeestpaleizen van de Heizel te Brussel **transatlantische bedrijven-kontaktdagen** door. De exposanten zijn Amerikaanse bedrijven die zich in Europa willen vestigen, joint ventures aangaan of exclusieve voortverdelers zoeken. De bezoekers zijn Europese bedrijven die met deze Amerikaanse ondernemingen strategische en/of commerciële relaties willen aangaan, alsook Europese, nationale en regionale overheden die hun vestigingsvoorwaarden kunnen bekend maken via een infostand. Voor meer informatie : Jan Fieuw, tel. : 09/282.30.80; fax : 09/282.90.90.
- Het **elektronicabedrijf Barco** heeft een participatie genomen in het Bedrijvensentrum Regio Kortrijk. Het centrum is een vestigingsplaats voor ondernemingen in een startfase. Door kostenbesparende en risicobeperkende structuren kunnen de starters veilig door de beginperiode worden geloodst en groeien op een solide basis. Barco sluit zich met zijn participatie aan bij de initiatiefnemers Bekaert, Electrabel, Generale Bank, GOM-West-Vlaanderen en Leiedal.

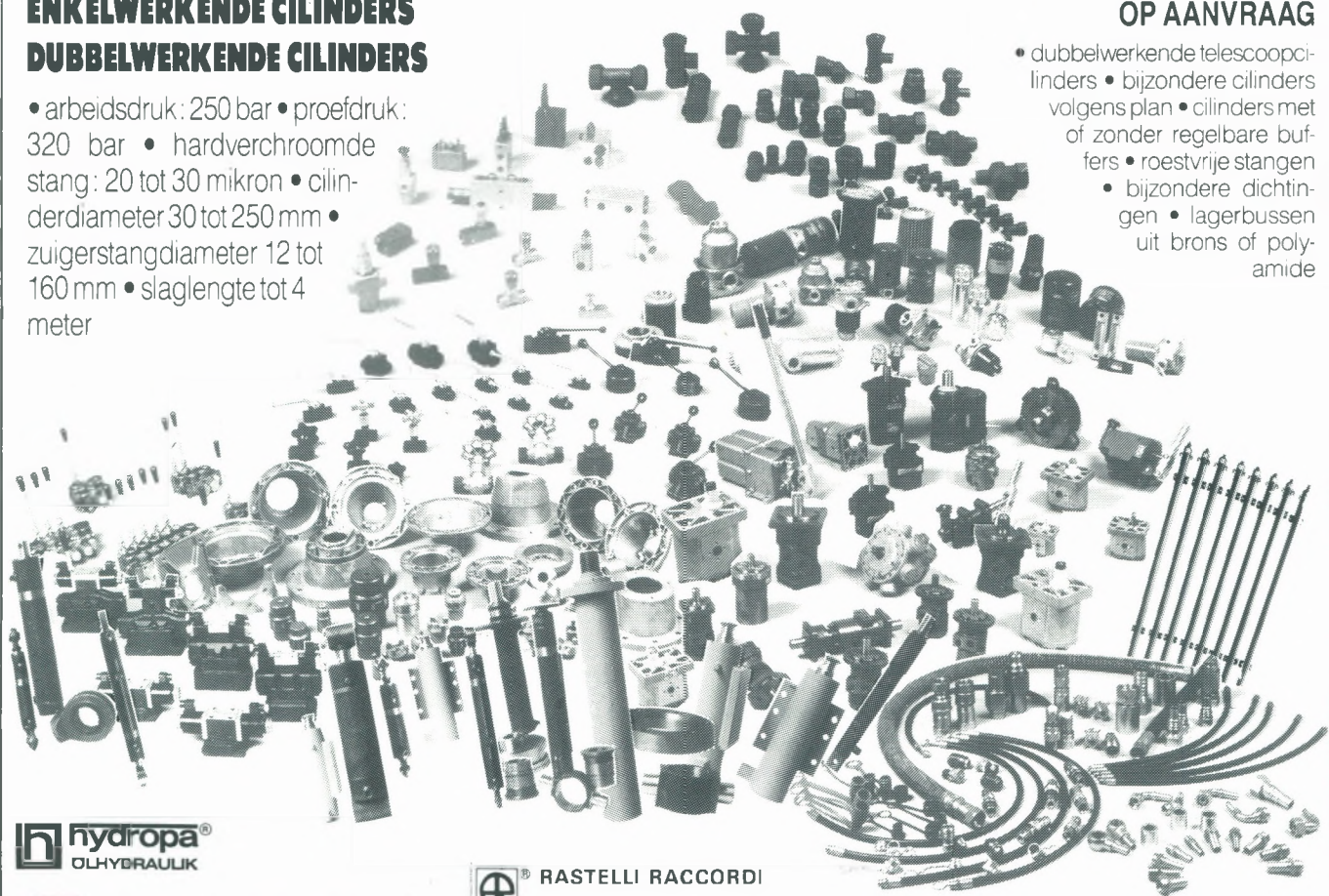
HYDRAULISCHE CILINDERS HYDRAULISCHE GROEPEN

ENKELWERKENDE CILINDERS DUBBELWERKENDE CILINDERS

• arbeidsdruk: 250 bar • proefdruk:
320 bar • hardverchroomde
stang: 20 tot 30 mikron • cilin-
derdiameter 30 tot 250 mm •
zuigerstangdiameter 12 tot
160 mm • slaglengte tot 4
meter

OP AANVRAAG

- dubbelwerkende telescoopci-
linders • bijzondere cilinders
volgens plan • cilinders met
of zonder regelbare buf-
fers • roestvrije stangen
- bijzondere dichtin-
gen • lagerbussen
uit brons of poly-
amide

hydropa®
OLHYDRAULIK

**di natale
-bertelli** spa
martinetti idraulici

Oil Control

atos

ZETA FLUID
ACCESSORI PER
FLUIDODINAMICA

RASTELLI RACCORDI

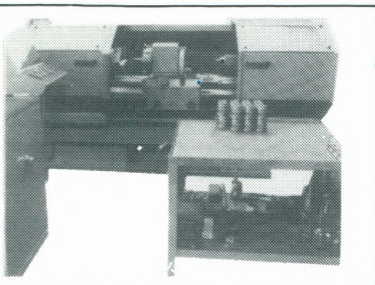
ILC

BIGNOZZI

FBO
loti & strozzi

SH

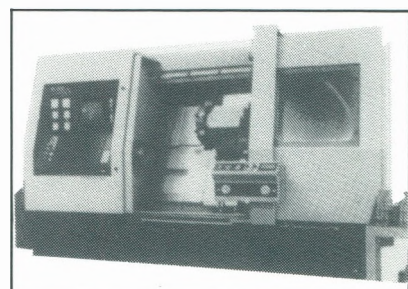
**S.A.M.
HYDRAULIK**

VAPO

HYDRAULICS n.v.
Industrielaan 8
8658 DADIZELE

Telefoon 056/50 11 16 en 50 11 17
Telex VAPODA 85962 - Telefax 056/50 17 99

Algemene Informatievergadering GOM-West-Vlaanderen

De Algemene Informatievergadering van de GOM-West-Vlaanderen had plaats op 10 juni jongstleden in het Provinciaal Hof te Brugge.

Gastspreker was de heer E. Van Rompuy, minister van Economie, KMO, Landbouw en Media.

De uiteenzetting van Dr. N. Vanhove, Directeur-Generaal van de GOM-West-Vlaanderen, bestond uit twee delen. Het eerste gedeelte behandelde de recente evolutie van een aantal socio-ekonomische indicatoren. Het tweede gedeelte betrof de eigenlijke werking van de GOM in het voorbije jaar. Het uitvoering verslag van deze uiteenzetting vindt U terug in het tweede nummer 1996 van 'West-Vlaanderen-Werkt'.

De directeur bracht in het eerste deel van zijn uiteenzetting een boodschap van hoop: 'Het gaat lang zo slecht niet met de Westvlaamse ekonomie'. Steunend op de gegevens van de enquête, uitgevoerd door de GOM in 1995 bij de Westvlaamse industriële ondernemingen, nuanceert de heer N. Vanhove de mediaberichten over de achteruitgang van de ekonomie en illustreerde dit met de volgende cijfers.

Op basis van de reeds vermelde enquête bij 800 bedrijven, waren er:

- 145 (of 18%) met een status quo inzake tewerkstelling;

- 345 (of 43%) bouwden hun personeel af. 128 (of 16%) verminderden hun personeel met meer dan 10%;

- Doch 310 (of 39%) stelden meer personeel tewerk dan vorig jaar. 146 hiervan (of 18%) telden een vermeerdering van meer dan 10%. 70 bedrijven (of bijna 9%) behaalt een groei in tewerkstelling van minimaal 20%.

Het tweede deel van de uiteenzetting van N. Vanhove handelde over de eigenlijke werking van de GOM, beperkt tot 8 punten.

1. Ontvangststructuur van de ondernemingen.

Drie activiteiten zijn hierbij belangrijk: de herziening van de gewestplannen inzake bedrijventerreinen; de doorgangsgebouwen; de bedrijventra. Met betrekking tot de herziening van de gewestplannen, onderstreepte

N. Vanhove de nood aan bedrijventerreinen. De gewestplanwijzigingen zijn ook een ware lijdensweg. Een versoepeling van de procedures ter zake is urgent.

2. Verbetering van de industriële structuur.

De GOM blijft actief in het aantrekken van buitenlandse ondernemingen. De prospectie wordt vooral gericht naar high-tech-sektoren waarvoor reeds aanknopingspunten in West-Vlaanderen aanwezig zijn. Daarnaast worden bedrijfssectoren benaderd zoals telekommunikatie, transport en logistieke systemen, milieu- en medische technologie. Ook de aantrekkelijkheid van West-Vlaanderen voor distributiecentra wordt benadrukt.

3. Bevorderen van het clusterbeleid.

De Vlaamse regering wil de vorming van clusters of samenwerkingsverbanden tussen bedrijven aanmoedigen. Een aantal clusters kregen ondertussen gestalte, waarvan enkele zeer dicht aanleunen bij het Westvlaams bedrijfsleven, zoals de textielmachinecluster, CEPRO en het Vlaams Centrum voor Kunststofverwerking. Twee andere zijn in voorbereiding of in vooronderzoek. De eerste houdt verband met de spraaktechnologie, de tweede met de agro-voedselindustrie.

4. Technologietransfer, technologie-research, toepassingen van researchresultaten, procesverbetering en produktontwikkeling

vervullen een vitale rol in de regionale groei. Om deze reden stimuleert de GOM-West-Vlaanderen sinds meerdere jaren de technologie-transfer naar de KMO's.

5. Ondersteuning van de KMO's.

De KMO's staan centraal in de endogene streekontwikkeling van West-Vlaanderen. Actievelden ter ondersteuning van de KMO's zijn naast technologie-transfer, exportpromotie, toeleverings-akties en adviesverlening aan ondernemingen.

6. Regionale ontwikkeling en milieu.

Via diverse initiatieven begeleidt de GOM-West-Vlaanderen de bedrijven op het vlak van milieu.

7. West-Vlaanderen - Europa.

Ook voor de regio West-Vlaanderen heeft Europa een betekenis. De erkenning van de Westhoek als doelstelling

5b-gebied en de toepassing van enkele communautaire initiatieven op de Westhoek zijn voor deze subregio van grote betekenis. Uiteindelijk werden het sekretariaat en de coördinatie van het 5b-programma en PESCA aan de GOM toevertrouwd. De GOM werkte tevens voort aan het Communautaire EG-programma Interreg en stelde zijn kennis ter beschikking bij de oprichting van bedrijventra te Litvinov in Tsjechië en Kaposvar in Hongarije.

8. Bevorderen van de infrastructuur.

Een belangrijke taak van de GOM-West-Vlaanderen is het behartigen van de infrastructuur in onze provincie. Deze infrastructuurvoorziening, samen met de reeds vermelde bedrijventerreinen, komen aan bod in de voorbereiding van het Structuurplan West-Vlaanderen.

Na de toespraak van de heer N. Vanhove, nam minister E. Van Rompuy het woord. Zijn toespraak handelde over 'Vlaanderen ondernemend land: de noodzaak van een strategisch vernieuwingsbeleid'. De minister startte zijn toespraak met een evolutieschets van de Vlaamse ekonomie. De ekonomische groei van Vlaanderen was in de jaren 60 en 70 en ook een stuk in de jaren 80 te danken aan buitenlandse investeringen. Momenteel scoort Vlaanderen als investeringsregio echter zeer slecht. Redenen hiervoor zijn ondermeer de hoge loonkosten, het tekort aan industrieterreinen, strengere milieu-eisen, een complexe regelgeving en het mobiliteitsprobleem.

Het gevolg van deze evolutie is dat Vlaanderen van een exogene groei moet overschakelen naar een endogene groei, waarbij we moeten kunnen rekenen op onze eigen ondernemingen.

Om dit te realiseren moet de overheid in de eerste plaats zorgen voor een gunstig bedrijfs- en investeringsklimaat. Het tweede grote aandachtspunt is de zorg voor een goede infrastructuur: zowel wegen, spoor en havens als telekommunikatie en bedrijventerreinen. Met betrekking tot het laatste punt onderstreepte de minister het belang van een voldoende aanbod aan industrieterreinen. De minister baseerde zich hierbij op een rapport van de Gewestelijke Ontwikkelings-

maatschappijen. Uit dit rapport blijkt dat het gebrek aan industrieterreinen en de hoge loonkost niet de enige hinderpalen zijn voor de bedrijven. Ook de huidige wetgeving inzake milieu en ruimtelijke ordening is veel te ingewikkeld. Zo duurt het bijna vier jaar om een gewestplan te wijzigen. Naar aanleiding van het hogervermelde rapport van de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappijen weidde de minister uit over het belang van de GOM-werking 'De GOM's hebben op provinciaal vlak een beleidsmatige en een uitvoerende functie'.

Het tweede luik van de toespraak van minister Van Rompuy handelde over 'het strategisch vernieuwingsbeleid'. 'Naast een ondernemingsvriendelijk omgevingsbeleid', stelde de minister, 'wil ik onze economie ook op de toekomst voorbereiden'. Het strategisch vernieuwingsbeleid heeft hierbij een dubbele doelstelling. Enerzijds Vlaanderen voorbereiden op de komst van de informatiemaatschappij. Anderzijds het behoud van het concurrentievermogen van de meer traditionele sectoren. De minister beklemtoonde de noodzaak van het voeren van een inno-

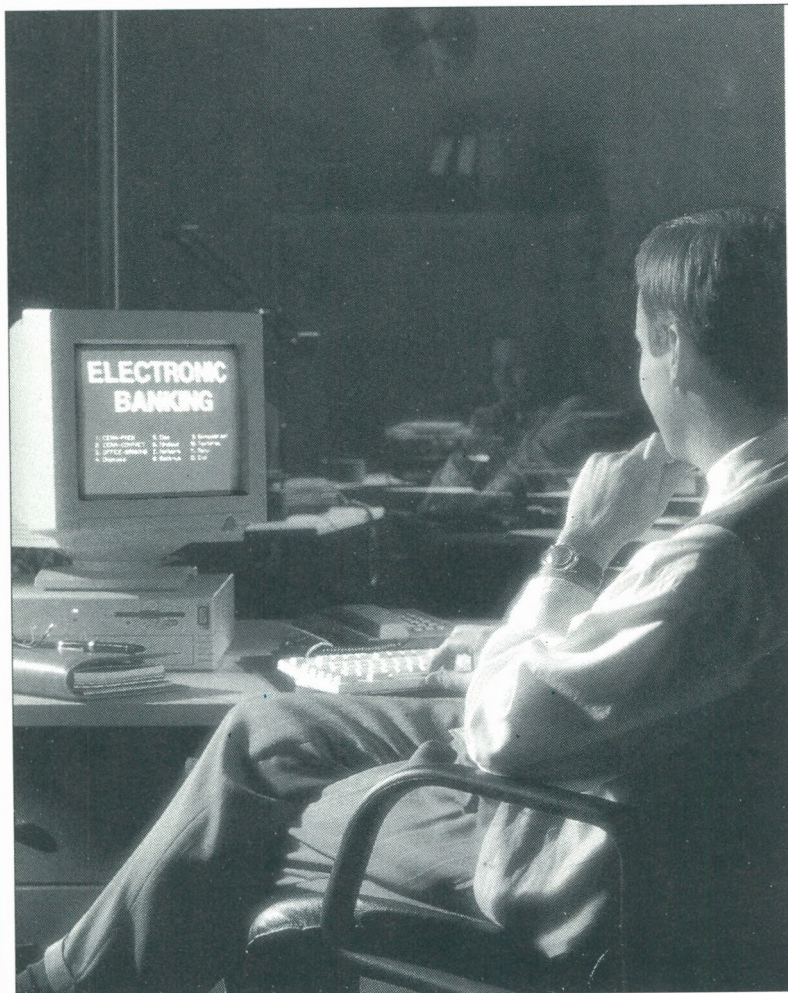
variabele. Bij de technologische vernieuwing gaat de aandacht van de KMO's in hoofdzaak naar een verbetering van de bestaande produkten en produktieprocessen. Weinig nieuwe produkten worden gecreëerd. Het strategisch vernieuwingsbeleid van de minister voorziet in de volgende elementen om het innovatiebeleid van de KMO's te stimuleren:

- het ter beschikking stellen van risicokapitaal op marktconforme basis;
- het ondersteunen van immateriële investeringen zodat produktontwikkeling, produktpromotie, merkontwikkeling en buitenlandse marktontwikkeling worden gestimuleerd;
- het aanmoedigen van nieuw ondernemerschap;
- de samenwerking tussen ondernemingen bevorderen om tot nieuwe produktconcepten te komen over de traditionele grenzen van sectoren heen;
- het aanmoedigen van de technologische ontwikkeling;
- de vorming van huidige en toekomstige werknemers in de nieuwe produktietechnieken, commerciële vaardigheden en management vaardigheden.

De eerste resultaten van het strategisch vernieuwingsbeleid zijn reeds zichtbaar. In de eerste plaats is er de aanpassing van de richtlijnen ter uitvoering van de expansiewetgeving. Een tweede belangrijk wetgevend initiatief is de invoering van een waarborgregeling ten aanzien van participaties en achtergestelde leningen door investeringsmaatschappijen in KMO's.

De slottoespraak van de Algemene Informatievergadering werd gehouden door de heer W. Vens, Bestendig Afgevaardigde en Voorzitter van de GOM-West-Vlaanderen.

In zijn toespraak wijst W. Vens op de nauwe band tussen de Provincie, de GOM, en de Vlaamse regering. De Provincies beschouwen de GOM's als hun instrument voor het economisch beleid in de provincie. Dit werd nog zeer recent onderschreven door de Vereniging van de Vlaamse Provincies. Door de officialisering, het nieuwe dekreet op de GOM's van 1990 en de staatsvorming zijn de Vlaamse GOM's eveneens een instrument voor het economisch en regionaal beleid van de Vlaamse regering. Toch ontkent de Voorzitter niet het belang van

8 uur 's avonds. Even de bankzaken regelen.

ELECTRONIC BANKING. Zo, de dag zit er weeral op. Met al de medewerkers naar huis ligt de zaak er rustig bij. Een geschikt moment om de betalingsadministratie af te handelen. Met de openingsuren van uw bankkantoor hoeft u immers geen rekening te houden. Want bij CERA Bank bankiert u wanneer u wilt : 24 u. op 24, vanachter uw bureau, via uw PC.

Met het softwarepakket CERA-PACK stelt u zelf uw betaal- en inningsopdrachten op. En u analyseert er ook de fluctuaties op uw rekeningen mee. CERA-PACK is onmisbaar bij efficiënt financieel beheer. Met CERA-CONTACT krijgt u bovendien real-time-informatie: het saldo van uw rekeningen, rentevoeten, risico-informatie, enzovoort.

Bankeren wanneer u wilt is dus slechts één voordeel van Electronic Banking. Het betalingsverkeer van uw bedrijf verloopt ook efficiënter, u neemt optimale financiële beslissingen en u beschikt altijd over de meest recente financiële informatie.

DE BANK DIE JE RUIMTE GEEFT.

de streekplatformen. Streekplatformen zijn nuttig om de verzuchtingen te kennen die op het subregionale vlak leven. Wel moet de rol van de streekplatformen op zijn juiste waarde worden geschat. De band met de GOM-West-Vlaanderen blijft noodzakelijk.

Incubatie- en innovatiecentrum op het Researchpark te Kortrijk

De Raad van Bestuur van de GOM-West-Vlaanderen hechtte op 12 maart 1996 haar goedkeuring aan het project incubatie- en innovatiecentrum op het Researchpark te Kortrijk.

Met het oog op de opvang van kleinschalige, hoogtechnologische bedrijfsinitiatieven wordt de inplanting op het Researchpark van een incubatie- en innovatiecentrum met een oppervlakte van 2.000 m² gepland. Aan volgende faciliteiten wordt gedacht:

- kantoor- en labo bedrijfsruimten voor tijdelijke verhuur aan jonge initiatieven die voldoen aan de erkenningscriteria van het Researchpark;
- gemeenschappelijke diensten zoals sekretariaat, vergaderzalen en par-

king zoals in een bedrijventerrein.

Het gebouw zal opgericht worden door een naamloze vennootschap waarbij de GOM-West-Vlaanderen streeft naar een partnerschap tussen de privé- en overheidssector. Bij de bedrijfswereld wordt uitgekeken naar een kapitaalbreng door bedrijven die de opbouw van een sterker innovierend kader in de streek willen ondersteunen. Als kapitaalbreng voor de realisatie van het centrum wordt 60 miljoen BEF voorgesteld.

Na het Vlaams Centrum voor Kunststofverwerking betekent dit tweede project een belangrijke verrijking van de infrastructuur die het Researchpark aanbiedt.

Ambachtelijk doorgangsbouwwerk te Wingene

De Raad van Bestuur van de GOM-West-Vlaanderen hechtte op 12 maart 1996 haar goedkeuring aan het project ambachtelijk bedrijventerrein te Wingene.

Het project beoogt de valorisatie van de leegstaande gebouwen van de

cv Belgomilk te Wingene door de omvorming tot een ambachtelijk doorgangsbouwwerkcomplex.

Samen met de cv Belgomilk zal de GOM-West-Vlaanderen een vennootschap oprichten met als doelstelling de aanpassing en uitbating van een deel van de leegstaande gebouwen als ambachtelijk doorgangsbouwwerk. Dit complex zal zich zowel richten tot startende ambachtelijke bedrijven als tot bedrijven met herlokalisatieproblemen. Het verhuren van de bedrijfsruimten zal beperkt worden in de tijd. Gedurende hun verblijf in het doorgangsbouwwerkcomplex moeten de bedrijven een voldoende basis opbouwen om tot een definitieve vestiging op de nieuwe bedrijventerreinen te kunnen besluiten. De plaatselijke coördinator van het project zal ter beschikking gesteld worden door de gemeente Wingene en bij de financiering van het project zal zowel de Vlaamse regering als het Provinciaal Bestuur aangesproken worden. Door dit nieuw project te Wingene wenst de GOM-West-Vlaanderen de economische ontplooiing van de regio een extra stimulans te geven.

POLYVALENTE bedrijfs- en kantoorruimten te huur Diksmuide - Ieper - Oostende - Poperinge - Veurne

**optimaal gelegen
bedrijfsvriendelijk milieu**

**voor meer inlichtingen,
kontakteer :**

GOM
WEST-VLAANDEREN

Baron Ruzettelaan 33,
8310 Assebroek-Brugge
tel. 050 / 35 81 31
fax 050 / 36 31 86

AGENDA

Vakbeursprogramma van de Vlaamse GOM's

De Vlaamse GOM's voorzien de organisatie van een groepsstand voor KMO's op de volgende internationale vakbeurzen:

Naam en plaats	Data	Onderwerp
Intercool, Düsseldorf	08/09-11/09/96	diepvriesprodukten
Intermeat Düsseldorf	08/09-11/09/96	vleeswaren
Kif Kobe	31/10-09/11/96	investeringsgoederen
Sial Parijs	20/10-24/10/96	voeding
Electronica München	12/11-15/11/96	elektronika
Salon de l'Emballage Parijs	14/11-20/11/96	verpakking
Midest Parijs	02/12-06/12/96	toelevering
Bouwbeurs Utrecht	03/02-08/02/97	bouwmaterialen
Hannover Messe Hannover	14/04-19/04/97	toelevering

Deze lijst is niet limitatief.

De groepsstand van de Vlaamse GOM's bestaat uit volledig uitgeruste stands en heeft als voornaamste voordeel dat heel wat organisatieproblemen in verband met de deelname aan de vakbeurs door de GOM's worden behartigd zodat de deelnemers zich maximaal kunnen concentreren op hun commerciële opdracht.

Verdere informatie: GOM-West-Vlaanderen, Afdeling Bedrijfsontwikkeling. Tel. 050/35.81.31.

Prevent en Protect 96, vakbeurs van produkten en diensten uit de preventiesector, Hallen Kortrijk, 5 tot en met 17 september 1996.
Info: 056/20.40.00.

Transatlantische bedrijvencontacten voor Amerikaanse en Europese bedrijven, Eeuwfeestpaleizen Heizel te Brussel, 27, 28 en 29 mei 1997.
Info: 09/282.30.80
(zie ook rubriek Kort Genoteerd).

Multisektorale zending naar Australië, georganiseerd door de VDBH, 15 tot 24 november 1996.
Info: 02/504.87.11.

Multisektorale zending naar Griekenland, georganiseerd door de VDBH, 20 tot 23 oktober 1996.
Info: 02/504.88.16.

Multisektorale zending naar Saint Etienne en Clermont-Ferrand, georganiseerd door de VDBH, 28 tot en met 31 oktober 1996.
Info: 02/504.88.41.

Groepsstand op de vakbeurs Mebel in Moskou, georganiseerd door de VDBH in samenwerking met Belgofum, 29 oktober tot 2 november 1996.
Info: 02/504.88.99.

Trends in het bedekken van metalen en kunststoffen voor decoratief functionele toepassingen, georganiseerd door het Wetenschappelijk en Technisch Centrum van de metaalverwerkende nijverheid (WTM), Holiday Inn, Hasselt, 26 en 27 september 1996.
Info: 011/26.88.26.

VDBH-Ronde Tafel-Workshop Wegtransport Ruhrgebied, voor Vlaamse en Duitse transportbedrijven, Novotel, Aken, 22 en 23 september 1996.
Info: 02/504.87.11.

Investeringsseminaries in de USA, Korea en Taiwan

In het kader van een investeringsmissie onder leiding van Minister-President L. Van den Brande nam de GOM-West-Vlaanderen begin mei 1996 deel aan konferenties die werden georganiseerd in San Diego (Californië) en Chicago (Illinois). In San Diego werden vooral contacten gelegd in de sector van de biotechnologie en in Chicago in de sector van de automobielen transportsector, met nadruk op de mogelijkheden voor distributiecentra.

Begin juni 1996 werden seminaries georganiseerd in Seoul (Korea) en Taipei (Taiwan) onder de titel: 'Business Opportunities in the heart of Europe'. Dit initiatief was het resultaat van een samenwerking van de GOM-West-Vlaanderen met de federale overheid (de ambassade en konsulaten), de regionale instanties (de Dienst Investeren in Vlaanderen) en de collega's uit Limburg en de Kempen.

Ondanks de moeilijke economische situatie blijft een levendige belangstelling bestaan bij het bedrijfsleven voor marktverruiming naar Europa toe. De

seminaries kenden heel wat succes bij expansieve bedrijven die uitkijken naar een vestiging in de Europese markt. De nieuwe elan in Europa met de muntunie in 1999, de groeiende markt naar Oost-Europa toe en de samenwerkingsmogelijkheden binnen de Europese markt zorgden voor een interessant seminariepubliek. Van deze belangstelling werd uitvoerig gebruik gemaakt om Vlaanderen in zijn diverse aspecten als investeringsgebied, als distributiecentrale en als startplaats voor bedrijfsinitiatieven in Europa te promoten.

AGENDA

Zitdagen Vlaamse economische vertegenwoordigers (2de semester 1996)

Land	Vl. ek. vertgw.	Standplaats	Datum	Kamer van
Singapore	O. Cousy	Singapore	03.09.96	Kortrijk
Australië	H. Cooleman	Sydney	12.09.96	Roeselare
Indonesië	P. Vaernewijck	Jakarta	18.09.96	Roeselare
China	P. Verplancken	Peking	24.09.96	Kortrijk
	T. Van De Vyver (Mevr.)	Shangai		
Hong Kong	B. De Guchteneere	Hong Kong	24.09.96	Kortrijk
Vietnam	S. Dhaene (Mevr.)	Hanoi	03.10.96	Kortrijk
Israël	E. Renson	Tel Aviv	09.10.96	Roeselare
V.A.E.	F. De Maurissens	Dubai	15.10.96	Kortrijk
Saoedi-Arabië	W. Brusselaers	Ryadh	15.10.96	Kortrijk
Nederland	W. Fimmers	Den Haag	24.10.96	Ieper
Noorwegen	J. De Clercq	Oslo	30.10.96	Kortrijk
Ierland	J. Van Linthoudt	Dublin	05.11.96	Brugge
Zweden	J. Billiet	Stockholm	19.11.96	Oostende
V.S.A.	L. Kerkhof	Chicago	21.11.96	Oostende
	G. Meerbergen	New York		
	A. Decraene	Washington		
Duitsland	G. Scharpe	Berlijn	21.11.96	Ieper
	G. De Ruyter	München		
	J. Van De Vondel	Stuttgart		
Frankrijk	E. Roelandt	Parijs	03.12.96	Veurne
	G. Van Belle	Rijsel		
	C. Chantraine	Straatsburg		
Finland	M. Van Der Linden	Helsinki	11.12.96	Roeselare
Denemarken	J. Bruffaerts	Kopenhagen	12.12.96	Brugge

Bedrijven die in deze landen exportproblemen ondervinden of contacten wensen te leggen, doen er goed aan zo spoedig mogelijk een afspraak vast te leggen, zodat de vertegenwoordigers zo mogelijk nog voor hun terugkeer het gesprek kunnen voorbereiden. Deze afspraak kunt U aanvragen bij het provinciaal kantoor van de V.D.B.H. – (Vlaamse Dienst voor de Buitenlandse Handel) – Baron Ruzettelaan 33, 8310 Brugge. Tel. 050/35.81.40; fax 050/35.87.57

Naast het toelichten van aspecten van legale, financiële en kulturele aard in het groeiend Europa werden vooral de unieke mogelijkheden beklemtoond die Vlaanderen als vestigingsplaats in de Europese markt biedt evenals een aantal samenwerkingsmogelijkheden.

Heel wat contacten die uit deze seminars voortvloeiden en die tot nieuwe ontwikkelingen in ons bedrijfspatroon kunnen bijdragen, worden nu opgevolgd door de initiatiefnemers.

Brugge 21

Gezien het groeiende belang van de informatica en de telekommunikatie in de toekomstige samenleving werd in het Noorden van West-Vlaanderen de vzw Brugge 21 opgericht. Brugge 21 moet de regio stimuleren en sensibiliseren voor telematica-toepassingen.

Brugge 21 groepeerde de krachten uit de regio met als stichtende leden : Belgacom Gewest Brugge, Electrabel, GOM-West-Vlaanderen, Kamer van Handel en Nijverheid, MBZ, NCMV, Stad Brugge en VKW.

Als coördinerend platform biedt Brugge 21 tevens een organisatorisch kader voor het gezamenlijk ontwikkelen en aanbieden van multimedia diensten. Brugge 21 wil daarnaast ook een forum voor overleg zijn voor bedrijven en instellingen die raakvlakken hebben met telematica. Projecten kunnen hierbij ontwikkeld worden.

Het startproject van Brugge 21 is de 'Digitale Regio Brugge'. De bedoeling is om door middel van een regionale index de verschillende Internet initiatieven uit de Regio op een coherente manier te koppelen en te promoten. Het project kent zijn ontstaan door het feit van de ongestructureerdheid en de wildgroei van informatieverstrekters (al of niet bonafide) op Internet. De regionale index zal deze informatiebronnen op een gestructureerde manier met elkaar verbinden.

De regionale index zal vier invalshoeken hebben : als burger, als shopper, als toerist en als zakenman. De beschikbare informatie zal dan nogmaals worden opgedeeld in informatie op regionaal niveau en informatie op gemeentelijk niveau.

In eerste instantie zal de Digitale Regio enkel via het Internet toegankelijk zijn, maar in een tweede fase is het de bedoeling de informatie ter beschikking te stellen via andere kanalen als telefoon, televisie en infozuilen.

Brugge 21 wil in de toekomst nog meer projecten lanceren in de volgende strategische domeinen : Telewerken, teleshopping, tele-gezondheidszorg, tele-onderwijs, toerisme, transport, bedrijfsnetwerken, overheidsdiensten en elektronische media.

Brugge 21 is een open forum waar alle bedrijven en overheidsinstellingen maar ook privé personen lid van kunnen worden. De financiering bestaat uit ledenbijdragen en eventuele subsidies. Stichtende leden betalen 15.000 fr. per jaar, bedrijven of overheden 10.000 fr. per jaar en individuele leden 5.000 fr. per jaar.

Brugge 21 is gevestigd in de lokalen van de GOM-West-Vlaanderen te Assebroek. Alhoewel gestart vanuit Brugge staat de vereniging open voor het arrondissement Brugge en de kust. Tevens wordt nauw samengewerkt met Open Net die gelijkaardige doelstellingen nastreeft in het zuiden van West-Vlaanderen. Brugge 21 streeft eveneens naar optimale synergie met het streekplatform, aangezien telega-

---

Het WES biedt een brede waaier van begeleiding aan op volgende terreinen:

---

1. Bedrijfsinterne milieuzorg:

- ➔ Bedrijfsmilieu-analyse op maat van uw bedrijf:
  - ☞ Milieu-impakt;
  - ☞ Milieukosten;
  - ☞ Milieu-administratie;
  - ☞ Milieubeleid;
- ➔ Milieuzorgsysteem: ISO 14001, EMAS-registratie en BS 7750;
- ➔ Emissiepreventie (procesgeïntegreerde saneringsstudie);
- ➔ Opsporen en evalueren van milieuvriendelijke produktietechnieken (BATNEEC);
- ➔ Controle produktverliezen via emissies (vast afval en afvalwater);
- ➔ Opleidingsprogramma's intern en extern.

2. Dekreet bedrijfsinterne milieuzorg:

- ➔ Uitvoeren van milieu-audit;
- ➔ Opstellen van een milieujaarverslag.

3. Vergunningen:

- ➔ Milieuvergunning;
- ➔ Vergunning voor winning van grondwater;
- ➔ Vergunning voor kaptatie van oppervlaktewater.

4. Relevante milieuwetgeving:

- ➔ Meldingsplicht afvalstoffen en emissiejaarverslag;
- ➔ Briefing naar aangesloten bedrijven op kontraktuele basis.

5. Afvalwaterbehandeling:

- ➔ Dimensionering afvalwaterzuiveringsstation;
- ➔ Optimalisatie en rendementsbepaling afvalwaterzuiveringsstation;
- ➔ Kosten/baten-analyse van het afvalwaterzuiveringsstation;
- ➔ Evaluatie offertes afvalwaterzuiveringsstation;
- ➔ Financiële impact milieuheffing;
- ➔ Slib als additionele bemester in de landbouw;
- ➔ Begeleiding klaarmeester (bedrijfsgericht).

6. Milieu-effektenrapportering (MER):

- ➔ Erkende MER-deskundigen in alle disciplines vereist volgens het MER-Besluit.

Voor meer informatie kunt U zich richten tot:

WES Milieuonderzoek en -Advies,
Baron Ruzettelaan 33,
8310 Assebroek-Brugge

050/35.84.42

050/36.31.86

vragen naar ir. Johan Lammerant of ir. Frank Lagaisse

tica nauw verbonden is met de diverse socio-ekonomische sectoren.

Westvlaamse Interkommunales in 1995

Op 24 mei jongstleden had de jaarvergadering plaats van de Westvlaamse interkommunales WITAB, WIER en WIH.

Bij de *Westvlaamse Interkommunale voor Technisch Advies en Bijstand voor Ruimtelijke Ordening (WITAB)* zijn 52 Westvlaamse steden en gemeenten aangesloten. Het werkingsgebied omvat de arrondissementen Brugge, Diksmuide, Ieper, Oostende, Roeselare, Tielt, Veurne en de stad Menen in het arrondissement Kortrijk.

WITAB behaalde in 1995 een omzet van meer dan 41 miljoen BEF waarvan 28,2 miljoen BEF gerealiseerd werd door de Dienst Ruimtelijke Planning en 8,3 miljoen BEF door de Milieudienst. De dienst 'gemeenschapsvoorzieningen' realiseerde 2,7 miljoen BEF en diverse activiteiten brachten het saldo van 1,9 miljoen BEF op. De Dienst Ruimtelijke Planning en de Milieudienst zijn de twee grote pijlers van de WITAB.

Het activiteitenpakket van de Dienst Ruimtelijke Ordening was in 1995 zeer divers. Naast het opmaken van ordeningsplannen (100 BPA's, 12 verkavelings- en 5 onteigeningsplannen), was er de toename van bijzondere studie-opdrachten zoals de Gemeentelijke Ruimtelijke Struk-

tuurplannen, Algemene Plannen van Aanleg en diverse sektorstudies. Specifiek te vermelden is ook het werk voor de stads- en dorpskernvernieuwing.

De Intergemeentelijke Milieudienst van de WITAB was in 1995 bijzonder actief in de advisering van de gemeenten - vennoten inzake de Vlaremdossiers. In totaal werden 145 milieuvergunningsdossiers, klasse 2, geadviseerd. Er werden 21 gemeentelijke natuurontwikkelingsplannen (GNOP's) uitgewerkt en 12 gemeentelijke milieu-inventarissen voorbereid. Een bijzondere opdracht is de inventarisatie van de potentieel verontreinigde sites, in opdracht van het provinciebestuur en OVAM. In een eerste fase werden reeds 260 verontreinigde sites vastgelegd.

De *Westvlaamse Interkommunale voor Economische Expansie en Rekonversie (WIER)* verkocht het voorbije jaar 71 ha industriegrond. Beschikbare grond voor de aanleg van industrieterreinen blijft echter schaars. De WIER blijft dan ook, in samenwerking met de GOM - West-Vlaanderen ijveren voor gewestplanwijziging om de nodige bedrijventerreinen beschikbaar te stellen.

Naast de realisatie van bedrijventerreinen, ging de aandacht van de WIER in 1995 naar speciale projectontwikkeling.

Op het vlak van de bedrijfssanering werd het concept uitgewerkt voor de sanering van het leegstaand bedrijfspand van Belgomilk te Wingene. Het bestaande gebouw zal gedeeltelijk

door de WIER worden aangekocht en gesaneerd tot nieuwe bedrijfskavels. Een gedeelte van de gebouwen wordt door de GOM-West-Vlaanderen omgevormd tot doorgangsbouwwerk voor startende ambachtelijke bedrijven.

In Ieper werd gestart met een bedrijventerrein voor de inplanting van gespecialiseerde bedrijven in spraaktechnologie (Flanders Language Valley). Hiervoor werd een zone van 25 ha voorbestemd. In Oostende had de realisatie plaats van de eerste fase van het bedrijventerrein luchthaven (25 ha) en in Sijsele werd een haalbaarheidsstudie uitgevoerd inzake rekonversie van een gedeelte van de militaire kazerne naar een ambachtelijk bedrijventerrein.

De hoofdactiviteit van de *Westvlaamse Interkommunale voor Huisvestingsbeleid (WIH)* is het beschikbaar stellen van sociale bouwkavels. In 1995 werden echter nieuwe aksenten gelegd zoals stads- en dorpskernvernieuwingen en bejaardenhuisvesting. Zo werd de bouw van 10 sociale appartementen in het herwaardingsgebied St.-Pieters-kwartier voltooid. De eerste 6 bejaardenwoningen in Langemark-Poelkapelle werden afgewerkt; ook te Pittem en te Hooglede-Gits werd gestart met de bouwwerken.

In 1995 kocht de WIH 20 ha grond voor de uitvoering van 7 projecten. Aan infrastructuurwerken werd voor 126 miljoen BEF gependend naast 53 miljoen BEF voor bouwactiviteiten. Er werden 300 kavels verkocht verspreid over 28 projecten.

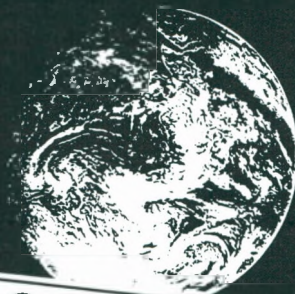
ZEEBRUGGE: THE PLACE TO BE FOR BUSINESS

Investeer nu in de toekomst. De Transportzone Zeebrugge biedt ruimte (gronden) en burelen voor alle Haven- en Transportgebonden bedrijven.

Voor inlichtingen en begeleiding bel nu
NV TRANSPORTZONE op het nummer 050 / 54.76.47
(internationaal /3250.547.647)

TRANSPORTZONE ZEEBRUGGE NV

**AN OFFICE WITH A
WORLDWIDE VIEW!**

TECHNOLOGIETRANSFER

Hierna volgen een aantal opportuniteiten die de TIV uit een internationaal aanbod weerhouden heeft en die potentieel interessant kunnen zijn voor Vlaamse bedrijven.

De TIV is de Gemeenschappelijke Technologische Innovatiecel van de Vlaamse GOM's

Indien één of meerdere van deze voorstellen U interesseren, dan kan U vrijblijvend bijkomende informatie bekomen via de GOM-West-Vlaanderen, of rechtstreeks bij de TIV.

De GOM-West-Vlaanderen en de TIV zijn eveneens graag bereid meer inlichtingen te verschaffen over de hulp die wordt geboden voor het oplossen van uw concrete problemen inzake innovatie of technologie-overdracht.

Info:

GOM, K. Astaes, 050/35.81.31.

TIV, A. Kemps, 02/219.56.10.

Bureaustoel (TT-1567-BT)

Een Engels instituut heeft een stoel ontwikkeld voor kantoor en industrie. De stoel zorgt voor een optimale zitsteun tot op een bijna-staan hoogte. De aanpassing gebeurt manueel of automatisch. De vorm van het zitvlak zorgt voor een gelijkvormige verdeling van de druk voor de verschillende zithoogten. Een uitgebreide reeks testen heeft plaatsgevonden op verschillende prototypes. Het instituut zoekt een bedrijf voor commercializatie van de stoel op de kantoor- en industrie-markt.

Ontwikkelingsgraad:
prototype getest en gepatenteerd.

Voorstel:
productielicentie.

Verstelbaar verpleegbed (TT-1569-MB)

In Groot-Brittannië werd een verpleegbed ontwikkeld dat een eenvoudige verstelling toelaat. Een tegengewicht-systeem dat gebruik maakt van het gewicht van de patiënt zorgt voor een moeiteloze verstelling zonder hulp-

aandrijving. Zowel de hulpverlener, als de patiënt vanuit het bed kunnen de positie regelen. Het bed is geschikt voor ziekenhuizen, rusthuizen, thuisverpleging en als dagdagelijks bed. De aanbieder staat open voor verschillende samenwerkingsvoorstellen.

Ontwikkelingsgraad:
commerciël beschikbaar.

Voorstel:
te bespreken.

Beeldherkenning in echte tijd (TT-1577-OE)

Deze firma ontwikkelde zowel de hard- als de software om voorwerpen zeer snel, en in kleur, te kunnen herkennen. De gebruikte algorithmes worden per toepassing voor de snelste verwerking geoptimaliseerd. De interface bestaat uit een leesstrip (CCD) en een digitale signaalverwerker (DSP) die parallelprocessing toelaat. Een bestaande toepassing is het herkennen van bankbiljetten. Er worden 21 verschillende bankbiljetten uit 12 landen herkend. Deze kunnen op alle mogelijke manieren ingegeven worden, het resultaat zijnde valse of echte (met waarde) is na acht seconden bekend.

Het systeem wordt aan OEM's geleverd. Momenteel zijn er reeds 1.500 stuks geïnstalleerd.

Een haalbaarheidsstudie voor de voedingsindustrie (koekjes), evenals voor muntstukken, werd reeds uitgevoerd.

Ontwikkelingsgraad:
commerciële beschikbaar.

Voorstel:
een partner zoeken voor de bestaande en nieuwe toepassingen.

Afvalvrije betoncentrale (TT-1578-B)

In Oostenrijk werd een nieuwe vorm van afvalwaterbehandeling voor betoncentrales ontwikkeld. Het afvalwater dat ontstaat door reiniging en spoeling wordt na conditionering volledig terug hergebruikt in de productie van beton, tesamen met de vaste

materie die uit het spoelwater werd herwonnen. De technologie berust op een computersysteem met volautomatische pH-detektie en neutralizatiesturing. Een dergelijke uitgeruste betoncentrale behoeft geen riolering of slibopslag, bespaart tot 40 % tapwater, vergt geen extra mankracht en werkt met een verbruikskost van 1,5 BEF per m³.

Ontwikkelingsgraad:
piloot-installatie.

Voorstel:
licentie.

Zwerfwagen ombouwkit (TT-1579-T)

Een Zweedse onderneming ontwikkelde een conversiekit om de Volkswagen Caravelle en Transporter modellen om te bouwen tot een zwerfwagen. Het concept werd in serie geproduceerd en de productie licentierechten worden aangeboden. De ingenieuze ombouw wordt volledig in hout en RVS-staal uitgevoerd. In minder dan 24 uur kan de inbouw plaatsvinden, met inbegrip van zetels, bedden, tafel, fornuis, koelkast en aparte hoek voor douche en toilet. Nadien kan de mobile-home in minder dan 10 minuten weer omgebouwd worden tot grote laadruimte. De Zweedse verkoopprijzen voor de ombouwkit zijn zeer redelijk. Voor productie en/of distributie zijn alle noodzakelijke ondersteunende documenten en programma's beschikbaar.

Ontwikkelingsgraad:
commerciële beschikbaar.

Voorstel:
productielicentie.

Beschermende omhulsels voor medische instrumenten (TT-1580-MA)

Een Amerikaanse firma produceert diverse 'disposable covers' (beschermende omhulsels) uit latexrubber, PE en het gedeponeerde product CIV-flex.

TECHNOLOGIETRANSFER

Deze covers kunnen zowel steriel als niet-steriel geleverd worden. De toepassing betreft het afschermen van allerlei sensors en medische instrumenten die onder meer bij diagnostische en operatieve ingrepen gebruikt worden. Daarnaast distribueert deze firma ook hulpmaterialen voor ultrasoon onderzoek zoals ontsmettingsmiddelen en gels.

Een derde activiteit betreft de productie van disposable en herbruikbare naaldgeleiders voor biopsienaalden.

Ontwikkelingsgraad:

commercieel beschikbaar in het buitenland.

Voorstel:

deze firma zoekt in Europa distributeurs per land.

Cardiovasculaire simulator (TT-1581-MF)

Een onderzoeksproject in verband met het ontwikkelen van een kunstmatig hart, resulteerde ondermeer in dit simulatietoestel van cardiovasculaire functies.

Het gebruik van dit apparaat zal het aantal proefnemingen op dieren gevoelig doen dalen. Maar ook voor simulaties van hydraulische systemen kan het apparaat ingezet worden.

De cardiovasculaire simulator bestaat uit twee belangrijke componenten: een softwaregedeelte, dat de toestand van het virtuele systeem (het gesimuleerde cardiovasculaire gedeelte) voortdurend herberekend, rekening houdende met de gemeten druk en andere invloeden, evenals de vorige toestand van het systeem.

Een interfacegedeelte, dat gekoppeld is aan de buitenwereld, zijnde bijvoorbeeld een prothese, een hydraulisch circuit of een orgaan. Er wordt een druk en een debiet opgewekt als zou het om een echt systeem gaan. Tegelijkertijd wordt de momentele toestand van diverse parameters aan het reken-gedeelte doorgegeven. Een proefopstelling kan uit meerdere interfacegedeeltes opgebouwd zijn. De precisie, snelheid en herhalingsnauwkeurigheid van deze simulator ma-

ken hem geschikt voor belangrijke tijds- en kostenbesparingen bij O&O-afdelingen en in de kwaliteitscontrole.

Ontwikkelingsgraad:

prototype.

Voorstel:

samenwerking met een partner om het toestel marktrijp te maken.

Werkplatformen voor de onderkant van bruggen (TT-1582-B)

Een Amerikaanse firma zoekt een Belgische distributeur voor haar mobiele werkplatformen voor het onderhoud van de onderkant van bruggen. Het systeem is geïnstalleerd op een aanhangwagen en ontvouwt zich automatisch vanop de brug. Deze oplossing is uitermate geschikt als de onderkant van de brug moeilijk bereikbaar is vanaf de grond. Het systeem voldoet aan de Amerikaanse OSHA veiligheidsnormen.

Ontwikkelingsgraad:

commercieel beschikbaar.

Voorstel:

distributielicentie.

Lekdetektie (TT-1583-MF)

Een Amerikaanse firma zoekt een Belgische verdeler voor haar lekdetektietoestellen en andere testapparatuur. Het gepatenteerde lekdetektietoestel telt de luchtbelletjes die bij onderdompeling in water uit het te onderzoeken vat of stuk ontsnappen. De luchtbelletjes worden langs kanalen naar de eenheid gevoerd.

Ontwikkelingsgraad:

commercieel beschikbaar.

Voorstel:

distributielicentie.

Ingebouwde tankwagenreiniging (TT-1585-T)

Een Spaanse transportonderneming met specialisatie in tanktransport van chemicaliën ontwikkelde een systeem om de tankreiniging uit te voeren zon-

der manuele tussenkomst en zonder zich naar een gespecialiseerde firma te begeven. Hierdoor worden veel kosten en tijd bespaard. Doordat de reiniging in de gesloten tank gebeurt, kan men de beste reinigingsmiddelen gebruiken zonder dat er gasemissies optreden. Na de reinigingscyclus (+/- 20 minuten) kan de tank opnieuw met een vracht geladen worden. De onderneming ontwikkelde tevens een recycleer eenheid om het reinigingsmiddel (meestal op solventbasis) te recycleren. Hierdoor wordt het reinigingsmiddel herbruikbaar. Belangrijker is echter het feit dat het te storten residu in grote mate gekoncentreerd is.

Het reinigingssysteem bestaat uit een vat van ongeveer 300 liter dat in de grote citerne kan ingebouwd worden. Verder worden via hoge-druk-sproei-systemen de wanden van de citerne en de leidingen schoon gespoten. Het geheel wordt in recirkulatie gebracht door pompen.

Na de reinigingscyclus wordt het reinigingsmiddel tesamen met het residu bewaard in het 300 liter vat dat nadien kan afgetapt worden in de recycleer eenheid.

De aanbiedende onderneming heeft zich bij de ontwikkeling vooral toegelegd op de reiniging van 'moeilijke' vrachten waaronder o.a. harsen, drukinkten, verven, latex, olien en vetten.

Ontwikkelingsgraad:

prototype stadium.

Voorstel:

produktielicentie; know-how transfer.

Bekaert in 1995

Bekaert heeft in 1995 een gekonsolideerde winst geboekt van 3,2 miljard BEF, een stijging met 10% in vergelijking met de koerante winst in 1994.

De gekonsolideerde winst in 1994 bedroeg 6,6 miljard BEF. Deze winstcijfers bevatten echter een meerwaarde van 3,7 miljard BEF op de verkoop van 12,1 miljoen Bridgestone-aandelen.

De stijging van de winst in 1995 is voornamelijk toe te schrijven aan de sterke bezetting van Staalkoord, aan lagere financiële kosten en aan een hogere bijdrage in de winst door de deelnemingen.

De gekonsolideerde omzet in 1995 bedroeg 60,7 miljard BEF, een stijging met 2,2% ten opzichte van 1994. Het volume steeg met 1,8%. De omzet van 1995 werd met 6,6% gedrukt door waardeverminderingen van vreemde valuta ten opzichte van de sterke BEF. De omzet van draad en draadprodukten steeg met 1% terwijl het volume daalde met 1,25%. De omzet van staalkoord steeg met 4,4% bij een stijgend volume van 11,3%.

De totale investeringen bedroegen 7 miljard BEF in 1995 ten opzichte van 5,9 miljard BEF in 1994.

Bij de voorstelling van de resultaten benadrukte de voorzitter van de Raad van Bestuur:

- dat de stijging van de koerante winst onvoldoende de vooruitgang van de groep op het operationele vlak weergeeft door de sterkte van de BEF;

- dat de betere resultaten voornamelijk te wijten zijn aan de interne inspanningen om de kosten te verlagen, de kwaliteit en de service te verbeteren en daardoor een hoger marktaandeel te verwerven;

- dat de kernactiviteiten van Bekaert in 1995 strategisch versterkt zijn door nieuwe vestigingen in snelgroeiende markten;

- dat de nieuwe activiteiten (onder meer dunne metaalvezels) hun sterke groei hebben verdergezet. De vooruitzichten blijven gunstig en de beslissing werd genomen een nieuwe vestiging te bouwen in de Verenigde Staten;

- dat in 1995 sterk werd gewerkt aan Integraal Kwaliteitsmanagement.

Voor 1996 blijft Bekaert voorzichtig optimistisch. Maar indien de ekono-

mische toestand in Europa even zwak blijft als bij de aanvang van 1996 dan zal het ook moeilijk zijn voor het verdere verloop van het jaar een verdere stijging van de koerante winst te realiseren.

Het totaal aantal medewerkers van de Groep Bekaert inclusief de deelnemingen, bedroeg 17.677 op het einde van 1995 tegenover 16.762 op het einde van 1994. In West-Vlaanderen stelt Bekaert 2.500 arbeiders en 1.050 bedienden tewerk.

Barco in 1995

De Barco groep heeft het boekjaar 1995 afgesloten met een groepsomzet van 15,1 miljard BEF en een netto koerant resultaat van 2,1 miljard BEF. De omzetstijging bedroeg 29,7% ten opzichte van 1994.

Voor 1996 voorziet Barco in haar activiteitsdomeinen een lichte groei in Europa, een verdere groei in Azië en in Zuid-Amerika. Alleen in de Verenigde Staten wordt rekening gehouden met een groeivertraging. Barco Automation kende een omzetstijging van 61,3%. Dit is vooral te danken aan de overname in november 1994 van Loepfe. Barco Communication Systems was vooral succesvol met de Cable en Satellite afdeling die een omzetstijging van 23% boekte. Binnen de visualisatiedivisie, die een omzetstijging realiseerde van 31,6%, zijn vooral de projektoren en de medische displays sterke stijgers. De afdeling Projection Systems kende zelfs een aangroei van 45%. Barco Graphics bestendigde de aangekondigde doorbraak met een groei van 15,4%.

Barco blijft nog steeds 10% van haar omzet besteden aan onderzoek en ontwikkeling. In Azië steeg het zakencijfer van de Barco-groep met 35%, in Amerika met 27,5% en in Europa met 29,2%.

In 1995 evolueerde het aantal medewerkers bij Barco van 2.473 naar 2.992. Eind 1995 betekende dit 2.170 medewerkers in België en 814 in het buitenland. Dit leidde tot 280 nieuwe banen in België, waarvan 90 voor ingenieurs en bedienden en 190 voor arbeiders.

Krediet aan de Nijverheid start KMO-cel

Krediet aan de Nijverheid is sinds april gestart met een nieuw projekt voor de KMO's. Het projekt dat loopt onder de naam 'KMO-cel' richt zich specifiek op de regio Kortrijk-Tielt-Roeselare.

Het Krediet aan de Nijverheid is sinds eind 1995 een volle dochteronderneming van de ASLK-bank geworden. Zelf is de ASLK-Bank samen met ASLK-Verzekeringen sinds 1992 een onderdeel van het Fortis-concern dat einde 1990 ontstond uit de bundeling der krachten van de Belgische verzekeraar AG en de Nederlandse verzekeraar AMEV. Het Krediet aan de Nijverheid is vooral bekend voor het verlenen van kredieten aan grote en middelgrote ondernemingen. Tevens telden zowel het Krediet aan de Nijverheid als de ASLK-bank, via hun respectievelijke kantoornetten, reeds heel wat klanten bij de zelfstandigen, de vrije beroepen en de kleine ondernemingen. Op het vlak van de KMO scoorden echter zowel de ASLK-Bank als het Krediet aan de Nijverheid, om tal van redenen, zwak. Daarom werd besloten om speciale KMO-cellen op te richten die de ondernemingen uit dit marktsegment actief zouden benaderen.

De KMO-cel zal dus haar prospectie-inspanningen richten op KMO's met een omzet tussen 50 en 150 miljoen fr. De ondernemingen uit deze doelgroep zullen bij de KMO-cel terecht kunnen voor een zeer uitgebreid produkten- en dienstenpakket. Konkreet betekent dit dat het traditioneel investeringskrediet gekoppeld wordt aan kortlopende kredietlijnen en financiële dienstverlening. Ook zal de KMO-cel via 'cross-selling' andere financiële produkten aanbieden (ondermeer verzekeringen). Vermeldenswaard is dat de KMO-cel plaatselijk over kredieten tot 15 miljoen per jaar en per onderneming kan beslissen.

Een eerste gespecialiseerde KMO-cel is sedert begin april van start gegaan vanuit de bedrijventel te Roeselare, met als aktierrein de arrondissementen Roeselare-Tielt en Kortrijk. Een tweede KMO-projekt wordt na de zomer opgestart in het Luikse. Wellicht wordt voor het einde van het jaar nog een derde projekt opgestart op een nog nader te bepalen plaats.

Belangstelling voor GOM-stand op Mideest 96

De groepsstand voor KMO's die de Vlaamse GOM's op de eerstvolgende Mideest van 2 tot en met 6 december aanstaande te Parijs zullen organiseren kent een grote belangstelling. Als één van de grote toeleveringsvakbeurzen in Europa en als toegangspoort tot de Franse toeleveringsmarkt is Mideest voor de dynamische bedrijven uit de sektor inderdaad bijzonder aan te raden. De groeiende belangstelling van de Vlaamse KMO's voor Mideest is echter ook het gevolg van de steeds grotere impact van deze vakbeurs op de toeleveringswereld (in 1995 2.048 exposanten en 44.912 bezoekers).

Redenen genoeg dus voor de Vlaamse toeleveringsbedrijven om deel te nemen. De Vlaamse GOM's bieden deze bedrijven een kant-en-klaar formule aan waarbij zij instaan voor de volledige praktische organisatie van de stand aangevuld met een uitgebreide dienstverlening tijdens de beurs. Voor meer informatie over deze stand kan men steeds terecht bij de heer L. Vermandere, GOM-West-Vlaanderen, tel. 050/35.81.31, fax 050/36.31.86.

De GOM-West-Vlaanderen pleegt overleg met de Westvlaamse parlementairen

Op maandag 18 maart 1996 organiseerde de GOM-West-Vlaanderen een overlegvergadering met alle Westvlaamse parlementairen, leden van de Bestendige Deputatie en het Directiecomitee van de GOM-West-Vlaanderen. Het is de derde maal dat de GOM-West-Vlaanderen een dergelijke bijeenkomst organiseert. Er werd van gedachten gewisseld over een aantal economische topics onder de titel 'Geven wij nog ruimte aan onze bedrijven?'

Er werden drie topics toegelicht. Een eerste punt betrof de lange procedures om gewestplannen te wijzigen en het blijvend tekort aan bedrijventerreinen in de provincie West-Vlaanderen. Een tweede punt had betrekking op stedenbouwkundige problemen die bedrijven ondervinden bij uitbreiding. Een derde punt betrof de moeilijkheden van ondernemingen inzake vergunningsprocedures voor diverse milieu-aspekten. Deze drie

topics werden geïllustreerd met zeer concrete voorbeelden uit de provincie West-Vlaanderen.

De Westvlaamse parlementairen en meer bepaald de leden van het Vlaamse parlement werden aangezet initiatieven te nemen teneinde een bedrijfsvriendelijke en efficiëntere reglementering tot stand te brengen.

Leiedal stelt beleidsplan 1996-2001 voor

Op de jaarvergadering van Leiedal, die plaats had op 28 mei 1996, werd een overzicht gegeven van de activiteiten van de interkommunale in het voorbije jaar. Tevens werd het beleidsplan 1996-2001 voorgesteld.

Dienstverlening aan de gemeenten, enerzijds onder de vorm van contractuele opdrachten en anderzijds als adviseur was ook in 1995 de primaire opdracht van Leiedal. De 2 G's, GAPAK en GNOP kregen hierbij een groot aandeel van de aandacht en de inzet.

In 1995 werd de globale visievorming, als basis voor het Gemeenschappelijk Algemeen Plan van Aanleg (GAPAK), afgewerkt. Het Eindrapport Ruimtelijke Visie werd aan de gemeentebesturen en aan alle geïnteresseerde belangengroepen ter bespreking en ter discussie voorgelegd. Aanpak en inhoud werden tevens getoetst aan de Structuurplanningsontwerpen waaraan momenteel op Vlaams en op provinciaal niveau wordt gewerkt.

Naast het GAPAK ging de aandacht naar de 11 GNOP-opdrachten die tegen het einde van dit jaar moeten afgewerkt zijn.

Leiedal werkte in 1995 ook mee aan een aantal projecten en ontwikkelingsconcepten. Inzake verkeer en mobiliteit zijn te vermelden: de spoorverbindingen Kortrijk-Lille, de Leieverbreding, de opvolging van de wegenprogrammatie en de promotie van het concept 'grensoverschrijdende transport en logistieke regio'. Leiedal participeerde in de realisatie van een doorganggebouw bij het Bedrijventercentrum te Wevelgem en in de uitbouw van Hoog-Kortrijk. Het samenwerkingsverband Welzijnsconsortium gaf de impulsen tot de oprichting van een kringloopcentrum.

Een dossier werd uitgewerkt voor de realisatie van een demonstratiecentrum voor telecommunicatie. Het

opzetten van grensoverschrijdende samenwerkingsprojecten werd in 1995 bemoeilijkt door het uitblijven van Interreg II.

De grondgebonden projecten vormen een ander belangrijk luik van de Leiedal-activiteiten. In 1995 verkocht Leiedal een kleine 12 ha aan 18 bedrijven, op één na allemaal nieuwe vestigingen van KMO. De helft ervan situeert zich op de pas uitgeruste zone Deerlijkstraat te Vichte. Er wordt werk gemaakt van de realisatie van drie gebieden op Hoog-Kortrijk. Het volzette Kennedypark wordt oostwaarts uitgebreid. Alles is klaar om het vorig jaar erkende researchpark naast de KULAK aan te leggen. Tenslotte zijn de plannen klaar voor een nieuwsoortig, zogenaamd hoogwaardig bedrijventerrein van ongeveer 30 ha, nabij de E17-africht Kortrijk-Oost.

Inzake huisvestigingsprojecten werden het voorbije jaar 52 bouwkvavels verkocht.

Op de jaarvergadering van Leiedal werd ook het beleidsplan 1996-2001 voorgesteld. Het Plan stelt voor om in de eerstvolgende jaren, naast de blijvende zorg voor de sociaal-economische ontwikkeling, de ruimtelijke ordening en het leefmilieu, extra aandacht te besteden aan ontwikkelingen, inzake telematica en telecommunicatie, mobiliteit en verkeersinfrastructuur, toerisme en recreatie, gransoverschrijdende Europese integratie. Aan de aangesloten gemeenten werd hiervoor een verhoging van de jaarlijkse bijdrage gevraagd.

WVEM in 1995

Na de herschikkingsoperaties bedient de WVEM nog 15 gemeenten voor elektriciteit, aardgas en kabeltelevisie.

De gemeenten Heuvelland, Mesen en Comines (deelgemeenten Houthem en Clef d'Hollande) traden bij de uitwisseling uit. De centrumgemeente Kortemark is vanaf 1 juli 1995 toegetreden voor de verdeling van elektriciteit en kabeltelevisie. De centrumgemeente Koekelare, voorheen bediend door de eigen elektriciteitsregie, is vanaf 1 juli 1996 toegetreden tot de WVEM.

Voor 1995 behaalde de WVEM zeer goede bedrijfsresultaten. De omzet steeg van 4,9 miljard BEF in 1994 naar 5,3 miljard BEF (een stijging van

2,5%). De winst steeg van 858 miljoen BEF naar 979 miljoen BEF waarvan 575 miljoen BEF wordt uitgekeerd aan de aandeelhouders, de gemeenten en de provincie West-Vlaanderen.

In 1995 investeerde de WVEM in totaal 520 miljoen BEF waarvan 325 miljoen in de activiteit elektriciteit voor de uitbreiding en versterking van de technische installaties, 45 miljoen BEF in de kabeltelevisie en 150 miljoen BEF in het aardgas.

Voor de elektriciteit werd het voorbije jaar 120 miljoen BEF geïnvesteerd in het verbeteren en het ondergronds brengen van de hoogspanningsvoedingslijnen.

Voor de kabeltelevisie werden in 1995 de glasvezelverbindingen tussen Rosksem en Middelkerke en tussen Gits en St.-Eloois-Winkel voltooid. Hiermee zijn nu alle antennestations van de WVEM met glasvezel verbonden.

De interkommunale heeft zich de laatste jaren ook sterk geprofileerd als een gangmaker voor het Rationeel Energiegebruik (REG) en voor WKK. In 1995 werden twee nieuwe WKK-installaties in dienst genomen (OCMW Harelbeke en Middelkerke). In totaal werden door de WVEM 6 WKK-projecten opgestart. Twee nieuwe projecten, in bouwfase, zijn het Brouwershof te Gistel en de Bloemmolens te Diksmuide. Vanaf 1996 is de WVEM ook gestart met WKK op kleine schaal bij individuele klanten.

Naast de bedrijfsresultaten van 1995 werden de statutenwijziging en de nieuwe verbintenissen tegenover de gemeenten voorgesteld. De WVEM heeft van de gemeenten en de provincie een nieuw mandaat gekregen tot 2023.

In het nieuw samenwerkingsverband met de gemeenten komen een hele reeks nieuwe opties naar voor. Vooreerst wordt het kapitaal van de gemeenten en de provincie verhoogd van 360 miljoen BEF naar 1.300 miljoen BEF door de inkorporatie van reserves in het kapitaal. Op dit nieuwe kapitaal wordt 7% eerste dividend uitbetaald tegenover 5% vroeger. Dit is een meer dividend van 63 miljoen BEF voor de gemeenten en de provincie per jaar.

Het onderhoud van de openbare verlichting wordt in het vervolg niet meer aangerekend aan de gemeenten,

wat voor de gemeenten een besparing van 20 miljoen BEF per jaar betekent. De WVEM krijgt ook van de gemeenten formeel het mandaat om mee te werken aan Telenet Vlaanderen en de nodige investeringen daarvoor te doen. Eens Telenet op gang, zal de WVEM voor 685 miljoen BEF aanpassingen moeten realiseren aan haar bestaande kabelnetten.

Scanner-seminarie bij Mutoh Europe

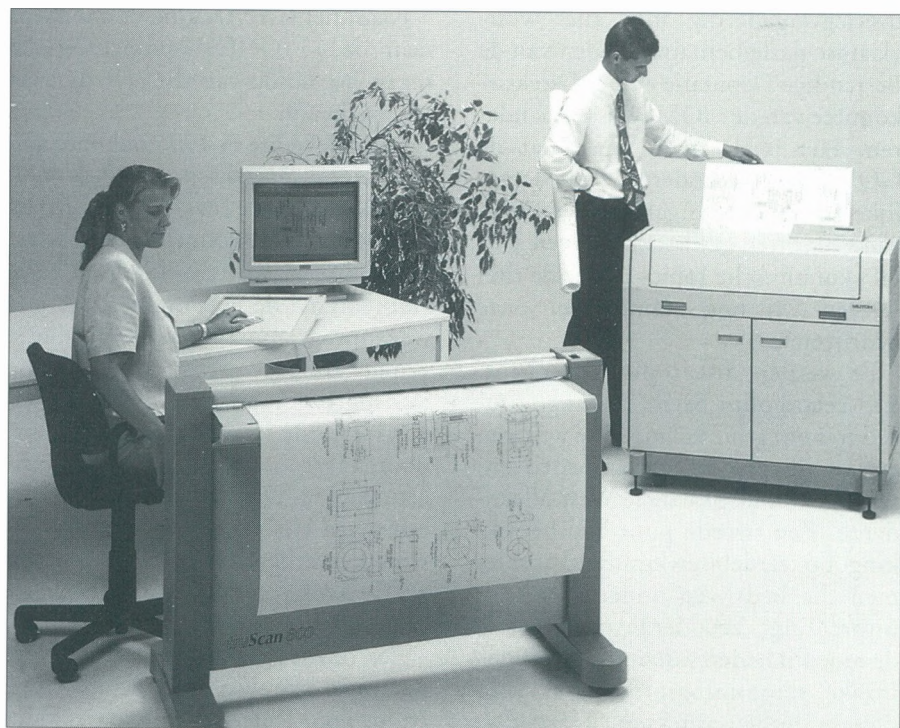
Op 4 april jongstleden werd te Oostende, in de gebouwen van Mutoh Europe nv, producent van computer- en randapparatuur, een seminarie georganiseerd ter voorstelling van Mutoh's totaaloplossing voor het scannen, vectoriseren, uitplotten en archiveren van alle mogelijke documentatie op het vlak van architectuur (plannen), machinebouw en cartografie (landkaarten). Dit seminarie werd georganiseerd in zeer nauwe samenwerking met Mutoh's partner voor de distributie van scanningsystemen, de firma MCS uit Antwerpen. Op dit seminarie, waar toonaangevende bedrijven uit de Belgische industrie voor inschreven werd aangetoond dat het objektief van een 'papierloos' kantoor al in het bereik is. Het unieke aan de geboden oplossing is de mogelijkheid om stapsgewijs de digitalisering van bestaande en nieuwe documenten door te voeren. Daardoor worden de minder kapitaalcrachtige bedrijven niet van meet af aan uitgesloten.

Mutoh Europe introduceerde ook recent de krachtige en snelle LED plotter-serie in combinatie met een reeks uiterst nauwkeurige en flexibele AO-formaat scanners. Door hun ervaring op het vlak van scannen kan MCS voor elk bedrijf de juiste configuratie van hardware en software aanbieden. MCS zal binnenkort ook samen met Mutoh van start gaan met een uniek Belgisch project : scan/plotoplossingen op leasing-basis.

PTI krijgt nieuwe weefmachine

Het PTI te Kortrijk beschikt over een nieuw weefgetouw waarmee de meest geavanceerde technieken op het vlak van tapijtweven kunnen worden aangeleerd. Het weefgetouw werd officieel in gebruik genomen op 23 april jongstleden in aanwezigheid van de Gouverneur van West-Vlaanderen. De weefmachine werd vervaardigd door de firma Van de Wiele uit Marke. Het bedrijf Forest Carpets uit Deerlijk stelt in het PTI één personeelslid tewerk voor het operationeel houden van de machine.

De machine beschikt over een microprocessor, die alle machines-functies en de volledige productie-opvolging stuurt en bewaakt, evenals de elektronische jacquardweefmachine, type Pile-tronic. In de afdeling Textielontwerpen kan dus, via het CAD/CAM-systeem, alle informatie van het te weven tapijt opgeslagen

worden op een floppy. Deze floppy kan rechtstreeks in de computer van de weefmachine geladen worden. De periode van de jacquardkartons behoort hiermee definitief tot het verleden.

De Provincie West-Vlaanderen investeerde 18 miljoen fr. in de aankoop van de machine. Hiermee geeft het provinciebestuur blijk van haar geloof in het textielonderwijs.

Op heden zijn er slechts twee scholen in het zuiden van West-Vlaanderen die volwaardig textielonderwijs inrichten: het VTI-Waregem (enkel textielproductie) en het PTI-Kortrijk (textielontwerpen, textielverven en verdeling en textielproductie).

Resultaten en beleidsplan Airport Kortrijk-Wevelgem

Op 21 mei jongstleden had de Jaarlijkse Algemene Vergadering plaats van het Intercommunale Vliegveld Wevelgem-Bissegem. De resultaten van 1995 werden toegelicht samen met de perspectieven voor 1996.

De bedrijfsopbrengsten van de luchthaven stegen met 3,5% tot bijna 24 miljoen fr.

Inzake luchthaventrafiek werd in 1995 volgende evolutie genoteerd: het lokale verkeer viel terug tot op het niveau van 1991 met een verlies van 20.000 passagiers. Het professioneel verkeer steeg echter van 16.723 tot 17.402 passagiers. Dit zijn de beste cij-

fers die ooit door de luchthaven werden behaald, niettegenstaande het wegvallen in 1995 van de lijndienst op Londen.

Naast de resultaten van 1995 werd door de Voorzitter het Beleidsplan 1996-2001 voorgesteld. In dit document staan het beleid ten opzichte van de overheid, het promotiebeleid en het onderhouden en de uitbreiding van de infrastructuur voor de komende vijf jaren centraal.

Deceuninck verbetert resultaat met 11%

Het jaar 1995 was voor de producent van PVC bouwprofielen Deceuninck Plastics Industries uit Hooglede-Gits een belangrijk jaar. Het produktengamma werd vernieuwd. De groepsstructuur werd aangepast. De internationale expansie werd uitgebouwd door een meerderheidsparticipatie in het Amerikaanse Slocomb Industries, gespecialiseerd in de extrusie van raamprofielen, en door de uitbouw van een eigen productie-eenheid in Polen.

In 1995 bedroeg de omzet 5,3 miljard BEF. Ondanks ongunstige muntevoluties betekent dit een stijging met 6,7% ten opzichte van 1994.

De nettowinst bedroeg vorig jaar 3.508 miljoen BEF. Dit is een stijging van 11% ten opzichte van 1994. Het resultaat is vooral te danken aan een vermindering van de vaste kosten. Op de bouwmarkten bleef de situatie

echter moeilijk, voornamelijk in West-Europa, waar het consumentenvertrouwen en de bedrijfsinvesteringen het lieten afweten. Toch bleef de omzet van de groep vooruitgaan in België, Frankrijk en Spanje terwijl de negatieve evolutie zich verderzette in het Verenigd Koninkrijk. Op de Oosteuropese bouwmarkten werd andermaal een forse vooruitgang gerealiseerd.

Alhoewel 1996 een moeilijk jaar zal blijven voor de Westeuropese bouwsector met als lichtpunt de lage rentetarieven is Deceuninck voorzichtig optimistisch voor het komende jaar.

Eind 1995 stelde de groep Deceuninck 862 mensen tewerk; 170 daarvan werken in de Amerikaanse dochtermaatschappij, Slocomb Industries.

Openbare werken inzake weg- en spoorverkeer naar Zeebrugge

In de loop van 1996 worden een aantal openbare werken in en naar Zeebrugge aangevat of afgewerkt.

Het wegverkeer is daarbij bevoorrecht. De nieuwe Herdersbrug en de zuidelijke havenrandweg zijn nog maar pas in gebruik genomen en reeds volgt de belangrijke tunnel onder het kruispunt Baron de Maerelaan-Kustlaan. Twee rijstroken zijn daar al in gebruik en vóór het bouwverlof 1996 worden ook de andere twee rijstroken door de tunnel opengesteld voor het verkeer. Enkele op- en afritten rond de

GENENCOR
INTERNATIONAL

Genencor International N.V.

Komvest 43, 8000 Brugge

Tel. 050/44.91.11 - Telefax 050/33.68.49

Genencor International N.V. is een productie-onderneming toegespitst op de fermentatie, opwerking en formulering die zich in hoofdzaak richt naar biotechnologische producten voor industriële toepassingen.

werken zijn klaar, maar het nieuw kruispunt met de Kustlaan, enkele tientallen meter naar Zeebrugge-Centrum toe, moet nog wachten tot september.

De klemtoon inzake verkeersmoeilijkheden is ondertussen verschoven naar het kruispunt Blauwe Toren te Brugge. Daar wil de MBZ graag een voorlopig rondpunt laten maken, in afwachting van de noodzakelijke definitieve tunnel. Het rondpunt kan, met beperkte middelen, op een nu reeds beschikbare ruimte worden gerealiseerd.

De expressweg Zeebrugge-Westkapelle-Zelzate-Antwerpen moet omgevormd worden tot een volwaardige autosnelweg. Onlangs werd beslist deze verandering slechts door te voeren van Antwerpen tot Zelzate. Alle betrokken Westvlaamse instanties verzetten zich echter tegen een verlengstuk Zelzate-Zeebrugge onder de voorgestelde vorm, met name een verbeterde expressweg met verkeersregulende rotondes.

Ook de NMBS heeft haar planning in verband met de ontsluiting van Zeebrugge bekendgemaakt.

Naast de hogervermelde tunnel voor het wegvervoer komt er ook een koker voor het treinverkeer, waardoor de containerterminals aan het Albert II-dok ontsloten worden. De OCZ-terminal in de voorhaven wordt gemoderniseerd en het rangeerstation Zeebrugge (achter de Kustlaan gelegen) wordt uitgebreid. Het reizigersstation, nu gelegen bij Zeebrugge-centrum, wordt verlegd naar de toegang tot Zeebrugge-strand, aan de voet van de westelijke havendam.

Als timing voor de uitbreiding van de goederenspooren tussen Zeebrugge en het binnenland wordt aangehouden: een derde spoor tussen Dudzele en Brugge tegen de eeuwwisseling, een derde en een vierde spoor tussen Gent en Brugge tegen 2005. De eerste fase zou 1,8 miljard BEF kosten, de tweede fase 2,8 miljard BEF. De werken in het havengebied worden geschat op 1,4 miljard BEF.

Gaselwest in 1995

In 1995 waren de grote objectieven van Gaselwest: de bedrijfszekerheid van de netten, de aandacht voor REG en milieu en de kwaliteit van de dienstverlening. Er werd in totaal

voor ruim 2,4 miljard BEF geïnvesteerd.

Gaselwest bedient momenteel 408.000 elektriciteitsklanten, 178.000 aardgasklanten en 293.000 kabel-tv-klanten.

In de sektor **elektriciteit** beliepen de investeringen 1,5 miljard BEF. Er werden 173 km nieuwe laagspanningslijnen aangelegd waarvan 55 km ondergronds; 46 km hoogspanningskabels werden eveneens ondergrond gelegd. Gaselwest bouwde 140 nieuwe distributiekabines, sloot 8.410 nieuwe klanten aan, en bracht de netten ondergronds.

Voor **aardgas** werd 780 miljoen BEF geïnvesteerd in 300 km nieuwe aardgasleidingen en de aansluiting van 6.600 nieuwe klanten.

Voor **kabeltelevisie** werd 638 miljoen BEF geïnvesteerd in de verdere uitbouw en modernisering van het kabelnet (507 km nieuwe netten), de aansluiting van 8.121 nieuwe klanten en de uitrusting van ontvangstations.

In 1995 werd ook een doelbewuste politiek van *rationeel energiegebruik* gevoerd. De voornaamste acties op dit vlak waren:

- de uitbreiding van de netten voor het milieuvriendelijk aardgas;
- de uitbouw van een energievriendelijk openbaar verlichtingsnet;
- de ondersteuning van REG-projecten in de industrie, in de gemeenten en bij de huishoudelijke klanten;
- de opleiding van energieverantwoordelijken in de gemeente;
- het ondergronds brengen van netten.

Het *sociaal-humanitair* programma van Gaselwest werd in 1995 verder uitgebouwd.

Speciale aandacht werd ook besteed aan de *kwaliteit van de dienstverlening*.

Het ISO-certificaat werd behaald voor de aansluitingen elektriciteit, aardgas en kabeltelevisie. De rond-de-klok perfecte dienstverlening aan de bevolking blijft één van de hoofdzorgen van de Interkommunale Gaselwest.

Gaselwest wil voortaan ook aandacht besteden aan het fenomeen van 'lichtverontreiniging'. Onder lichtverontreiniging verstaat men 'licht dat terecht komt op plaatsen waar het niet hoort'. Meer specifiek gaat het hier om buitenverlichting. Vele lichten worden zo opgesteld dat het licht direct in de lucht wordt gestraald en op het grondoppervlak weerkaatst. (bijvoorbeeld

neonreklame, verlichting van openbare gebouwen).

Gaselwest wil de lichtverontreiniging aanpakken door de lichtbronnen aan te passen en efficiënte armaturen en lampvermogens aan te wenden.

Tenslotte werd 1995 afgesloten met de ondertekening van het derde-generatie-kontrakt door alle 61 aangesloten gemeenten. Het kontrakt bindt de gemengde interkommunale tot het jaar 2014 aan privé-partner Electrabel.

Gaselwest realiceert WKK in Sun Parks, De Haan

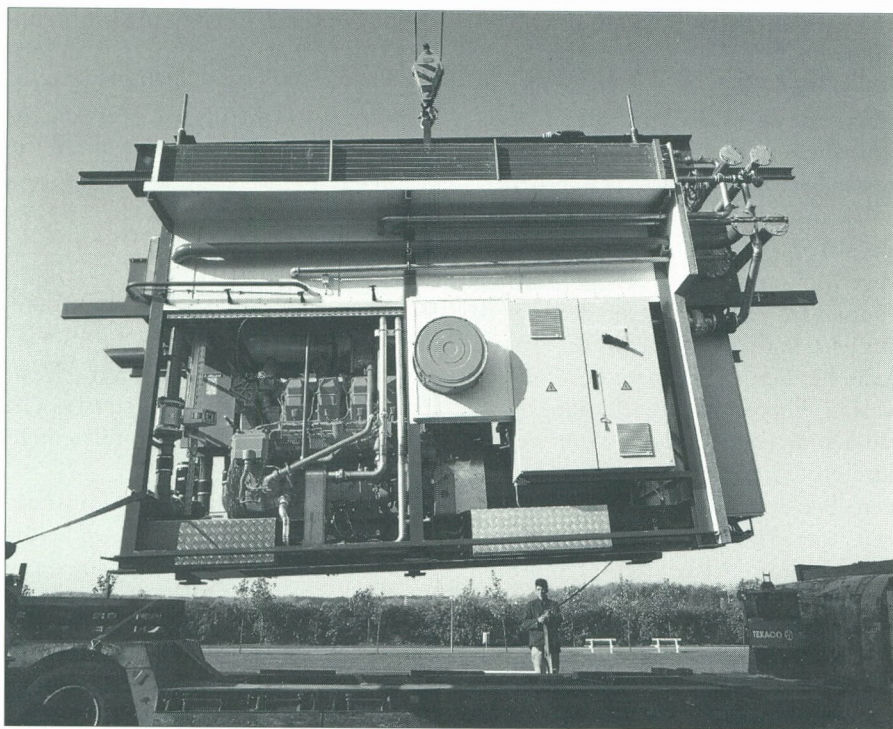
Gaselwest heeft in samenwerking met Sun Parks, De Haan, een WKK-installatie uitgewerkt. Deze installatie werd op 16 april officieel voorgesteld aan de pers.

Warmtekrachtkoppeling (WKK) is een procédé waarbij de productie van elektriciteit en het aanwenden van de daarbij vrijgekomen warmte samen worden gerealiseerd op basis van een aardgasmotor of -turbine. WKK geeft een totaal rendement van 85 tot 90%. Bij een afzonderlijke elektriciteitsproductie verkrijgt men maar een rendement van ongeveer 40%. Bovendien ligt het energieverbruik bij WKK veel lager (tot 30%) dan bij gescheiden opwekking van elektriciteit en warmte.

De WKK-installatie te De Haan wordt aangedreven door een aardgasmotor. Deze voedt een generator met een nominaal vermogen van 480 kW elektrisch vermogen. Simultaan wordt ook nog 850 kW thermisch vermogen geproduceerd. De installatie kan jaarlijks 4.000 tot 5.000 eenheden draaien. Aldus bedraagt de geproduceerde hoeveelheid warm water minimum 12.000 GJ per jaar. De warmte zelf wordt in Sun Parks geïntegreerd in het algemeen verwarmingsstelsel op 80°C en in de zwembaden op 30°C via diverse warmte-wisselaars.

Voor het tropisch zwemcomplex is de aankoop van warm water, geproduceerd door de WKK-installatie, tot 15% goedkoper dan de productie met eigen ketels. Op jaarbasis betekent dit een besparing van een half miljoen fr. De geproduceerde elektriciteit wordt rechtstreeks op het net van Sun Parks gebracht, maar kan bij geringe afname terugvloeiën naar het HS-distributie-

net van Gaselwest. Het grote voordeel van deze WKK-installatie bestaat uit het totaal rendement (warmte en elektriciteit) dat niet minder dan 94% bedraagt.

De investering in deze installatie, die volledig PLC-bestuurd wordt, bedraagt 13 miljoen fr.

De stimulering van dergelijke warmtekrachtkoppelingsinstallaties wordt mogelijk gemaakt door het REG-beleid van Gaselwest. De energiesector is kapitaalsintensief en vergt belangrijke investeringen. Wanneer op het vlak van productie, de bouw van nieuwe centrales kan worden uitgesteld, dankzij een rationele aanwending van energie, betekent dit dat er meer middelen vrijkomen voor REG-ondersteunende initiatieven. Hiertoe behoren concrete acties zoals de stimulering van WKK alsook de verlaging van de tarieven (vanaf 1 april 1996) voor de klanten ten belope van 96 miljoen fr.

Inzake WKK wil Gaselwest tegen het jaar 2000 ongeveer 50 Megawatt aan WKK produceren. Het elektriciteitsverbruik groeit bij Gaselwest jaarlijks met ongeveer 2,7%. Dit betekent dat tegen het jaar 2000 de verwachte elektriciteitsverbruikstoe-namen van 15% door de productie van 50 MW met WKK zal worden teruggedrongen naar 8,2%.

Tegen het einde van dit jaar wil Gaselwest in de textiel- en voedingssector alsook in de tertiaire sector nog

een tiental WKK-projecten realiseren voor een totaal elektrisch vermogen van 15 MW.

Milieukontaktdag 'Milieuwetgeving: toezicht, inspectie en vervolging'

Een van de factoren bepalend voor het slagen van een beleid is de handhaving ervan, door toezicht op en eventuele bestraffing van overtredingen. Deze stelling geldt ook voor het milieubeleid. Uit de dagelijkse praktijk van de GOM-Milieucellen blijkt dat het niet voor iedereen altijd even duidelijk is welke ambtenaren de bevoegdheid hebben in een bedrijf toe te zien op de naleving van de milieuwetgeving. Om bedrijfsverantwoordelijken en milieukoördinatoren hieromtrent te informeren, organiseerden de GOM-Milieucellen Milieukontaktdagen rond het thema 'Milieuwetgeving: toezicht, inspectie en vervolging'.

Tijdens deze informamiddagen hebben vertegenwoordigers van AMINAL Afdeling Milieu-Inspectie, OVAM, VMM en de gemeentelijke milieudienst zelf hun taken en bevoegdheden terzake toegelicht. Bedoeling van deze Milieukontaktdagen was ook meer inzicht te verschaffen in het leefmilieustrafproces. Hiertoe werd door de heer P. Morrens, politierechter van Antwerpen, een toelich-

ting gegeven omtrent de vervolging van milieudelicten. Voor West- en Oost-Vlaanderen had deze Milieukontaktdag plaats op 26 juni 1996 te Aalter.

Koramic sluit alliantie met Oostenrijks concern

De groep Koramic Building Products uit Kortrijk heeft een strategische alliantie gesloten met de Oostenrijkse bouwmaterialengroep Wienerberger. Koramic brengt hierbij zijn bakstenendivisie Terca Bricks onder bij Wienerbergen en wordt in ruil een van de referentieaandeelhouders van deze Oostenrijkse groep.

Met deze alliantie worden beide groepen de grootste baksteenproducent ter wereld. De overige activiteiten van Koramic zoals de dakpannen, de zinkbedekking, de vloeren wandtegels en de kleefstoffen blijven buiten de alliantie.

Wienerberger is de belangrijkste producent van bouwmaterialen in Oostenrijk en beschikt over 125 productie-eenheden in 21 landen, verspreid over drie continenten. De omzet van Wienerberger bedroeg vorig jaar 37,8 miljard fr. met 6.400 werknemers.

Na de inbreng van de baksteenactiviteiten van Koramic zal het verruimde Wienerberger beschikken over 153 productie-eenheden (waarvan 117 voor de baksteenactiviteit) in 21 landen.

Dadipark investeerde 25 miljoen BEF

In het vooruitzicht van zijn 50-jarig bestaan in het jaar 2000 werkt Dadipark nv een ambitieus project uit dat gepaard gaat met een investering van 60 miljoen BEF. In 1995 werd reeds voor 25 miljoen BEF gerealiseerd.

'Europa's grootste speeltuin' werd, wat het oude parkgedeelte betreft, heringedeeld en voorzien van nieuwe wandelpaden en veel groen. Het volledig nieuw bloemen- en plantenkleed werd ontworpen door en uitgevoerd onder de leiding van een nieuw aangeworven tuinbouwkundig architect.

De inkom van het park kreeg een nieuw uitzicht met een constructie

met dubbel aanzicht : wie binnenkomt ziet een luxe-pakketboot, terwijl men bij het verlaten van het park een middeleeuwse burcht ontdekt. Binnenin dit dekor kan er gespeeld en geravot worden.

Juli 1996 wordt de start voor een race-circuit met carts voor kinderen en volwassenen. Doorheen de uitbreiding werd een nieuw treinparcours aangelegd, met als begin- en eindpunt een nieuw station.

Dadipark telde in 1995 160.000 bezoekers (+8% tegenover 1994).

NSF vernieuwt vrachtterminal

North Sea Ferries (NSF) stelde op 28 maart jongstleden haar totaal vernieuwde vrachtterminal te Zeebrugge open voor het verkeer. Er werden drie inkomende en drie uitgaande rijvakken aangelegd voor het vrachtverkeer. De formaliteiten gebeuren in een nieuw gebouw, dat uitgerust is met de meest moderne computersystemen en een digitaal camarasysteem voor het vastleggen van eventuele schade aan wagens of vracht. De klanten kunnen ook hun eigen computersysteem verbinden met dat van NSF, wat een gemakkelijker afwikkeling van de procedures toelaat.

Overigens zijn zowel het checkpoint te Zeebrugge als de voorzieningen aan boord chauffeur-vriendelijker gemaakt.

De werken aan de vrachtterminal vormen het sluitstuk van de totale herinrichting van de parkings en de terreinen aan de kade te Zeebrugge. Zij duurden ongeveer één jaar. Het totale programma liep over drie jaar en vergde een investering van ruim 100 miljoen BEF.

Oostende, Open stad

Het stadsbestuur van Oostende heeft bij de Europese Unie een dossier ingediend met een herwaarderingsproject voor de kleine stadsring. Deze stadsring omsluit het vroeger reeds gerenoveerde stadscentrum, met zijn diverse belangrijke stedelijke functies. Nu moeten de stedelijke routes en promenades daarrond aangepakt worden.

De aanpak slaat zowel op de herinrichting van het openbaar domein als op de functionele heroriëntatie van winkels en woonvormen, het geven

van nieuwe toeristische impulsen, het oplossen van de verkeersproblemen, de sociale veiligheid en zelfs de inrichting door de VDAB van drie beroepsopleidingen die gericht zijn op de restauratie van gebouwen en straten.

De functionele herwaardering van de Van Iseghemlaan met hoogwaardige winkels, gelegen aan een klassieke 'boulevard' is een eerste, belangrijk project. Verder worden ook de Visserskaai, het Stationsplein en de Vindictivelaan verkeerstechnisch aangepast. Tussen de diverse musea komt er een kunstroute en het Leopoldpark moet een 'beeldenpark' worden, terwijl er een toeristische onthaalzone wordt gekoncipeerd tussen het Casino-kurzaal, het Monacoplein en het Marie José-plein.

De begroting voor het project wordt geraamd op ongeveer 300 miljoen frank, te dragen door de gemeente en diverse overheidsinstanties en te subsidiëren door de Europese Commissie, liefst ten belope van 50%.

Samenwerkingsverband Huisvestingsbeleid Vlaanderen

Op 24 juni jl. werd te Brugge de eerste werkvergadering gehouden van het Samenwerkingsverband Huisvestingsbeleid in Vlaanderen. Dit samenwerkingsverband werd afgesloten tussen de Vlaamse minister van huisvesting L. Peeters en de vijf gedeputeerden van de Vlaamse provincies, bevoegd voor de huisvesting.

Bezorgd om iedere vorm van mogelijke versnippering en overlapping weg te werken, willen de provincies zich inzetten 'om alle initiatieven die het niveau van één enkele gemeente overstijgen, meer vorm te geven, te sturen en te coördineren. Anderzijds kunnen de provincies zich, dankzij het beleidsmatige voordeel dat uit bovenvermeld partnership voortvloeit, beter profileren als een belangrijke aktor in de bestuurlijke organisatie, ook inzake huisvesting'. Het samenwerkingsverband is bedoeld om een regelmatig overleg te kunnen plegen tussen de minister en de vijf bevoegde gedeputeerden en om maximaal samen te kunnen werken. Tijdens de eerste vergadering werd overleg gepleegd over de manier waarop de deelnemers tot vergelijkbare gegevens kunnen komen, over een verbetering voor de cursus voor

gemeentelijke huisvestingsambtenaren, over het organiseren van opleidingen voor de heffing op leegstand en verkrotting en over samenwerking om de woonkwaliteit te verbeteren.

Voordrachten

Dr. Ec. N. Vanhove sprak op 9 april te Oostkamp over 'West-Vlaanderen 2000 - Een strategische visie', voor CVP arrondissement Brugge;

op 22 april te Brugge over 'Een strategie voor economische ontwikkeling van West-Vlaanderen in het algemeen en Brugge in het bijzonder', voor Flanders Business Circle;

op 24 april te Torhout over 'Economische visie op de ontwikkeling van onze provincie en Torhout in het bijzonder' tijdens de Economische avond NCMV, afdeling Torhout;

op 29 mei en 30 mei, respectievelijk te Kortrijk en te Roeselare over 'De GOM-West-Vlaanderen en het Westvlaams Economisch Studiebureau ten dienste van uw gemeente', voor de gemeentebesturen arrondissement Kortrijk en arrondissement Roeselare;

op 13 juni te Brugge over 'Is er in de toekomst nog werk voor U in Brugge? Perspectieven en Bedreigingen', voor ABVV Brugge;

op 27 juni te Ieper over 'De GOM-West-Vlaanderen' en het Westvlaams Economisch Studiebureau ten dienste van uw gemeente', voor de gemeentebesturen arrondissementen Diksmuide, Ieper en Veurne.

Dr. iur. J. Callens sprak op 18 maart 1996 te Brugge voor de Westvlaamse beleidsverantwoordelijken over 'Geven wij nog ruimte aan onze bedrijven?';

op 23 maart 1996 te Diksmuide voor het ACV Verbond Oostende-Westhoek over 'Welke houding moeten wij aannemen t.o.v. het delokatiefenomeen in de bedrijfsweld?';

op 17 april 1996 te Brugge voor een delegatie van de faculteit Sociale en Economische Geografie van de KUL over 'Het regionaal economisch beleid in West-Vlaanderen';

nam op 22 april 1996 deel aan een panelgesprek te Waregem over 'Hoe nog zaken doen in deze tijden', ingericht door het Centrum voor Personeels- en organisatieadvies (CPO);

nam samen met lic. L. Vermandere op 23 april 1996 deel aan een perskonferentie te Lille in het kader van de toeleveringssamenwerking tussen de GOM-West-Vlaanderen en de Chambre Régionale de Commerce et d'Industrie en de Agence Régionale de Développement van de Franse Regio Nord-Pas-de-Calais;

nam van 2 tot 8 mei 1996 deel aan de investeringsmissie geleid door Minister-President Luc Van den Brande die konferenties organiseerde in San Diego (Californië, USA) en Chicago (Illinois, USA);

op 20 mei 1996 te Woumen-Diksmuide op de provinciale kaderavond van het NCMV over 'de problematiek van de zonevreemde bedrijven en de voorstellen van de GOM-West-Vlaanderen';

op 21 mei 1996 te Lo-Reninge voor het VKW van de Westhoek over 'Flanders Language Valley: een nieuwe impuls voor de regio';

op 29 mei en 30 mei, respectievelijk te Kortrijk en te Roeselare over 'De GOM-West-Vlaanderen en het Westvlaams Economisch Studiebureau ten dienste van uw gemeente', voor de gemeentebesturen arrondissement Kortrijk en arrondissement Roeselare; op 4 juni 1996 te Seoul (Zuid-Korea) en Taipei (Taiwan) over 'Business Opportunities in the heart of Europe' gedurende investeringsseminaries georganiseerd voor het lokale bedrijfsleven in samenwerking met de federale en regionale instellingen, de GOM-Limburg en de IOK;

op 27 juni te Ieper over 'De GOM-West-Vlaanderen en het Westvlaams Economisch Studiebureau ten dienste van uw gemeente' voor de gemeentebesturen arrondissementen Diksmuide, Ieper en Veurne.

Lic. J. Hemschoote sprak op 8 mei 1996 over 'Structuurplanning op het niveau van de provincie' voor de Adviesraad Milieu en Natuur van Ingelmunster;

op 29 mei en 30 mei, respectievelijk te Kortrijk en te Roeselare over 'De GOM-West-Vlaanderen en het Westvlaams Economisch Studiebureau ten dienste van uw gemeente', voor de gemeentebesturen arrondissement Kortrijk en arrondissement Roeselare; op 27 juni te Ieper over 'De GOM-West-Vlaanderen en het Westvlaams Economisch Studiebureau ten dienste van uw gemeente' voor de gemeente-

besturen arrondissementen Diksmuide, Ieper en Veurne.

Lic. H. Desmyttere sprak op 19 maart 1996 te Wervik tijdens het ACV-panelgesprek over 'Delokatie'; op 22 maart 1996 te Veurne tijdens de info-avond van het ACV over 'Tewerkstelling in de Veurnse regio'.

Ir. arch. F. Van de Sande gaf op 12 juni 1996 te Zeebrugge (MBZ) een diavoordracht, ter gelegenheid van het bezoek aan de kust van minister-president L. Van den Brande, over de vernieuwing van de openbare ruimte als hoofdprioriteit van het door Toerisme Vlaanderen voorgesteld Toeristisch Actieplan voor de Vlaamse Kust.

Ir. F. De Mulder sprak op 3 mei 1996 te Kortrijk over 'Normalizatie en certificatie van milieuzorgsystemen', ter gelegenheid van de cursus 'Integratie kwaliteit en milieuzorg' georganiseerd door WES-CKZ;

op 19 juni 1996 te Kortrijk over 'Milieuzorgsystemen' ter gelegenheid van de Club Milieubeleid.

Lic. G. Sanders gaf op 27 juni 1996 in Brugge een toelichting over 'De werking van de GOM-West-Vlaanderen' voor een delegatie Tsjechische overheidsambtenaren die een Master of Public Administration course volgen aan de University of Economics van Praag.

Soepel investeren met

Voor een zelfde aanpak.

MEER INFO?

BEL

051/235.444

BR-LEASE, de leasemaatschappij van de BANK VAN ROESELARE
 ☎ 051/235.444, U vraagt naar Wim Callewaert of Geert Cokelaere

OP DE LEESTAFEL

'Wegen van de Herinnering', uitgegeven door de Franse Association Retables de Flandre, de Dienst voor Cultuur van de Provincie West-Vlaanderen en het Comité Régional du Tourisme Nord-Pas-de-Calais.

'Wegen van de Herinnering' is een nieuwe, grensoverschrijdende toeristische brochure die de lezer wegwijs maakt in de Westvlaamse en Noordfranse Westhoek. Zo kan hij deze regio verkennen langs zes uitgestippelde circuits. De brochure biedt o.m. praktische achtergrondinformatie over het bouwkundig en cultureel erfgoed van de streek. Zij is gratis verkrijgbaar bij de lokale VVV's of bij de Dienst voor Cultuur van de Provincie West-Vlaanderen. De uitgave is een initiatief van de Franse Association Retables de Flandre, de Dienst voor Cultuur van de Provincie West-Vlaanderen en het Comité Régional de Tourisme Nord-Pas-de-Calais.

Provincie West-Vlaanderen. Jaarboek 1996, Provinciebestuur West-Vlaanderen, Brugge, 1996, 208 blz., 300 fr.

Sinds 1988 houdt de Provincie eraan haar werking van het voorbije jaar voor te stellen in een mooi verzorgde publicatie. Dit 'jaarboek' is ondertussen een vaste waarde geworden.

Ook de 9de uitgave, het jaarboek 1996, biedt een overzicht van de werking van de provinciale overheid en administratie op het vlak van openbare werken en infrastructuur, land- en tuinbouw, zeevisserij, externe betrekkingen, ruimtelijke ordening en milieu, toerisme en recreatie, welzijnszorg, onderwijs en naschoolse vorming, cultuur en patrimonium, economie.

Het jaarboek belicht tevens de samenwerking met lokale besturen, externe organisaties en buitenlandse regio's.

Het centraal katern heeft dit jaar als thema 'het milieubeleid in West-Vlaanderen' en biedt een overzicht van de thema's waarrond dit beleid is opgebouwd: milieuhygiëne (met aandacht voor de procedure bij een milieuver-

gunningsaanvraag); ruimtelijke ordening en stedenbouw (van gewestplan tot structuurplan); natuur, bos en landschap; ondersteuning van de gemeenten bij het gemeentelijk milieu- en natuurbeleid.

Het jaarboek oogt aantrekkelijk, leest vlot en werd ook dit jaar prachtig geïllustreerd met foto's en tekeningen.

Het jaarboek kan aangekocht worden door storting van 300 fr. op rekeningnummer 091-0116836-77 van de Provincie West-Vlaanderen, Dienst Boekhouding, Koning Leopold III-laan 41 te 8200 Sint-Andries, tel. 050/40.31.11.

Internationaal toeristisch marketingplan voor België, uitgegeven door het WES in de reeks 'Facetten van West-Vlaanderen', 1996, 84 blz., 790 fr.

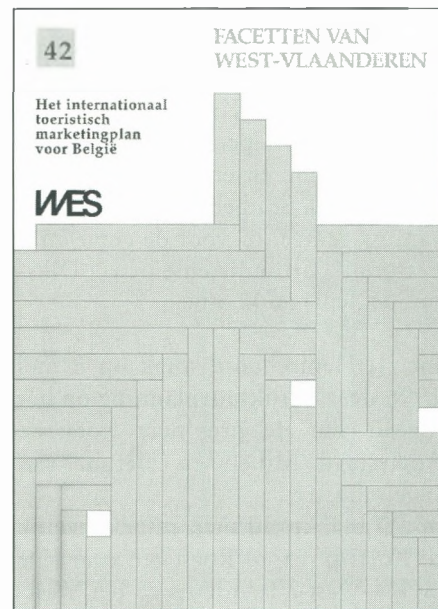
In opdracht van 'Toerisme Vlaanderen' en het 'Office de Promotion du Tourisme', de twee belangrijkste toeristische overheidsorganisaties in België, werd door het WES en THR een internationaal strategisch en operationeel marketingplan voor de Belgische toeristische produkten opgesteld met betrekking tot zes landen: Nederland, Duitsland, Groot-Brittannië, Frankrijk, Italië en Spanje.

De belangrijkste elementen uit dit internationaal toeristisch marketingplan voor België werden zopas door het WES gepubliceerd in de reeks 'Facetten van West-Vlaanderen'.

Dit facet wordt opgesplitst in twee delen. In een eerste deel worden de resultaten van de vraag- en aanbodanalyse voorgesteld. In het tweede deel wordt het strategisch luik van het marketingplan uitgewerkt en wordt vervolgens het operationele marketingplan gedetailleerd.

Het facet 'Het internationaal toeristisch marketingplan voor België' telt 84 bladzijden en kost 790 fr. Dit facet wordt ook aangeboden in het steunend lidmaatschap van het WES. Als steunend lid ontvangt U voor de prijs van 900 fr. het hogergenoemde facet, het Provinciaal afvalstoffenplan (verschijnt in de tweede helft van 1996 in de reeks 'Facetten van West-Vlaanderen') en het tijdschrift 'West-Vlaanderen Werkt'.

U kunt het facet of het steunend lidmaatschap schriftelijk of telefonisch aanvragen bij het WES, Baron Ruzetelaan 33, 8310 Assebroek-Brugge, tel. 050/358442, fax: 050/363186 (kontaktpersoon: mevrouw B. De Proost).

OP DE LEESTAFEL

Thee van Overzee. Maritieme en handelsrelaties tussen Vlaanderen en China tijdens de 18e eeuw, uitgegeven door Ludion, The Flagstaff House Museum of Tea Ware-Hong Kong en het Havenbestuur Brugge-Zeebrugge, 143 blz., 1996.

In het Flagstaff House Museum of Tea Ware in Hong Kong loopt van 10 april tot 15 juli 1996 een tentoonstelling over de theehandel tussen Hong Kong en onze havens. De Haven van Zeebrugge heeft zowel deze tentoonstelling als het begeleidend boek mogelijk gemaakt.

'Thee van Overzee' is minder een catalogus dan wel een oriënterend werk over zowel de vaart op Oost-Indië, de gevolgte zeeroute als de bemanning. Een afzonderlijk hoofd-

stuk is gewijd aan de manier waarop de westerlingen zich in Canton, Macao en Hong Kong gedroegen op hun handelsreizen, terwijl een laatste hoofdstuk handelt over de Chinese invloed op het dagelijks leven in de West.

Het geheel is geïllustreerd met merkwuurde documenten en schitterende foto's over diverse belangwekkende voorwerpen en taferelen.

Wereldberoemde autoroutes. Een reis rond de wereld langs 25 spectaculaire Highways. Uitgeverij Lannoo, Tielt, 1996, 192 blz., 1.195 fr.

'Wereldberoemde autoroutes' verscheen oorspronkelijk in het Engels in 1995. Het werk bevat de 'beleefde' beschrijvingen van 25 beroemde snel-

wegen, gespreid over de ganse wereld. De lezer vindt er, naast telkens een duidelijke overzichtskaart, zowel historische gegevens over de oorspronkelijke verbindingsmogelijkheden alsook specifieke wegaanduidingen over de nu voorgestelde baan. De teksten zijn informatief en zeer boeiend geschreven door een 15-tal auteurs. De foto's zijn divers en van een uitstekende kwaliteit. Het werk sluit af met enkele summier praktische gegevens en met een index van de geciteerde plaatsnamen.

KB-Internationaal

Maar is er ook een markt in het gat?

Voor elk gat in de markt bieden we wereldwijd alle financiële diensten aan. Tenminste, als er in dat gat werkelijk een markt zit. Van transfers, eurobetalingen, TFB's* tot elektronische incasso's, u vindt het bij de KB. En om te voorkomen dat uw afzetmarkt u zou afzetten, dokteren wij een aangepast krediet

en een voordelige dekking van wisselrisico's uit. Bovendien kunt u met IBOS* Euro Banking Services, een virtueel Europese bank, alvast in real time transacties uitvoeren. Kom eens praten. En u zult merken dat u met het gat in uw markt bij ons in de boter valt.

KREDIETBANK

THUIS BIJ DE BANK VAN HIER

* TFB: Transactions for Foreign Branches. IBOS: Inter Bank On-line System. Beide zijn een innovatieve vorm van internationaal elektronisch bankieren.

Publikaties Wer/Wes/Gom - West-Vlaanderen

Tijdschrift 'West-Vlaanderen Werkt'

Abonnement 1996: 595 fr. (BTW en port inbegrepen).

Buitenland: 750 fr. (port en kosten inbegrepen).

Steunende leden ontvangen het tijdschrift en de andere publikaties van het jaar.

België 1996: 900 fr. (BTW inbegrepen).

Buitenland: 1.300 fr. (port en kosten inbegrepen).

Uitgaven Wer en Gom - West-Vlaanderen

O. Vanneste & G. Declercq, Kust en Hinterland, 1955.*

O. Vanneste & G. Declercq, Le Littoral et son Hinterland, 1955.*

G. Declercq & O. Vanneste, Structurele Werkloosheid in West-Vlaanderen, 1957.*

West-Vlaanderens economische groei, 1965, 172 blz.*

Adresboek van de Westvlaamse Industrie, 1978.*

Repertorium Toeleveranciers Kunststoffen en Rubber, 1991, 1.000 fr.

Repertorium Toeleveranciers Metaalsektor, 1994, 1.200 fr.

Repertorium Toeleveranciers Elektrotechniek, 1992, 1.200 fr.

Biotechnologisch Repertorium voor Vlaanderen, 1987, 400 fr.

Toeleveringsrepertorium Sektor Industriële diensten. Editie 1995-1996, 1.200 fr.

Reeks Wes (BTW en port inbegrepen)

- 1 G. Declercq & O. Vanneste, Het Arrondissement Ieper, 1958, 207 blz.*
- 2 O. Vanneste & P. Hovart, De Belgische Zeevisserij, 1959, 358 blz.*
- 3 O. Vanneste & P. Hovart, La pêche Maritime Belge, 1959, 358 pp.*
- 4 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Brugge, 1961, 463 blz.*
- 5 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Oostende, 1962, 444 blz., 297 fr.
- 6 O. Vanneste & J. Theys, Menen, 1962, 256 blz.*
- 7 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Roeselare, 1963, 336 blz.*
- 8 J. Theys o.l.v. O. Vanneste, Westvlaamse grensarbeiders in Noord-Frankrijk, 1964, 144 blz., 184 fr.
- 9 J. Theys s.l.d. O. Vanneste, Les Frontaliers de la Flandre Occidentale dans le Nord de la France, 1964, 144 pp., 184 fr.
- 10 O. Vanneste & J. Theys, Veurne, 1964, 189 blz.*
- 11 M. Zwaenepoel & N. Vanhove, De landbouw in West-Vlaanderen, 1965, 352 blz.*
- 12 O. Vanneste, Het groeipoolconcept en de regionaal-economische politiek, 1967, 376 blz., 297 fr.
- 13 O. Vanneste & J. Theys, Het Arrondissement Tielt, 1968, 410 blz., 297 fr.

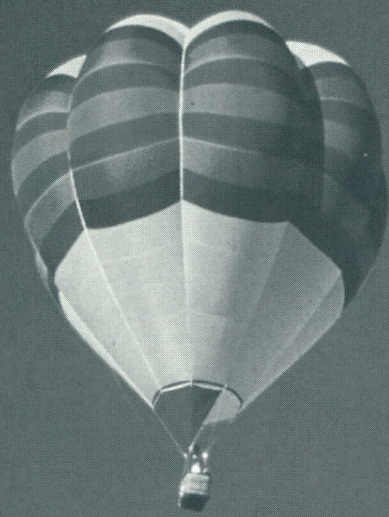
- 14 J. Theys, Een analyse van de Westvlaamse grensarbeid in Noord-Frankrijk, 1969, 248 blz., 297 fr.
- 15 M. Zwaenepoel, Vrije Tijd, 1969, 332 blz.*
- 16 N. Vanhove, Het vakantiepatroon en de toeristische bestedingen van de Belgische bevolking, 1969, 264 blz., 297 fr.
- 17 N. Vanhove, Structure des vacances et dépenses touristiques de la population belge, 1969, 264 pp., 297 fr.
- 18 J.M.I. Demeyere, Demografische facetstudies, 1969, 144 blz., 184 fr.
- 19 R. Branson, J. Theys, H. Van Reybrouck, o.l.v. N. Vanhove, Tertiaire sektor en verzorgende centra van West-Vlaanderen, 1971, 356 blz., 350 fr.
- 20 J. Hemschoote, Luchtverontreiniging in West-Vlaanderen, 1972, 209 blz., 290 fr.
- 21 N. Vanhove, Het Belgisch Kusttoerisme - Vandaag en Morgen, 1973, 520 blz., 509 fr.*
- 22 L. Schepens, Van Vlaskutser tot Fransman, 1973, 294 blz., 403 fr.
- 23 De Westvlaamse gemeenten in de Volkstelling 1970, 1974, 128 blz., 216 fr.
- 24 Symarindus. De energiefunctie van de Belgische Kust en de maritieme industrialisering, 1977, 448 blz., 682 fr.
- 25 P. van Oustryve d'Ydewalle, Verzamelde toespraken, 1980, 816 blz., 910 fr.
- 26 West-Vlaanderen in kaart, 1981, 220 blz., 445 fr.
- 27 E. Omeij, De Zeevisserij, 1981, 256 blz., 500 fr.
- 28 Land- en tuinbouw in West-Vlaanderen 1982, 400 blz., 774 fr.
- 29 E. Omeij, Kwalitatieve discrepanties in de arbeidsallokatie, 1985, 424 blz., 819 fr.
- 30 O. Vanneste, Verzamelde toespraken, 1980-1989, 1990, 520 blz., 1.060 fr.
- 31 N. Vanhove, J. Theys, West-Vlaanderen 2000 - Een strategie voor economische ontwikkeling, 1990, 468 blz., 1.020 fr.

Reeks facetten van West-Vlaanderen (BTW en port inbegrepen)

- 1 R. Simoen & O. Vanneste, De uitbouw van de haven van Zeebrugge, 1972, 48 blz.*
- 2 C. Vermeersch, Het rekreatief buitenverblijf, 1973, 100 blz., 124 fr.
- 3 S. Beernaert, De waterverontreiniging in het IJzerbekken, 1973, 124 blz., 158 fr.
- 4 Distributiebedrijven en handelscentra in West-Vlaanderen, 1974, 68 blz., 92 fr.
- 5 S. Beernaert, De waterverontreiniging van de binnenwaters van Midden- en Oostkust, 1974, 105 blz., 151 fr.
- 6 N. Vanhove, Vakantiespreiding, 1975, 56 blz., 103 fr.
- 7 S. Beernaert, De waterverontreiniging in het hydrografisch bekken van de Leie en de Schelde, 1975, 88 blz., 151 fr.
- 8 De Haven van Brugge-Zeebrugge na de chunnel, 1975, 80 blz., 151 fr.
- 9 P. Boerjan, De toeristische statistiek in België, 1976, 84 blz., 151 fr.
- 10 S. Beernaert e.a., Waterbeleid in West-Vlaanderen, 1976, 64 blz., 124 fr.
- 11 J. Theys, Evolutie van de werkloosheid in West-Vlaanderen, 1977, 104 blz., 177 fr.
- 12 S. Beernaert, De algemene waterbevoorrading van West-Vlaanderen, 1978, 40 blz., 82 fr.
- 13 Prognose van de bevolking en actieve bevolking in West-Vlaanderen, 1978, 48 blz., 105 fr.
- 14 P. Boerjan, De ontwikkeling van het vakantiegedrag van de Belgische bevolking, 1978, 124 blz., 255 fr.
- 15 Prognose van het aantal gezinnen en raming van de huisvestingsbehoeften in West-Vlaanderen, 1979, 60 blz., 129 fr.
- 16 Terreinbehoeften voor Teverkstelling, Toerisme en Rekreatie in West-Vlaanderen, 1979, 80 blz., 166 fr.
- 17 Milieuzorg in West-Vlaanderen, 1979, 76 blz., 159 fr.
- 18 Infrastructurele behoeften, 1979, 80 blz., 166 fr.
- 19 Structuuranalyse van de textielnijverheid in West-Vlaanderen, 1980, 140 blz., 285 fr.
- 20 Zeebrugge en de maritimisering van zijn achterland, 1981, 120 blz., 248 fr.
- 21 Structuuranalyse van de metaalnijverheid in West-Vlaanderen, 1982, 156 blz., 314 fr.
- 22 Structuuranalyse van de voedingsnijverheid in West-Vlaanderen, 1983, 120 blz., 248 fr.
- 23 Onderzoek naar de mogelijkheden tot inbreiding in vijf Westvlaamse gemeenten, 1983, 104 blz., 211 fr.
- 24 Vakantie van de Belgen in 1982, 1984, 192 blz., 381 fr.
- 25 Financiële analyse van de Westvlaamse industriële ondernemingen, 1984, 56 blz., 124 fr.
- 26 Studie ter voorbereiding van een geïntegreerde actie voor de Westhoek, 1986, 116 blz., 280 fr.
- 27 Marktstrategie voor de Britse toeristische markt, 1986, 176 blz., 600 fr.
- 28 Huisvestingsbehoeften in West-Vlaanderen, 1985-95, 1987, 76 blz., 175 fr.
- 29 Het kanaal Zeebrugge-Merendree, Sociaal-economische verantwoording en milieueffectenrapportering, 1987, 112 blz., 250 fr.
- 30 Masterplan ter renovatie van de haven van Oostende, 1988, 36 blz., 95 fr.
- 31 Een vernieuwd toeristisch aanbodbeleid voor West-Vlaanderen, 1988, 32 blz., 85 fr.
- 32 Ready for the tunnel, 1988, 36 blz., 154 fr.
- 33 Hoevertoerisme in de Westhoek, 1989, 88 blz., 226 fr.
- 34 Telecommunicatie morgen - Telematicadiensten en ISDN-netwerk, 1990, 28 blz., 95 fr.
- 35 Strategisch marketingplan voor het toerisme te Knokke-Heist, een toeristisch beleidsactieplan, 1991, 32 blz., 95 fr.
- 36 Het vakantie- en korte-vakantiegedrag van de Belgen in de periode 1982-88, 1991, 44 blz., 136 fr.
- 37 De economische betekenis van het toerisme te Brugge, 1992, 96 blz., 260 fr.
- 38 Mogelijkheden voor het riviertoeerisme in West-Vlaanderen, 1993, 72 blz., 170 fr.
- 39 Het vakantie- en korte-vakantiegedrag van de Belgen in de periode 1982-1991, 1994, 32 blz., 200 fr.
- 40 Bedrijventerreinen in West-Vlaanderen, 1994, 52 blz., 550 fr.
- 41 West-Vlaanderen in cijfers, 1995, 119 blz., 790 fr.
- 42 Het internationaal toeristisch marketingplan voor België, 1996, 84 blz., 790 fr.

* Uitgeput

DESIMPEL
méér dan 100 jaar ondernemingszin!

milieuvriendelijke meststoffen ...

immobiliën - clintonpark - roeselare

thuis in gebakken klei

know - how in aluminium

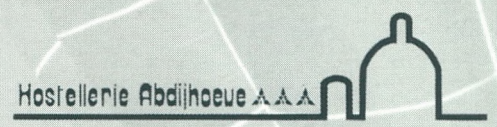
bedrijvencomplex roeselare

REMI CLAEYS ALUMINIUM
lichtervelde

hotel & business center hooglede

oudenburg

ZEEBRUGGE

EEN NIEUWE HAVEN VOOR EUROPA

HAVENBESTUUR BRUGGE-ZEEBRUGGE
Louis Coiseaukaai 2 8000 Brugge

Telefoon 050-44 42 11 / Fax 050-44 42 24 / Telex 81.201